

Utgiftsområde 2

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområde 2 – Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	6
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	6
2.1.1	Utvecklad resultatredovisning till riksdagen.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	7
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	8
2.3.1	Finansmarknadsområdet	8
2.3.2	Statlig förvaltningspolitik	9
2.3.3	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning.....	9
2.4	Resultatredovisning.....	10
2.5	Politikens inriktning	10
2.6	Den årliga revisionens iakttagelser.....	10
3	Finansmarknad och internationella finansiella institutioner.....	11
3.1	Mål för området.....	11
3.2	Resultatindikatorer och bedömningsgrunder.....	11
3.3	Resultatredovisning	11
3.3.1	Finansiell stabilitet	11
3.3.2	Väl fungerande marknader.....	17
3.3.3	Konsumentskyddets utveckling	18
3.3.4	Hållbar utveckling.....	20
3.3.5	Statlig finansförvaltning.....	22
3.3.6	Resultat för internationella finansiella institutioner	23
3.4	Analys och slutsatser	24
3.5	Politikens inriktning	26
3.5.1	Den finansiella stabiliteten ska fortsatt främjas	26
3.5.2	Åtgärder vidtas för att förbättra marknadernas funktionssätt.....	27
3.5.3	Konsumentskyddet ska stärkas	27
3.5.4	Finansmarknaden ska bidra till hållbar utveckling.....	28
3.6	Budgetförslag.....	29
3.6.1	1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter.....	29
3.6.2	1:11 Finansinspektionen.....	30
3.6.3	1:12 Riksgäldskontoret	32
3.6.4	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	35
3.6.5	1:16 Finansmarknadsforskning	36
4	Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor.....	39
4.1	Mål för området.....	39
4.2	Resultatindikatorer och bedömningsgrunder.....	39
4.3	Resultatredovisning	40
4.3.1	Statlig förvaltningspolitik	40
4.3.2	Arbetsgivarfrågor.....	44
4.3.3	Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	54
4.4	Analys och slutsatser	55
4.4.1	Statlig förvaltningspolitik	55
4.4.2	Arbetsgivarfrågor.....	56
4.4.3	Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	57
4.5	Politikens inriktning	57

4.5.1	Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor.....	57
4.5.2	Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	59
4.6	Den årliga revisionens iakttagelser.....	60
4.7	Budgetförslag.....	60
4.7.1	1:1 Statskontoret.....	60
4.7.2	1:2 Kammarkollegiet.....	61
4.7.3	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	63
4.7.4	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	64
4.7.5	1:15 Statens servicecenter.....	66
5	Fastighetsförvaltning.....	69
5.1	Mål för området.....	69
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	69
5.3	Resultatredovisning.....	70
5.4	Analys och slutsatser.....	76
5.5	Politikens inriktning.....	76
5.6	Budgetförslag.....	77
5.6.1	Fortifikationsverket.....	77
5.6.2	Statens fastighetsverk.....	80
5.6.3	1:10 Bidragsfastigheter.....	83
6	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning.....	85
6.1	Mål för området.....	85
6.2	Resultatindikatorer och bedömningsgrunder.....	85
6.3	Resultatredovisning.....	85
6.4	Analys och slutsatser.....	89
6.5	Politikens inriktning.....	90
6.6	Budgetförslag.....	91
6.6.1	1:6 Finanspolitiska rådet.....	91
6.6.2	1:7 Konjunkturinstitutet.....	92
6.6.3	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	93
6.6.4	1:9 Statistiska centralbyrån.....	94
6.6.5	1:13 Bokföringsnämnden.....	96
7	Offentlig upphandling.....	97
7.1	Mål för området.....	97
7.2	Resultatindikatorer och bedömningsgrunder.....	97
7.3	Resultatredovisning.....	97
7.4	Analys och slutsatser.....	99
7.5	Politikens inriktning.....	99
7.6	Budgetförslag.....	100
7.6.1	Upphandlingsmyndigheten.....	100
Bilaga	Statsförvaltningens utveckling	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner målet om att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen under området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning (avsnitt 2.3.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 4.7.2).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.7.2).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.7.4).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2021–2023 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (avsnitt 5.6.1).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 22 500 000 000 kronor (avsnitt 5.6.1).
9. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2021–2023 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (avsnitt 5.6.2).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (avsnitt 5.6.2).
11. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2021 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt tabell 1.1.
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Statskontoret	102 450
1:2 Kammarkollegiet	72 578
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	20 250
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	14 107 000
1:6 Finanspolitiska rådet	10 512
1:7 Konjunkturinstitutet	67 076
1:8 Ekonomistyrningsverket	188 476
1:9 Statistiska centralbyrån	585 608
1:10 Bidragsfastigheter	340 600
1:11 Finansinspektionen	654 555
1:12 Riksgäldskontoret	330 185
1:13 Bokföringsnämnden	13 782
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	110 116
1:15 Statens servicecenter	760 705
1:16 Finansmarknadsforskning	39 929
1:17 Upphandlingsmyndigheten	95 579
Summa anslag under utgiftsområdet	17 501 844

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:10 Bidragsfastigheter	100 000	2022
1:16 Finansmarknadsforskning	40 000	2022–2024
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet	140 000	

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar politiken för den statliga förvaltningspolitiken och för finansmarknaden. I utgiftsområdet ingår följande områden: finansmarknad och internationella finansiella institutioner, statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor, fastighetsförvaltning, prognoser, redovisning, statistik och uppföljning samt offentlig upphandling.

Delområdet finansmarknad omfattar åtgärder för ett stabilt och hållbart finansiellt system som präglas av ett högt förtroende med väl fungerande marknader, starkt konsumentskydd och en effektiv statlig finansförvaltning. I området ingår Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Krigsförsäkringsnämnden. Delområdet internationella finansiella institutioner omfattar exempelvis årliga medlemsavgifter till tankesmedjan Bruegel, European Institute of Public Administration och Europarådets utvecklingsbank, samt garantier till sex internationella finansieringsinstitut.

Delområdet statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning. Området omfattar myndigheterna Statskontoret, Kammarkollegiet och Statens servicecenter samt delar av Ekonomistyrningsverkets (ESV) verksamhet. Delområdet statliga arbetsgivarfrågor omfattar statliga personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor avseende offentliga anställningar, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning inom staten samt frågor om arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet, mångfald och värdegrundarbete inom staten. Området omfattar Arbetsgivarverket, Statens tjänstepensionsverk, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

Digitalisering och it inom offentlig förvaltning redovisas fr.o.m. budgetpropositionen för 2021 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. En sammanfattning av de resultat på detta område som har särskild koppling till förvaltningspolitiken redovisas dock under området förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor.

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Området omfattar myndigheterna Fortifikationsverket (Fortv) och Statens fastighetsverk (SFV).

Området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning omfattar myndigheterna Konjunkturinstitutet, ESV, Finanspolitiska rådet och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Statistiska centralbyrån och Bokföringsnämnden. Området omfattar vidare verksamhet som ska bidra till att det finanspolitiska ramverket följs, att politiska beslut och prioriteringar är välgrundade samt verksamhet som ska bidra till transparens vid redovisningen av den ekonomiska politiken. Utöver detta ingår

också arbetet med att tillvarata de resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för utformningen av den ekonomiska politiken.

Området offentlig upphandling omfattar flera lagar med bestämmelser som syftar till att upphandlande myndigheter och enheter ska göra effektiva offentliga inköp. Området omfattar Upphandlingsmyndigheten och den del av Konkurrensverkets verksamhet som avser tillsyn över lagstiftningen.

2.1.1 Utvecklad resultatredovisning till riksdagen

Ett arbete har bedrivits inom Regeringskansliet för att utveckla resultatredovisningen till riksdagen (se vidare Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.4).

Arbetet har medfört att resultatredovisningen i årets budgetproposition ser annorlunda ut jämfört med tidigare år och att avsnittet budgetförslag har en delvis annan struktur.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Budget 2020 ¹	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
1:1 Statskontoret	96	99	97	102	103	104
1:2 Kammarkollegiet	78	71	72	73	74	73
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	15	18	17	20	25	25
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	13 371	13 895	13 707	14 107	14 241	14 538
1:6 Finanspolitiska rådet	10	10	10	11	11	11
1:7 Konjunkturinstitutet	63	66	64	67	68	68
1:8 Ekonomistyrningsverket	164	175	173	188	175	177
1:9 Statistiska centralbyrån	567	583	588	586	590	597
1:10 Bidragsfastigheter	250	274	252	341	280	265
1:11 Finansinspektionen	612	623	632	655	660	667
1:12 Riksgäldskontoret	286	319	311	330	333	332
1:13 Bokföringsnämnden	9	11	11	14	14	14
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	230	294	288	110	110	110
1:15 Statens servicecenter	558	684	667	761	812	836
1:16 Finansmarknadsforskning	31	30	30	40	50	61
1:17 Upphandlingsmyndigheten	95	94	92	96	95	96
Äldreanslag						
2020 1:18 Myndigheten för digital förvaltning ²	160	177	177			
Totalt för utgiftsområde 02	16 596	17 427	17 190	17 502	17 642	17 977

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Från och med budgetåret 2021 redovisas anslaget 1:18 *Myndigheten för digital förvaltning* inom utg.omr. 22 Kommunikationer och anslaget 2:6 *Myndigheten för digital förvaltning* respektive anslaget 2:7 *Digital förvaltning*.

Utgiftsområdets sammanlagda utgifter uppgick 2019 till 16,596 miljarder kronor. Prognosen för utfallet för 2020 är 17,427 miljarder, vilket är 237 miljoner kronor under de anvisade medlen. Den föreslagna anslagsnivån för utgiftsområdet för 2021 uppgår till 17,502 miljarder kronor, vilket är en ökning med totalt 252 miljoner kronor. Anslagsförändringarna redovisas detaljerat under respektive delområde.

**Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2021–2023 för utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	17 390	17 390	17 390
Pris- och löneomräkning ²	47	71	106
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	32	16	22
234	233	253	
Makroekonomisk utveckling	40	-24	35
Volym	172	370	608
Överföring till/från andra utgiftsområden	-179	-181	-184
Övrigt			
Ny utgiftsram⁴	17 502	17 642	17 977

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

⁴ Från och med budgetåret 2021 redovisas anslaget 1:18 Myndigheten för digital förvaltning inom utg.omr. 22 och anslag 2:6 *Myndigheten för digital förvaltning* respektive 2:7 *Digital förvaltning*.

**Tabell 2.3 Utgiftsram 2021 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2021
Transfereringar ¹	14 136
Verksamhetsutgifter ²	3 357
Investeringar ³	9
Summa utgiftsram	17 502

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2019 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Utgifter för transfereringar utgör 81 procent av den anslagsfinansierade verksamheten och utbetalningar sker främst ifrån anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Verksamhetsutgifter för 11 myndigheter utgör 19 procent av utgiftsområdets anslagsmedel.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Nedan redovisas de av riksdagen beslutade målen för vissa verksamheter inom utgiftsområdet.

2.3.1 Finansmarknadsområdet

Målet för finansmarknadsområdet är att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter. Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118).

2.3.2 Statlig förvaltningspolitik

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

2.3.3 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen lämnade i betänkandet Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59) ett förslag om att fastställa ett övergripande mål om att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska. Betänkandet har remitterats.

Regeringens förslag: Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I betänkandet föreslås att det fastställs ett övergripande mål för berörda utgiftsområden om att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska. Det övergripande målet ska årligen följas upp på ett samlat sätt i budgetpropositionen.

Remissinstanserna: En stor majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Ekobrottsmyndigheten*, *Pensionsmyndigheten*, *Kronofogdemyndigheten* och *Migrationsverket* uttrycker stöd för en samordnad och samlad styrning och uppföljning. *ESV* anser att det är angeläget med samlade och systematiska åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar.

Försäkringskassan avstyrker förslaget då myndigheten bedömer att ett övergripande mål för alla berörda utgiftsområden inte kommer att leda till ett ökat fokus på att motverka felaktiga utbetalningar. Den otydliga återrapporteringen i budgetpropositionen beror enligt myndigheten inte på avsaknaden av ett övergripande mål, utan på att det inte är möjligt att följa upp myndigheternas uppdrag på området med standardiserade mål och mått. Ett övergripande mål tar enligt Försäkringskassan inte hänsyn till myndigheternas olika uppdrag, förutsättningar och utmaningar och riskerar att leda till åtgärder för att nå målen snarare än att minska antalet felaktiga utbetalningar. *Statskontoret* avstyrker förslaget och framhåller att det redan framgår av bl.a. myndighetsförordningen (2007:515) och det förvaltningspolitiska målet att förvaltningen ska bedrivas effektivt. Antalet riksdagsbundna mål i budgetpropositionen har dessutom ökat över tid. Styrkraften för varje enskilt mål kan enligt myndigheten minska om antalet mål som regeringen ska styra mot blir alltför stort.

Skälen för regeringens förslag: Välfärdssystemen finansieras kollektivt av skattebetalarna. Det är mycket viktigt att utbetalningarna från systemen är korrekta och att de endast sker till de mottagare som de är avsedda för. Detta är angeläget, inte bara ur ett statsfinansiellt perspektiv, utan också för att upprätthålla förtroendet för välfärdssystemen och för välfärdssamhällets legitimitet.

I betänkandet från Delegationen för korrekta utbetalningar, Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59), uppskattas att ca 18 miljarder kronor årligen betalas ut felaktigt från välfärdssystemen. Det motsvarade 2018 ca 5,5 procent av de totala utgifterna från välfärdssystemen, exklusive ålderspensionssystemet. Av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar bedöms andelen som orsakas av misstänkta bidragsbrott vara hög. Andelen fel ligger enligt

delegationen på ungefär samma nivå som i den första studien av totala felaktiga utbetalningar som redovisades i betänkandet Rätt och riktigt – Åtgärder mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2008:74). Jämförelser med tidigare studier måste dock göras med stor försiktighet.

För att förbättra förutsättningarna att motverka felaktiga utbetalningar behövs en övergripande, långsiktig och tydlig styrning av arbetet. En kontinuerlig och samlad uppföljning av vad som görs och vilka effekter som de olika åtgärderna har ger en bättre helhetsbild. Det är först med kunskap om felens omfattning och orsaker som det går att prioritera resurser till rätt åtgärder, och därmed bedriva ett effektivt arbete för att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Frågan om felaktiga utbetalningar berör olika utgiftsområden i statens budget. Till skillnad från *Försäkringskassan* anser regeringen att ett övergripande mål om att andelen felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ska minska, och som på ett samlat sätt årligen följs upp i budgetpropositionen, kommer innebära ett ökat fokus på att motverka felaktiga utbetalningar. Kunskap om omfattningen av felaktiga utbetalningar samt dess utveckling och orsaker är, i enlighet med vad som ovan anförts, en förutsättning för att kunna identifiera effektiva åtgärder. Detta kräver en samordnad uppföljning baserad på enhetliga resultatindikatorer.

Avsaknaden av ett övergripande mål att minska andelen felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen innebär att det inte finns någon helhetsbild av vilka åtgärder som vidtas på området och vilka effekter dessa har. Uppföljningen blir därför splittrad och otydlig gentemot riksdagen. Till skillnad från *Statskontoret* bedömer regeringen att avsaknaden av ett övergripande mål försvårar arbetet med att ta fram effektiva åtgärder för att motverka felet.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att ett övergripande mål om att minska andelen felaktiga utbetalningar införs. Målet syftar till att ge en helhetsbild av arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och fusk inom de olika välfärdssystemen. Dessutom ska målet bidra till en samlad styrning och uppföljning. Som en del av bedömningen av måluppfyllelsen kommer förekomsten och utvecklingen av felaktiga utbetalningar behöva uppskattas, analyseras och kontinuerligt följas upp.

2.4 Resultatredovisning

Resultat för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdet redovisas i förekommande fall på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionens iakttagelser och redogörelse för vidtagna åtgärder avseende Kammarkollegiet finns i avsnitt 4.6.

3 Finansmarknad och internationella finansiella institutioner

3.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Statsskuldsförvaltningen, som också är en del av den statliga finansförvaltningen, redovisas under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Arbetet med att uppnå målen för finansmarknadsområdet delas mellan regeringen, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Även andra myndigheter, bl.a. Riksbanken och AP-fonderna, har uppgifter inom området, men omfattas formellt inte av målen. Detsamma gäller de internationella finansiella institutioner som Sverige är medlem i. Måluppfyllelsen påverkas dessutom av omvärldsfaktorer. Sveriges finansmarknader är globalt integrerade – i synnerhet med vårt närområde. Regelutvecklingen drivs därför i huvudsak internationellt både av EU och av olika standardsättande organ.

3.2 Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

Resultatindikatorerna skattar utvecklingen av måluppfyllelsen inom finansmarknadsområdet. Då ingen indikator enskilt kan beskriva den sammantagna måluppfyllelsen redovisas en helhetsbedömning utifrån ett flertal indikatorer. Till skillnad mot tidigare år listas endast de mest centrala indikatorerna för respektive delmål. Ytterligare indikatorer redovisas under resultatredovisningen. De mest centrala indikatorerna är

- hushållens skuldsättning (stabilitet)
- storbankernas marknadsandelar (stabilitet och väl fungerande marknader)
- storbankernas kapitaltäckning (stabilitet och högt förtroende)
- kundnöjdhet (konsumentskydd, högt förtroende)
- företagens finansieringsmöjligheter (väl fungerande marknader)
- gröna obligationer (hållbar utveckling)
- styckkostnad per statlig betalning (effektiv finansförvaltning).

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Finansiell stabilitet

Ökad oro på de finansiella marknaderna

Spridningen av sjukdomen covid-19 har medfört stora osäkerheter på de finansiella marknaderna runt om i världen. För att säkerställa den finansiella stabiliteten och den ekonomiska utvecklingen har regeringar och centralbanker både inom EU och globalt

genomfört kraftfulla åtgärder för att dämpa de negativa effekterna. Därtill har multilaterala insatser vidtagits för att minska krisens effekter, däribland av internationella finansiella institutioner. I Sverige har regeringen, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Riksbanken genomfört flera åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten och underlätta kreditförsörjningen. Myndigheterna har också haft täta kontakter inom ramen för Finansiella stabilitetsrådet.

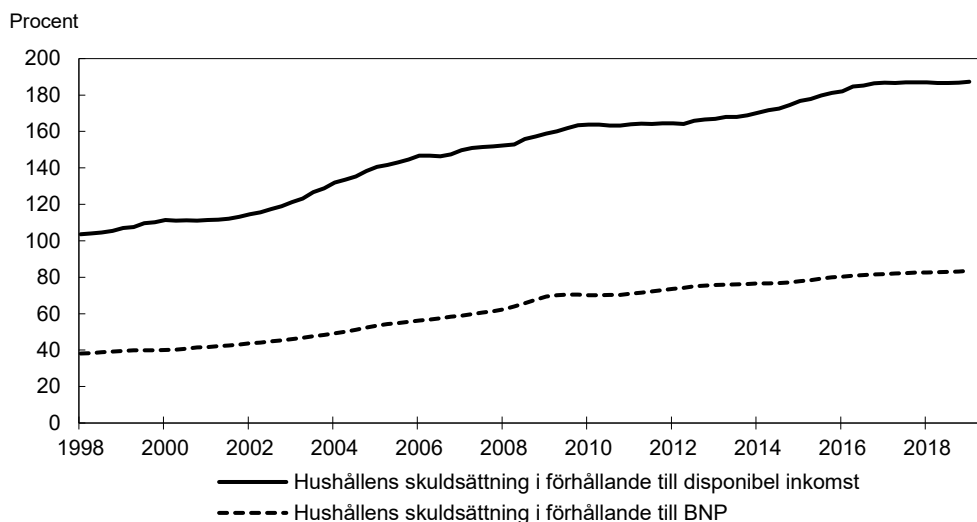
De finansiella konsekvenserna av spridningen av covid-19 har även visat på vikten av de reformer som genomförts sedan finanskrisen 2008–2009. Att de svenska bankerna är välkapitaliserade och har god likviditet har bidragit till att de kunnat upprätthålla sin verksamhet och därmed även bidragit till att upprätthålla stabiliteten i det finansiella systemet. De makrotillsynsåtgärder som har genomförts de senaste åren har även skapat en motståndskraft hos hushållen som gör att de står bättre rustade än tidigare.

Resultatredovisningen nedan tar till stor del inte hänsyn till de effekter som spridningen av covid-19 har medfört då indikatorerna framför allt redovisar utvecklingen fram till tidpunkter före covid-19.

Hushållens skulder har stabiliserats på en hög nivå

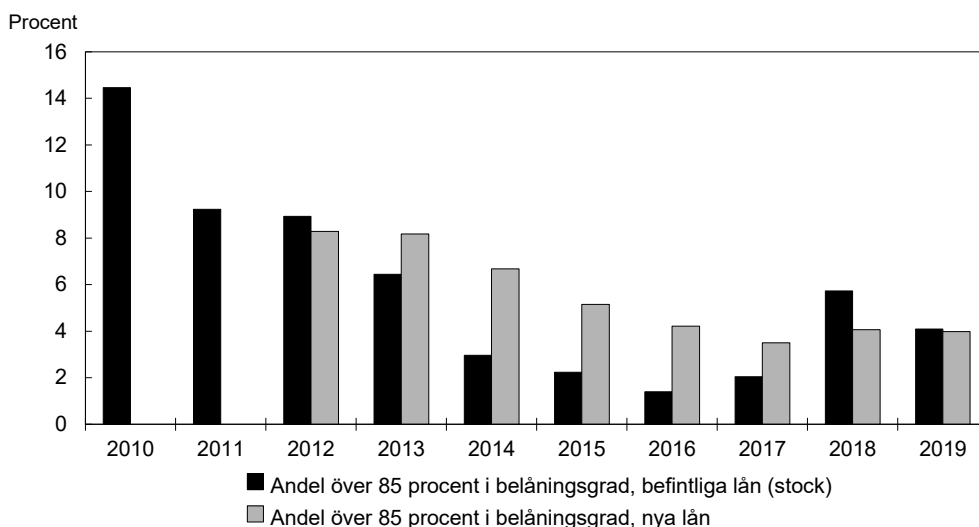
Hushållens skulder har under en längre period ökat. Hushållens skuldsättning uppgick under sista kvartalet 2019 till 187,3 procent av hushållens disponibla inkomst. Detta är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med sista kvartalet 2018. Under de senaste åren har det skett en stabilisering av ökningstakten eftersom hushållens skulder har vuxit mer i linje med hushållens inkomster. Hushållens skulder som andel av BNP har ökat kontinuerligt under en längre period. I slutet av 2019 uppgick hushållens skulder som andel av BNP till 83,6 procent, vilket kan jämföras med 82,6 procent 2018.

Diagram 3.1 Hushållens skuldsättning

Källa: Finansinspektionen.

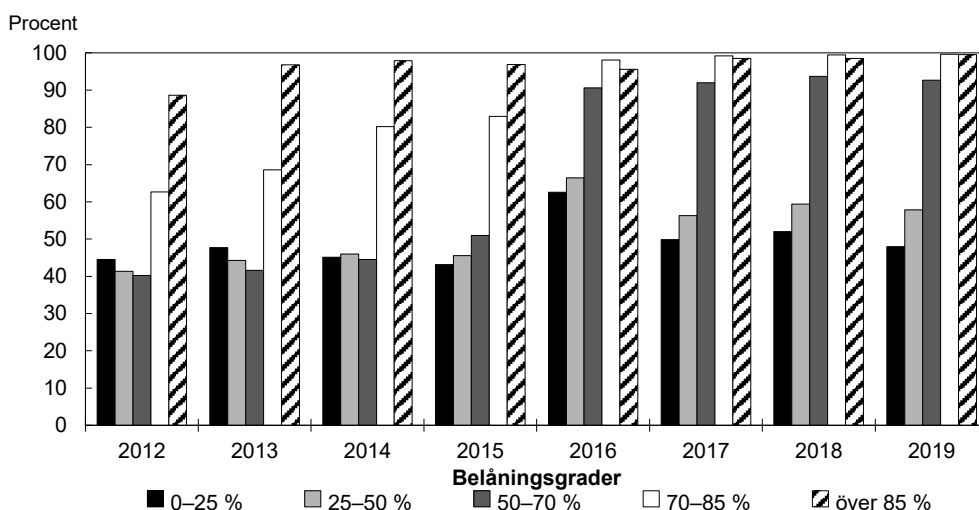
Sedan bolånetaket infördes 2010 har andelen befintliga lån med en belåningsgrad över 85 procent minskat. Denna trend bröts 2017 då andelen återigen började stiga, vilket bl.a. kan bero på att bostadspriserna föll tillbaka under hösten 2017 och sedan stabiliserades 2018. År 2019 minskade återigen andelen av de befintliga lånen med hög belåningsgrad (belåningsgrad över 85 procent) då bostadspriserna och amorteringarna steg. Avseende nya lån så minskade andelen med belåningsgrad över 85 procent mellan 2013 och 2017 men ökade under 2018 och var på ungefär samma nivå 2019.

Diagram 3.2 Andel hushåll med belåningsgrad över 85 procent

Källa: Finansinspektionen.

För att minska riskerna som är förknippade med hushållens skuldsättning har det införts två amorteringskrav, 2016 och 2018. De två kraven har lett till att en större andel av hushållen amorterar på sina bolån. Andelen hushåll med en belåningsgrad under 50 procent som amorterar minskade något 2019. Andelen hushåll med en belåningsgrad över 50 procent som amorterar är fortsatt hög och i linje med 2018 års nivå.

Med anledning av effekterna av spridningen av covid-19 beslutade Finansinspektionen att banker ska ges möjlighet att bevilja både nya och befintliga bolåntagare undantag från kravet på amortering. Undantaget gäller betalningar av amorteringar under en begränsad tid. I slutet av juni hade totalt ca 171 000 bolånekunder beviljats amorteringsfrihet, varav ca 121 000 beviljats av storbankerna.

Diagram 3.3 Andel som amorterar beroende på belåningsgrad

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

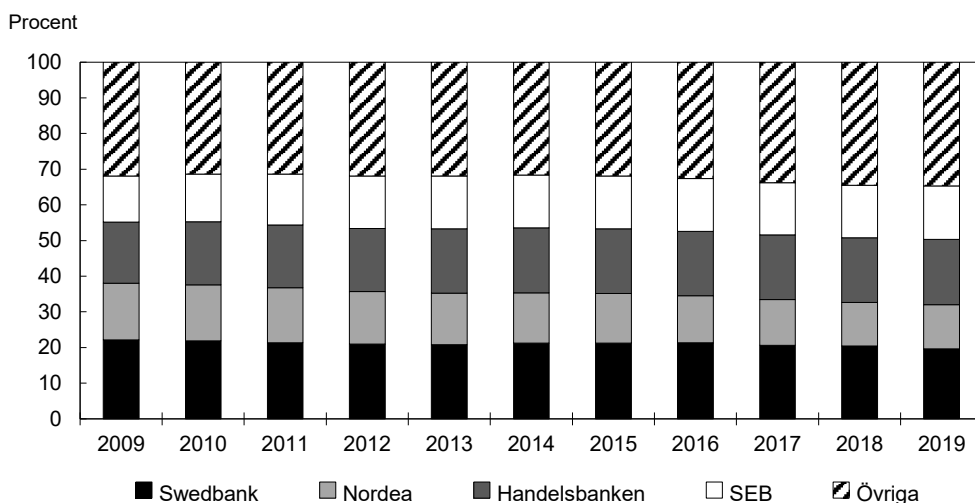
Källa: Finansinspektionen.

Sverige har ett stort och koncentrerat banksystem

Sveriges banksystem utgörs främst av ett fåtal storbanker som är tätt sammanlänkade. De fyra största aktörerna är Swedbank, Nordea, Handelsbanken och SEB. År 2019 stod de fyra storbankerna inklusive Nordea för 65 procent av utlåningen och

67 procent inlåningen. De senaste åren har storbankernas inklusive Nordeas andelar av både utlåningen och inlåningen minskat något.

Diagram 3.4 Bankernas marknadsandelar av den totala in- och utlåningen i Sverige

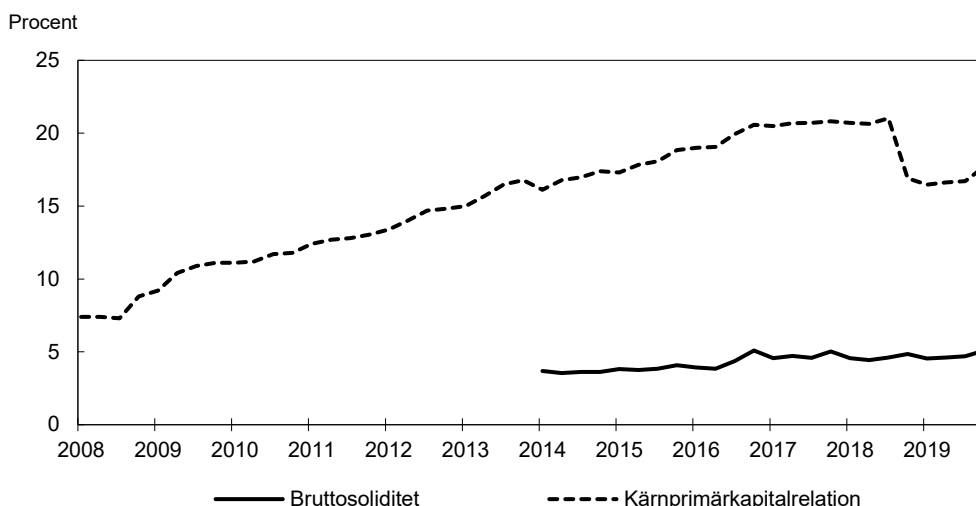

Anm.: Andelen Övriga står för övriga monetära finansiella institut utöver de fyra storbankerna.

Källa: Finansinspektionen.

Storbankernas motståndskraft

Ett mått på bankernas motståndskraft är genomsnittlig kärnprimärkapitalrelation (bankens kapital dividerat med riskvägda tillgångar), vilket för storbankerna har ökat varje år fram till 2017. Under 2017–2018 föll kärnprimärkapitalrelationen som en teknisk följd av att metoden för riskviktsgolvet för bolån ändrades. Svenska kreditinstitut är dock fortsatt lika motståndskraftiga eftersom de har lika mycket kapital i svenska kronor som tidigare. I slutet av 2019 var storbankernas genomsnittliga kärnprimärkapitalrelation 17,7 procent, vilket är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med slutet av 2018. Som komplement till att mäta kapitaltäckning i riskvägda tillgångar används bruttosoliditet. Storbankernas bruttosoliditet (storleken på det egna kapitalet i förhållande till bankens totala tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen) var 2019 fortsatt ungefär 5 procent, vilket överstiger det minimikrav på 3 procent som kommer att införas i och med EU:s nya regler som antogs i maj 2019 och som ska börja tillämpas den 28 juni 2021.

Diagram 3.5 Storbankernas kapitaltäckning

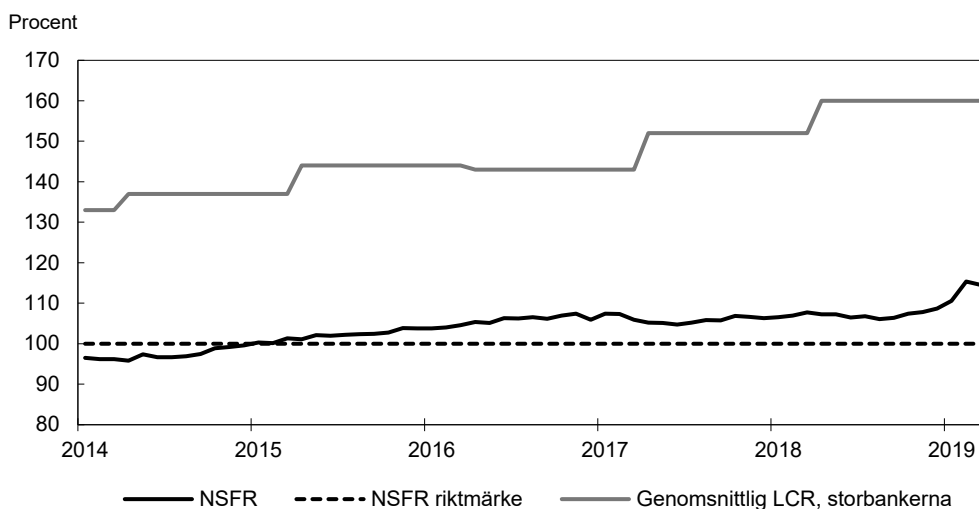
Anm.: Genomsnitt svenska storbanker exklusive Nordea.

Källa: Finansinspektionen.

Storbankernas likviditetsreserver är högre än EU-kravet

Under 2019 var den genomsnittliga likviditetstäckningsgraden 160 procent för storbankerna. Detta är något högre än 2018. Om kvoten överstiger 100 procent uppfyller banken EU-kravet, vilket är fallet för samtliga storbanker sedan kravet infördes 2013. Med anledning av effekterna av spridningen av covid-19 meddelade Finansinspektionen att myndigheten kommer tillfälligt tillåta att banker underskrider kravet för enskild valuta och för totala valutor.

Ett annat likviditetsmått är den s.k. stabila nettofinansieringskvoten (NSFR), som något förenklat innebär att banker ska finansiera tillgångar vars löptid överstiger ett år med skulder vars löptid också överstiger ett år eller som av annat skäl bedöms vara stabila. För närvarande föreligger enbart en skyldighet för bankerna att redovisa sin kvot, men genom EU:s nya regler – som antogs i maj 2019 och som ska börja tillämpas den 28 juni 2021 – kommer det införas ett bindande minimikrav som innebär att NSFR ska vara minst 100 procent. För de svenska storbankerna har NSFR generellt ökat över tid och från 2015 har kvoten i genomsnitt legat över det kommande minimikravet.

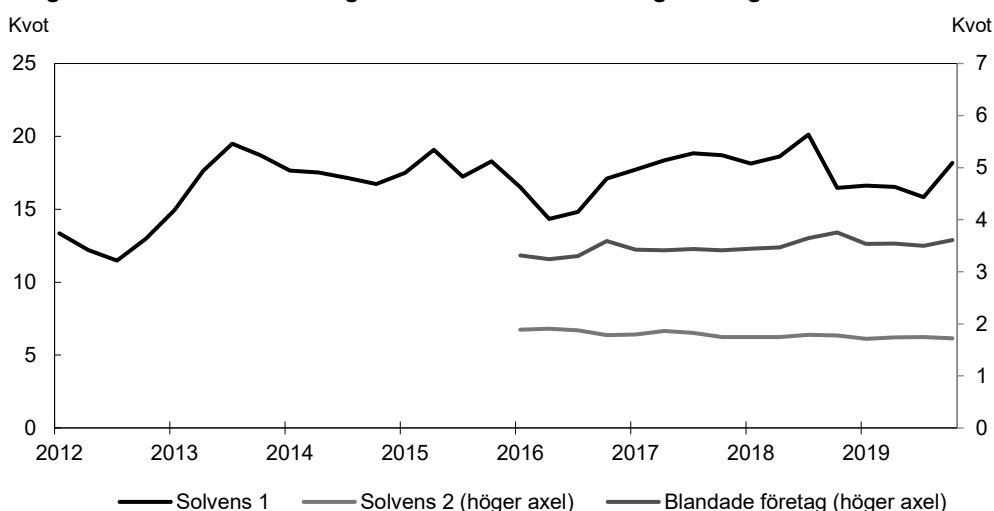
Diagram 3.6 Likviditetsreserver för storbankerna

Anm.: NSFR avser svenska storbankers tillgängliga stabila finansiering i förhållande till den stabila finansiering som krävs enligt Baselkommitténs definition från 2014, öviktat. Riktvärdet är 100. I EU-regleringen finns ett krav på 100 procent LCR, vilket innebär att bankerna ska hålla en tillräcklig likviditetsbuffert som motsvarar minst 30 dagars nettokassautflöden under stressade förhållande.

Källa: Finansinspektionen.

Försäkringsföretagens förmåga att fullgöra sina åtaganden

Försäkringsföretagens förmåga att möta sina åtaganden på kort och lång sikt mäts genom solvenskvoten, alltså det behov av buffertkapital som föreligger enligt Finansinspektionens bedömning. En kvot som överstiger 1,0 innebär att företaget uppfyller det kapitalkrav som gäller för företaget. Eftersom olika regelverk gäller på försäkringsområdet särredovisas tre grupper. För försäkringsföretag som tillämpar den äldre solvensregleringen (Solvens I) har solvenskvoten ökat något jämfört med utgången av 2018. Under 2019 noterades dock att solvenskvoterna påverkades negativt av kraftigt fallande räntor framför allt under tredje kvartalet. För företag som tillämpar det nyare regelverket (Solvens II) har solvenskvoterna varit stabila sedan reglerna trädde i kraft den 1 januari 2016. Även den genomsnittliga solvenskvoten för blandade företag har varit stabil under 2019. Till följd av tillgångsprisfallet i samband med spridningen av covid-19 har solvenskvoterna överlag fallit något under tidig vår 2020.

Diagram 3.7 Genomsnittlig solvenskvot för försäkringsföretag

Källa: Finansinspektionen.

3.3.2 Väl fungerande marknader

Väl fungerade marknader förutsätter goda finansieringsmöjligheter för företagen. Till skillnad från den globala finanskrisen 2008–2009 härstammar inte denna kris ur finanssektorn. Däremot riskerar de ekonomiska konsekvenserna av krisen att spilla över till finansmarknaderna genom bl.a. kreditåtstramning vilket ytterst kan hota den finansiella stabiliteten.

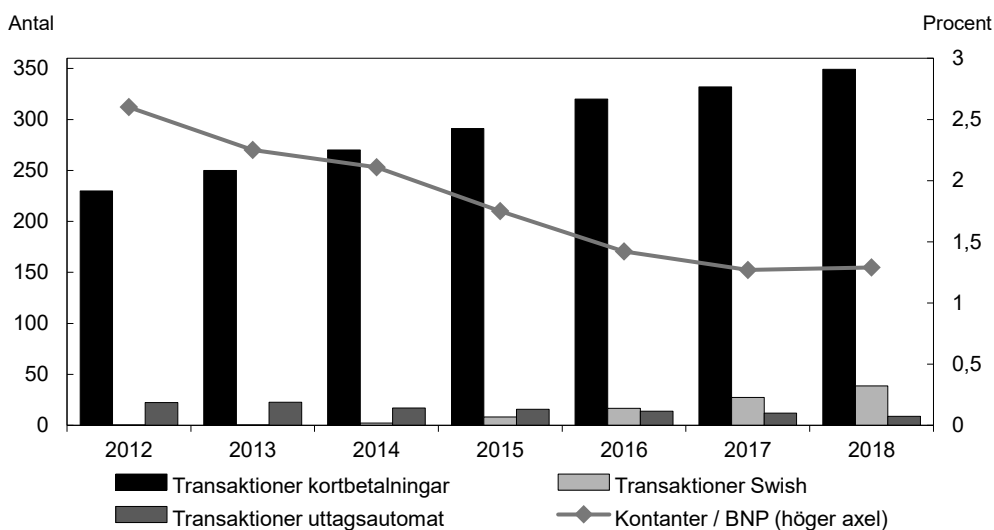
Väl fungerande marknader förutsätter goda finansieringsmöjligheter för företagen

I Konjunkturinstitutets barometer för 2019 uppgav 85 procent av de svarande att deras finansieringsmöjligheter var ”normala”, fyra procent uppgav ”lättare” och 11 procent ”svårare”. Detta är samma uppgifter som lämnades i barometern för 2018. Effekterna av spridningen av covid-19 kan dock ha påverkat finansieringsmöjligheterna för företagen. För att upprätthålla företagens finansieringsmöjligheter, i syfte att säkerställa väl fungerande marknader, har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder, bl.a. inrättade regeringen den så kallade ”Företagsakuten” hos Riksgäldskontoret som ställer ut kreditgarantier för, i första hand, små och medelstora företag i Sverige vilket förenklar för företagen att få lån. Även Riksbanken och Finansinspektionen har vidtagit flera åtgärder för att motverka en kreditåtstramning som exempelvis en sänkning av den kontracykliska kapitalbufferten samt köp av värdepapper och likviditetsstöd. Ytterligare beskrivningar av företagens kapitalförsörjning lämnas under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Fortsatt minskad kontant användning och ökade elektroniska betalningar

Efterfrågan på kontanter minskar och utvecklingen mot en minskad kontanthantering har gått snabbt i Sverige jämfört med i många andra länder. Särskilt snabb är omställningen bland unga. Kontanternas andel av BNP uppgick till 1,3 procent 2018, vilket är bland de lägsta i världen. Antalet transaktioner med uttagsautomat har fallit från 29 per person och år 2009 till 9 transaktioner 2018. I Sverige är Swish den vanligaste formen av omedelbar betalning och användningen har ökat snabbt, antalet transaktioner uppgick till nära 400 miljoner 2018, vilket är ungefär 40 transaktioner per person. Antalet privatpersoner som var anslutna till Swish under 2018 uppgick till omkring 7 miljoner, en ökning med 1 miljon sedan 2017. Från 2008 till 2018 har antalet kortbetalningar per person och år dubblats till 350.

Den 1 januari 2021 träder ny lagstiftning i kraft som innebär att banker och andra kreditinstitut ska säkra tillgången till bankomater och platser för dagskassainsättning över hela landet. Post- och telestyrelsen ska enligt regeringens förslag övervaka att bankerna uppfyller kraven om att erbjuda kontanttjänsterna. Det handlar bl.a. om antal, placering, öppettider och avgifter. Om en bank inte uppfyller sina skyldigheter ska Finansinspektionen kunna ingripa genom att besluta om en sanktionsavgift.

Diagram 3.8 Antal transaktioner per person och år samt kontanternas andel av BNP

Anm.: Könsuppladad statistik saknas.

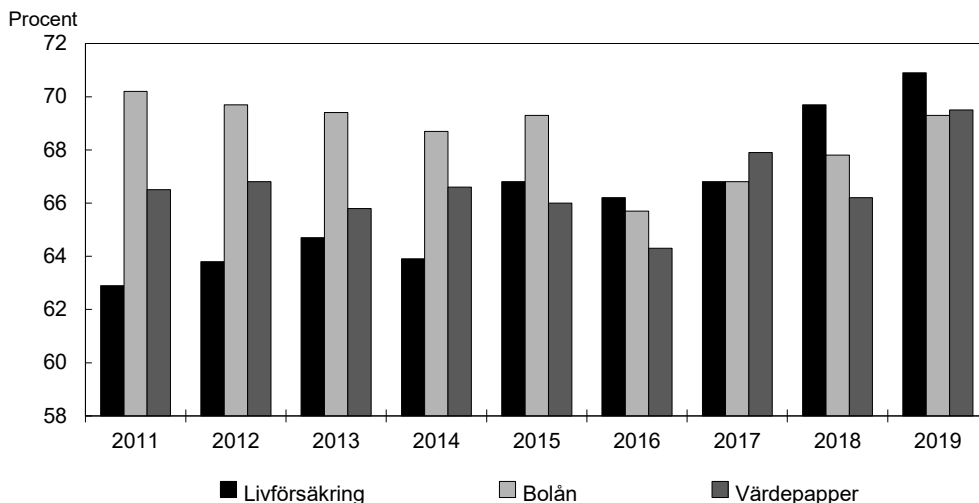
Källa: Riksbanken och Finansinspektionen.

3.3.3 Konsumentskyddets utveckling

Svenska konsumenter på finansmarknaden har en högre andel av sitt sparande i fonder och andra finansiella produkter jämfört med konsumenter i många andra länder i EU vilket medför att svenska konsumenter är mer utsatta vid finansiell turbulens. Av svenska hushålls finansiella tillgångar består 36 procent av försäkrings-sparande. 20 procent består av aktier och obligationer och 18 procent av bankinlåning. Fondandelar och premiepensionen utgör 11 procent vardera av hushållens finansiella tillgångar medan övriga 8 procent klassas som ”övrigt”. Historiskt sett har detta varit positivt för svenska konsumenter då börsen i genomsnitt har gett högre avkastning än vad genomsnittliga sparräntor på bankkonto har gjort. Samtidigt är svenska konsumenter därmed också mer utsatta vid finansiell turbulens.

Kundnöjdheten varierar mellan sektorer

För kundnöjdheten avseende privata livförsäkringar har tilliten successivt ökat sedan 2016. Det är framför allt de mindre företagen som har hög kundnöjdhet bland livförsäkringsföretagen. Kundnöjdheten för bolåneprodukter och sparandeprodukter i värdepapper ökade 2019 jämfört med 2018. Följderna av spridningen av covid-19 och kraftiga rörelser på de finansiella marknaderna under våren 2020 kan dock ha påverkat kundnöjdheten. Till exempel senarelade ett antal fonder med investeringar i företagsobligationer under mars inlösen av fondandelar, vilket innebar att investerare under en period inte kunde ta ut och göra sig av med sina innehav. Som mest uppgick antalet stängda fonder till ett trettiotal, motsvarande drygt 120 miljarder kronor.

Diagram 3.9 Kundnöjdhet inom olika delar av finansmarknaden för privatkunder

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

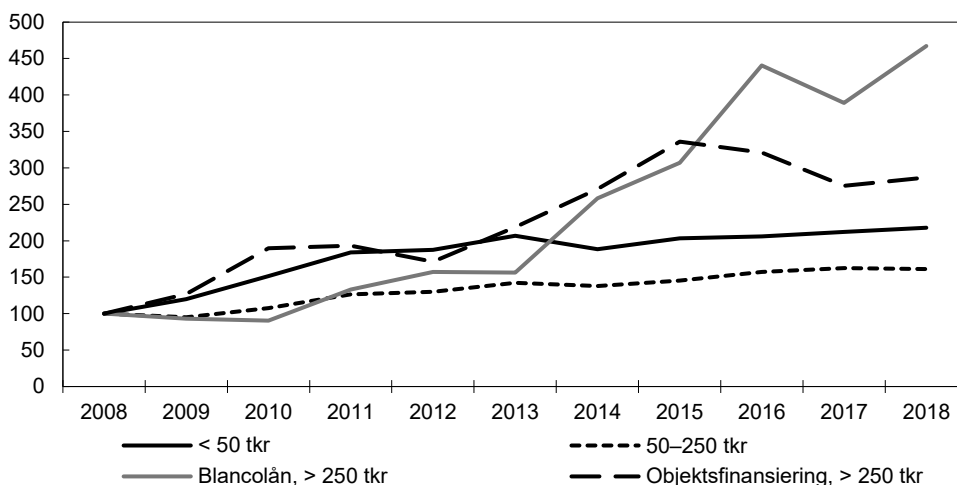
Källa: Finansinspektionen.

Konsumtionslånen fortsätter att öka

Utvecklingen av volymen av nya konsumtionslån som är mindre än 250 000 kronor har varit relativt oförändrad de senaste åren. Däremot har volymen av nya lån som är större än 250 000 kronor ökat från 2017 till 2018, från att ha fallit året dessförinnan. På tio år har volymen objektsfinansierade lån nästan tredubblats och volymen av blancolån större än 250 000 kronor har nästan femdubblats. Ökningen har varit särskilt stor de senaste fem åren, vilket hänger samman med en stark konjunktur och låga räntor. Finansinspektionen har tidigare pekat på att även bolånetak och amorteringskrav, till viss del, kan ha bidragit till att stora konsumtionslån i högre utsträckning använts för bostadsändamål. Även utvecklingen inom konsumtionslån väntas påverkas av effekterna av spridningen av covid-19.

Diagram 3.10 Nya konsumtionslån uppdelat på storlek

Index = 2008

Anm.: Diagrammet visar nyutlåning i total volym hos de 20 långgivarna uppdelat på storlek.

Källa: Finansinspektionen.

Insatser för att öka förtroendet för skaderegleringen vid personskada

Det har under lång tid förekommit att skadelidande uttrycker misstro mot försäkringsföretagens skadereglering, särskilt när det gäller användningen av medicinska rådgivare. Finansinspektionen föreslår i en rapport 2017 (Fi2017/04750/FPM) att en

utredning ska tillsättas i syfte att införa statlig medicinsk tillsyn över rådgivarna för att säkerställa kvaliteten i och öka förtroendet för skaderegleringen. Skadelidande befinner sig många gånger i en svår och utsatt position. De har enligt lag rätt till en skyndsamt skaderegleringsprocess som beaktar deras behöriga intressen och som följer god försäkringsstandard. Frågan om tillsyn över medicinska rådgivare har dock flera gånger utretts och behandlats av regeringen och riksdagen. Slutsatserna har varit att tillsyn inte bör införas av principiella skäl (se bl.a. propositionen 2009/10:210 Patient-säkerhet och tillsyn). Finansinspektionen framhåller i en uppföljande rapport 2019 att försäkringsbranschen inlett arbete med förtroendehöjande rutiner, och i ytterligare en uppföljning (maj 2020) anför myndigheten att branschens insatser kan bidra till en lösning på problemet med bristande förtroende. Mot denna bakgrund och eftersom faktiska brister i skaderegleringen på grund av den medicinska rådgivningen inte har konstaterats finns det inte anledning att tillsätta en sådan utredning som Finansinspektionen föreslår i rapporten 2017.

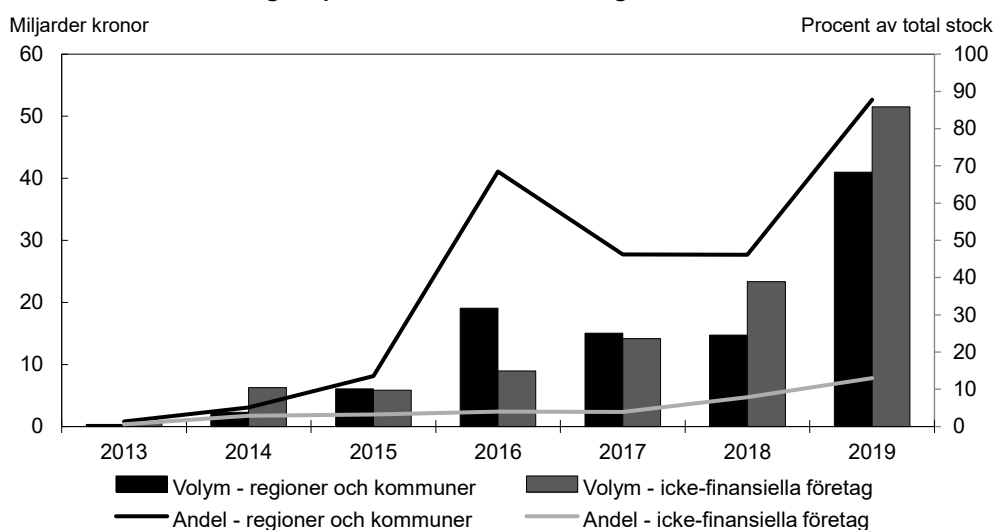
3.3.4 Hållbar utveckling

De finansiella marknaderna spelar en viktig roll i omställningen till en mer hållbar ekonomi. Ökad hållbarhet bidrar till ökad finansiell stabilitet, exempelvis så kan klimatförändringarna leda till ekonomiska förluster och risker, där investerat kapital riskerar att förlora i värde till följd av klimatrelaterade katastrofer.

Marknaden för gröna obligationer fortsätter att växa

Den svenska gröna obligationsmarknaden är den sjätte största i världen och svenska kronor är den fjärde mest använda valutan att emittera gröna obligationer i. Under 2019 ökade den gröna svenska obligationsstocken både i total volym, dvs. totalt utestående skuld, och som andel av den totala obligationsstocken både för icke-finansiella företag och för kommuner och regioner. För 2019 uppgick icke-finansiella företags totala utestående belopp i gröna obligationer till ungefär 52 miljarder kronor, vilket motsvarade ungefär 13 procent av den totala emissionsvolymen. För kommuner och regioner uppgick den totala volymen till 41 miljarder, vilket motsvarar 88 procent av kommuners och regioners totala emissionsvolym.

Diagram 3.11 Volym och andel emitterade gröna obligationer för icke-finansiella företag respektive kommuner och regioner

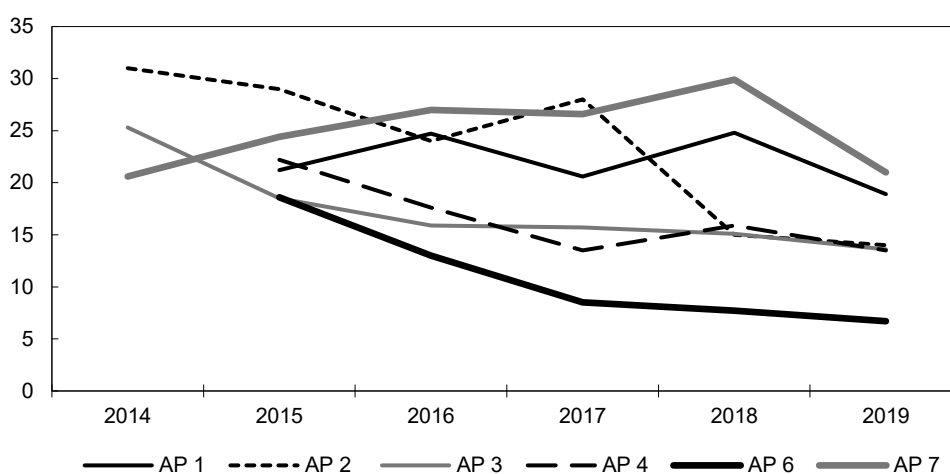
Källa: Finansinspektionen.

Koldioxidavtryck i AP-fonderna fortsätter att sjunka

Sedan den 1 januari 2019 har Första–Fjärde AP-fonderna ett nytt mål för placeringsverksamheten, att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande och att särskild vikt ska fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet om avkastning och risk. AP-fondernas verksamhet följs upp årligen i en skrivelse till riksdagen. AP-fonderna arbetar kontinuerligt för att sänka koldioxidavtrycket i sina portföljer och redovisar sina aktieportföljers koldioxidavtryck med hjälp av indikatorn om koldioxidintensitet, där absolut koldioxidavtryck relateras till ägarandel av bolagens omsättning (tCO₂e/MSEK). Indikatorn bör dock tolkas med försiktighet, eftersom den inte ger en heltäckande bild av investeringars totala finansiella klimatrisker. Under 2019 har alla AP-fonder minskat sina koldioxidavtryck.

Diagram 3.12 AP-fondernas koldioxidavtryck

tCO₂e/MSEK

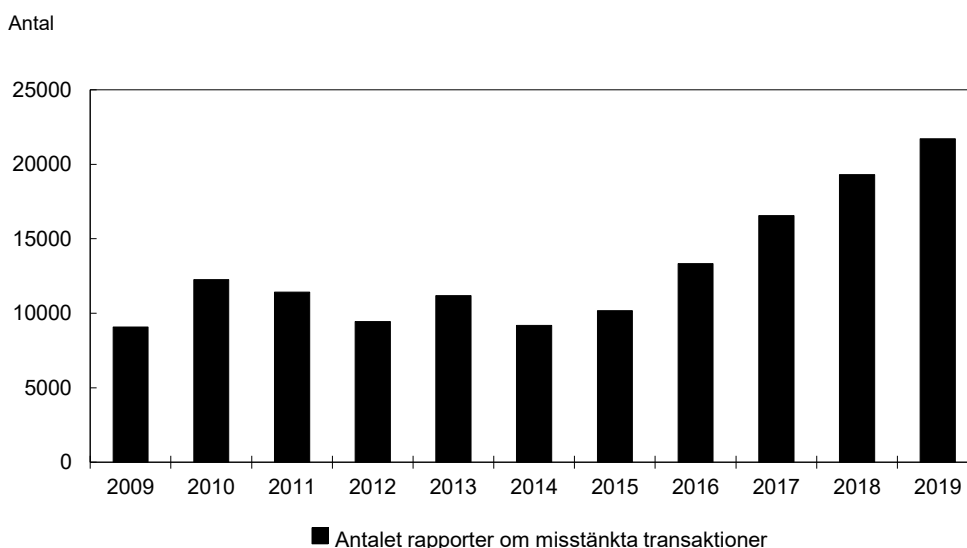

Anm.: Indikatorn gäller endast noterade bolag i AP-fonderna. Sjätte AP-fonden redovisar däremot koldioxidavtryck för största delen av sin portfölj av onoterade bolag.

Källa: Finansinspektionen.

Antalet rapporter om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism ökar

Antalet inrapporterade misstänkta transaktioner har ökat stadigt sedan 2015 och totalt har de mer än fördubblats på årsbasis fram till 2019. Banker och andra kreditinstitut står för den allra största delen av rapporterade transaktioner. En förklaring till ökningen kan vara de skärpta lagkrav som under senare år förstärkt systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och som därmed inneburit att fler potentiella fall av penningtvätt eller finansiering av terrorism upptäckts.

Diagram 3.13 Antalet rapporter om misstänkta transaktioner mottagna av Finanspolisen

Källa: Polismyndigheten.

3.3.5 Statlig finansförvaltning

Effektiviteten i den statliga finansförvaltningen är hög

För att statens finansförvaltning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt krävs att de regelverk, avtal och kontostrukturer som stödjer statens betalningsmodell och modellen för statens garanti- och utlåningsverksamhet är ändamålsenliga. Riksgäldskontoret ansvarar, i sin roll som statens internbank, för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt för att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att få tillgång till anslagsmedel och lån.

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen, mätt som styckkostnad per betalning, var 59 öre 2019. Detta är lägre än 2018 vilket framför allt berodde på lägre användning av pappersbaserade tjänster.

Tabell 3.1 Styckkostnad per betalning

Kronor

	2015	2016	2017	2018	2019
Styckkostnad	0,55	0,51	0,59	0,62	0,59

Källa: Riksgäldskontoret.

Ökade utestående garantier och utlåning till låntagare utanför staten

Vid utgången av 2019 uppgick Riksgäldskontorets utestående garantier till 26,7 miljarder kronor, vilket var 3,4 miljarder kronor mindre än vid föregående årsskifte. Garantiverksamheten visade 2019 ett något större överskott än föregående år på grund av att den förväntade förlusten minskade mer än reservtillgångarna. De totala förväntade förlusterna minskade framför allt till följd av att den förväntade förlusten minskade i det största garantiåtagande till Öresundsbrokonsortiet (ÖSK). Under första halvåret 2020 har garantiverksamheten ökat till följd av regeringens åtgärder som syftar till att minska effekterna av spridningen av covid-19 på ekonomin.

Tabell 3.2 Utestående garantier, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020 (tom 30 juni)
Utestående garantier	29 655	30 050	26 713	29 126
Reservtillgångar	1 395	1 165	1 157	1 210
Reservkonto	443	532	472	514
Värdering fordringar	914	597	608	608
Förväntade framtida avgifter	38	69	77	88
Justering, kreditreserv	0	-33	0	0
Förväntade förluster	867	1 096	1058	1 165
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	528	70	99	45

Källa: Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten (exklusive lån med villkorad återbetalning) ökade 2019 och uppgick till drygt 5,2 miljarder kronor vid årets slut. De förväntade förlusterna och reservtillgångarna var i stort oförändrade jämfört med föregående år. Överskott i utlåningsverksamheten utgörs av skillnaden mellan reservtillgångar och förväntade förluster och under 2019 visade verksamheten fortsatt överskott. Under första halvåret 2020 ökade de utestående lånen till låntagare utanför staten till följd av effekterna av spridningen av covid-19 på ekonomin.

Tabell 3.3 Utestående lån till låntagare utanför staten, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020 (tom 30 juni)
Utestående lån	5 643	5 118	5 207	15 404
Reservtillgångar	606	604	604	613
Reservkonto	606	570	604	613
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	0	0	0	0
Justering, garantireserv	0	33	0	0
Förväntade förluster	0	0	0	0
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	606	604	604	613

Exklusive lån med villkorad återbetalning.

Källa: Riksgäldskontoret.

3.3.6 Resultat för internationella finansiella institutioner

Regeringen redogör för verksamheten i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB), Nordiska investeringsbanken (NIB) och Världsbanksgruppen i återkommande skrivelser till riksdagen (se t.ex. skr. 2018/19:35). Verksamheten för Europarådets utvecklingsbank (CEB) redovisas i den återkommande skrivelsen om verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. (se t.ex. skr. 2019/20:34).

Tankesmedjan Bruegel

Bruegel är en oberoende europeisk tankesmedja med fokus på internationell ekonomisk-politisk forskning. Tankesmedjan strävar efter att förbättra den ekonomiska politiken med öppen och faktabaserad forskning, analys och debatt. Under 2019 publicerade Bruegel bl.a. 56 rapporter, 186 blogginlägg och arrangerade 77 event. Dess medlemmar är företag, institutioner och majoriteten av EU:s

medlemsstater, inklusive Sverige. Genom det svenska medlemskapet finns en möjlighet att påverka tankesmedjans forskningsinriktning. Viktiga frågor för Sverige har bl.a. varit grön beskattning, inkluderande tillväxt och jämställdhet. Sedan 2017 ingår dessutom en svensk representant i Bruegels styrelse, som består av 11 ledamöter.

Garantier till vissa internationella finansiella institutioner

Sverige är medlem i elva internationella finansiella institutioner. Medlemskapen kan likställas med deläggande, eftersom varje medlemsland bidrar med en andel av institutionernas egna kapital. Det egna kapitalet består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att medlemsländerna utöver det inbetalda kapitalet förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ytterligare ett bestämt kapitalbelopp till institutionerna.

Riksdagen har godkänt att garantikapital till internationella finansiella institutioner inte ska hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, där riskavspeglande avgifter sätts in på ett konto i Riksgäldskontoret (prop. 2001/02:1, Förslag till statsbudget, reviderad finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/01:129). Eventuella infrianden ska i stället belasta anslag. Infrianden av garantikapital till AIIB, CEB, EBRD, EIB, NIB och Världsbanken ska belasta anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. De utestående garantiåtagandena gentemot dessa institutioner, vilka har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2019 (skr. 2019/20:101), uppgick vid utgången av 2019 till ca 122 miljarder kronor. Storbritanniens utträde ur EU innebar även att landet upphörde att vara delägare i EIB, varpå återstående EU-länder genomförde en kapitalhöjning för att ersätta Storbritanniens ägarandel. Kapitalhöjningen trädde i kraft den 31 mars 2020 och innebar att statens garantiåtagande till banken utökades med 1,26 miljarder euro till 7,83 miljarder euro (prop. 2018/19:46, bet. 2018/19:FiU33, rskr. 2018/19:148). Medlemsländerna i NIB ingick vidare den 28 februari 2020 en överenskommelse och beslutade att genomföra ändringar i bankens stadgar som trädde ikraft den 29 juni 2020. Riksdagen har godkänt stadgeändringarna, som bl.a. innebar att NIB:s guvernörsstyrelse beslutar om principer för bankens kapital- och likviditetshantering samt att sammansättningen av NIB:s kontrollkommitté ändras. Ändringarna innebar även att två tidigare separata lånefaciliteter upphörde och att belopp motsvarande särskilda garantier och fonderade kreditriskreserveringar tillfördes medlemsländernas kapital i banken. För svensk del ökade vidare det inbetalda kapitalet från 144 miljoner euro till 292 miljoner euro och garantikapitalet utökades från 1,98 miljarder euro till 2,60 miljarder euro (prop. 2019/20:1, utg.omr. 2, avsnitt 3.5.5, bet. 2019/20:FiU2, rskr. 2019/20:129).

Under 2020 har riksdagen godkänt ytterligare två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden i stället belastar anslag (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351). Det är dels fråga om garantier om högst 863 337 362 euro till en garantifond till EIB för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19, dels garantier om högst 848 537 250 euro till Europeiska unionen för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

3.4 Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen inom finansmarknadsområdet kommer att påverkas kraftigt av effekterna av spridningen av covid-19. Resultatredovisningens indikatorer har dock inte tagit hänsyn till effekter av spridningen av covid-19 då data ännu inte är tillgänglig. Det finns därmed en hög osäkerhetsmarginal för måluppfyllelsen i de indikatorer för finansmarknadsområdet som presenteras ovan.

Det svenska finansiella systemet fungerade fram till spridningen av covid-19 i huvudsak väl. Efter ett mycket omfattande regleringsarbete efter finanskrisen 2008–2009 bedöms motståndskraften i systemet ha ökat samtidigt som krishanteringssystemet har stärkts, framför allt för banker. Banksystemets koncentration till ett fåtal aktörer ökar dess sårbarhet eftersom problem kan sprida sig till hela banksystemet och skapa ett hot mot den finansiella stabiliteten och i förlängningen den reala ekonomin.

Den höga privata skuldsättningen medför en risk både för enskilda och samhälls-ekonomin i stort. Det är därför positivt att vidtagna makrotillsynsåtgärder bidragit till att öka hushållens motståndskraft. Samtidigt har konsumtionslånen ökat kraftigt de senaste åren men utgör, trots detta, endast en liten del av hushållens skulder och har därför en lägre inverkan på den finansiella stabiliteten. Ur ett konsumentskyddsperspektiv kan dock höga konsumtionslån innebära risker för den enskilde, inte minst eftersom ränteutgifterna för dessa lån är relativt höga. Regeringen har fortsatt arbeta aktivt för att stärka konsumentskyddet, bl.a. genom uppdrag till Finansinspektionen om att redovisa hur myndigheten utövar tillsyn över att kreditprövningar görs i enlighet med kraven i konsumentkreditlagen och hur detta leder till ett högt konsumentskydd. Regeringen bedömer att vidtagna åtgärder har bidragit till att konsumentskyddet stärkts.

Spridningen av covid-19 innebär stora prövningar för hela samhällsekonomin. Detta påverkar också de finansiella marknaderna vilka stundtals påvisat både hög volatilitet och låg likviditet. Svårigheterna att bedöma risker kan medföra en minskad vilja från kreditinstitut att låna ut pengar till bl.a. företagssektorn. Därutöver kan ökade kreditförluster skapa risker i det finansiella systemet som kan påverka den finansiella stabiliteten. För att möta den rådande situationen har regeringen och bl.a. Riksbanken och Finansinspektionen vidtagit åtgärder för att förbättra marknadens funktionssätt och säkerställa den finansiella stabiliteten.

Försäkringssektorns motståndskraft bedöms vara god då försäkringsföretagen bedöms kunna möta sina åtaganden på både kort och lång sikt. Det kan innebära en ökad osäkerhet och svårigheter framöver om det låga ränteläget består. Försäkringssektorn har också stora tillgångar såsom aktier, fastigheter och olika typer av obligationer som också påverkas av den ökade riskaversionen och de stora rörelserna på de finansiella marknaderna till följd av effekterna av spridningen av covid-19.

Utvecklingen inom digital finansiell innovation kan leda till effektivare, billigare och mer konsumentvänliga produkter och tjänster. Ett exempel är att betalningar förenklats och effektiviserats vilket inneburit fördelar för såväl konsumenter som företag men också bidragit till att minska kontantanvändningen. Den minskande kontantanvändningen medför också nya risker och utmaningar för vissa grupper i samhället som till följd av bl.a. digitalt utanförskap inte får tillgång till dessa nya produkter och tjänster. Större avbrott inom elnätet eller internet eller cyberangrepp mot kritisk infrastruktur skulle kunna få omfattande konsekvenser för konsumenter och den finansiella stabiliteten.

De finansiella marknadernas roll för att bidra till klimatomställningen och minska de ekonomiska riskerna kopplade till klimatomställningen integreras alltmer i aktörernas verksamhet. Flera av resultatindikatorerna visar att utvecklingen mot målet om att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling går i rätt riktning. Även bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism är en viktig fråga ur ett hållbarhetsperspektiv. Regeringen har under 2019 vidtagit kraftfulla åtgärder bl.a. genom ny lagstiftning och förstärkt tillsyn. Åtgärderna har haft en tydlig effekt, t.ex. skulle det ökade antalet rapporterade misstänkta transaktioner kunna indikera att de finansiella mellanhandernas interna kontrollsystem har förbättrats och måluppfyllelsen stärkts.

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen har ökat vilket regeringen bedömer bidragit till att öka måluppfyllelsen om att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

3.5 Politikens inriktning

Den politiska inriktningen – med målen att värna finansiell stabilitet, ett högt förtroende, väl fungerande marknader, ett högt konsumentskydd och att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling – ligger fast. Effekterna av spridningen av covid-19 har ändrat läget på de finansiella marknaderna, både nationellt och globalt. Finansmarknadsforskningen bidrar med viktig kunskap för att öka måluppfyllelsen för finansmarknadsområdet och därför föreslår regeringen en tillfällig satsning för finansmarknadsforskning 2021–2024. Satsningen kommer att presenteras närmare i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen som regeringen avser att presentera under hösten 2020.

3.5.1 Den finansiella stabiliteten ska fortsatt främjas

Den finansiella stabiliteten och den makroekonomiska utvecklingen är nära sammanlänkade. Om den ekonomiska nedgången till följd av spridningen av covid-19 blir djup och långvarig kan därför även den finansiella stabiliteten hotas. Efter finanskrisen 2008–2009 har ett omfattande regleringsarbete skett vilket har ökat motståndskraften i det finansiella systemet. I det exceptionella läge som nu råder kan det uppstå ett behov att nyttja flexibiliteten i regelverken och använda de buffertar som har byggts upp för att stödja kreditgivning till den reala ekonomin. Men när den ekonomiska situationen tillåter bör buffertarna återigen byggas upp för att säkerställa det finansiella systemets motståndskraft.

För närvarande pågår därför viktigt regleringsarbete inom EU som påverkar stora delar av de finansiella marknaderna. Exempel är förordningen om ett ramverk för återhämtning och resolution av centrala motparter, förhandlingar om det s.k. bankpaketet som innehåller ändringar av regelverken om kapitaltäckning och krishantering för banker, samt arbetet med de revideringar av kapitaltäckningsregelverket som föranleds av slutförandet av Basel III, dvs. det reformpaket av reglering och standarder på finansmarknadsområdet som föranleddes av den globala finanskrisen 2008–2009. Europeiska kommissionens förslag förväntas presenteras under fjärde kvartalet 2020. Förhandlingar av förslaget kommer att pågå under 2021.

Återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Åtgärder för ett fungerande finansiellt system utgör en viktig del i ett motståndskraftigt civilt försvar vid höjd beredskap och ytterst i krig. Åtgärderna kan även bidra till att stärka förmågan att hantera svåra påfrestningar på det finansiella systemet i fredstid. Regeringen föreslår därför att medel tillförs Finansinspektionen och Riksgäldskontoret för att stärka myndighetens verksamhet avseende civilt försvar. Regeringen avser att återkomma med ett förslag till övergripande inriktning för det civila försvaret i den försvarspolitiska propositionen för perioden 2021–2025. Regeringen planerar under 2021 att lämna förslag om kompletteringar till säkerhetsskyddslagen (2018:585) som innebär ett starkare skydd för Sveriges säkerhet. För att Finansinspektion ska kunna fullgöra sina uppgifter som tillsynsmyndighet avsätter regeringen 12 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Regeringens förslag till kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen beskrivs i utgiftsområde 6 under avsnitt 4 Samhällets krisberedskap.

3.5.2 Åtgärder vidtas för att förbättra marknadernas funktionssätt

Det finansiella systemets grundläggande uppgifter är att möjliggöra betalningar, lån, sparande och försäkringar. Dessa tjänster är helt nödvändiga för att vårt samhälle ska fungera. Spridningen av covid-19 och dess ekonomiska konsekvenser har medfört att ett särskilt fokus riktats mot det finansiella systemets möjlighet att förse företag med krediter. Europeiska kommissionen har presenterat förslag på åtgärder för att upprätthålla kreditgivningen till hushåll och livskraftiga företag samt säkerställa företags möjligheter att finansiera på sig på kapitalmarknaden.

För att långsiktigt underlätta företagens, särskilt små och medelstora, tillgång till finansiering, skapa ändamålsenliga investeringsprodukter samt bidra till omställningen till en hållbar ekonomi fortsätter arbetet inom EU med att utveckla Kapitalmarknadsunionen. Ett exempel på arbete är ny EU-reglering av gräsrotsfinansieringsplattformar och kompletterande lagstiftning på nationell nivå. Syftet är att stärka olika finansieringskanaler för, framför allt, små och medelstora företag. I detta arbete är det prioriterat för regeringen att skapa goda förutsättningar för en fortsatt utveckling på marknaden samtidigt som ett högt konsumentskydd säkerställs. Ett annat exempel är skapandet av mer enhetliga regler för marknaden för säkerställda obligationer, som är en viktig finansieringskälla för svenska banker. Den svenska marknaden är i dag en av de största i Europa. Regeringen har tillsatt en särskild utredare som senast den 31 oktober 2020 ska lämna förslag till lagändringar som följer av ett nytt EU-regelverk och regeringen planerar att överlämna en lagrådsremiss under våren 2021 (dir. 2019:107). Ett tredje exempel är att anpassa kapitaltäckningsreglerna för värdepappersbolag till deras specifika verksamhet.

Den digitala utvecklingen kan bidra till att säkerställa väl fungerande finansiella marknader och tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster. Samtidigt behöver det finnas ett högt skydd för konsumenter för sådana tjänster. Den snabba digitaliseringen av den svenska betalningsmarknaden tillsammans med en minskad kontantanvändning leder till många frågor, bl.a. om statens och den privata sektorns roller på betalningsmarknaden. Inom EU pågår även ett arbete med att ta fram en handlingsplan för fintech, inklusive en strategi för betalningslösningar, som kommer att bli vägledande på området. Relaterat till detta arbetar Europeiska kommissionen också med ny EU-reglering av marknaden för kryptotillgångar, där arbetet mot penningtvätt är särskilt viktigt. Regeringen anser att det fortsatta arbetet med att stärka den digitala utvecklingen måste säkerställa finansiell stabilitet och ett högt konsumentskydd.

Europeiska kommissionen arbetar också med en översyn av reglerna för handelsplatser för finansiella instrument och företag som ägnar sig åt värdepappersrörelse för att öka transparensen samt stärka investerarskyddet och förtroendet för de europeiska värdepappersmarknaderna. Översynen behandlar bl.a. vilka effekter reglerna har haft när det gäller var handeln äger rum och hur den sker samt hur transparensen i handeln kan förbättras.

Möjligheten till återköp och flytt av försäkrings-sparande är en viktig del för väl fungerande marknader på försäkringsområdet, men även för konsumentskyddet. För att effektivisera konsumenternas återköps- och flytträtt lämnade regeringen 2019 förslag till lagändringar (prop. 2018/19:124).

3.5.3 Konsumentskyddet ska stärkas

Svenska konsumenter är relativt högt exponerade mot finansiella risker jämfört med övriga länder i Europa då en större andel sparande placeras på t.ex. aktiemarknaden i

stället för på bankkonto. Ett högt konsumentskydd på de finansiella marknaderna är därför en prioriterad fråga för regeringen.

Regeringen arbetar aktivt, såväl nationellt som på EU-nivå, för att säkerställa ett högt konsumentskydd. För att bl.a. minska informationsunderläge på de finansiella marknaderna är det bl.a. viktigt att det t.ex. finns en välfungerande finansiell rådgivning. Regeringen har därför gett Finansinspektionen i uppdrag att redovisa effekterna av reglerna om tredjepartsersättningar och oberoende rådgivning som infördes 2018. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021.

Nästan en tredjedel av hushållens finansiella tillgångar består av försäkringssparande som är antingen privat (framför allt i kapitalförsäkringar) eller kopplat till en anställning. Ett långsiktigt hållbart, sunt och effektivt pensionssystem är därför en prioritering för regeringen och arbete pågår inom hela pensionssystemet. Inom EU kommer regleringen för försäkringsföretag (Solvens II-regelverket), som avser att säkerställa att försäkringsföretag kan fullgöra sina åtaganden, att ses över under 2021. Stabila försäkringsföretag bidrar både till att ge försäkringstagarna ett gott skydd och till stabilitet i hela det finansiella systemet. Det är positivt att justeringar som stärker konsumentskyddet ytterligare genomförs, utan att förändra regelverket i grunden.

Premiepensionssystemet utgör en viktig del i pensionen och förvalsalternativet inom premiepensionen ska få bättre förutsättningar att kunna bidra till högre och stabilare pensioner till de pensions sparare som inte själva vill välja fonder inom premiepensionen. Regeringen ser därför över risknivån i förvalsalternativet, som förvaltas av Sjunde AP-fonden. Regeringen avser att återkomma i frågan om förslag till nytt mål för förvalsalternativet och ändrade placeringsregler

Tjänstepensionerna får en allt större betydelse för privatekonomin och är centrala för den svenska kollektivavtalsmodellen. Regeringen har vidtagit åtgärder och kommer att fortsätta arbeta för en ändamålsenlig och proportionell reglering av tjänstepensionssektorn. Regleringen ska samtidigt även i fortsättningen säkerställa ett fullgott skydd för de nuvarande och framtida pensionärerna.

Regeringen överlämnade i februari 2020 propositionen Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online (prop. 2019/20:79). Riksdagen har, i samband med behandlingen av propositionen, tillkännagett för regeringen att en uppföljning av lagstiftningens effekter ska vara genomförd senast den 1 juli 2021 (bet. 2019/20:FiU:37 punkt 3, rskr. 2019/20:191). Regeringen kommer att återkomma till hur effekterna av lagstiftningen ska utvärderas.

3.5.4 Finansmarknaden ska bidra till hållbar utveckling

Regeringen driver en ambitiös politik för att främja hållbara finansmarknader som kan bidra till uppfyllandet av Sveriges miljö- och klimatmål, FN:s globala mål för hållbar utveckling och Parisavtalet om klimatförändringar. Finansmarknaden har en fundamental roll i den nödvändiga omställningen till en hållbar realekonomi.

Att klimatrelaterade risker beaktas i riskhanteringen är viktigt i sig, men också en förutsättning för en riktig prissättning av finansiella tillgångar och investeringar. För detta krävs relevant och jämförbar information för att investerare ska kunna fatta välgrundade beslut. Ett steg i rätt riktning är en ny EU-förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar för vissa finansmarknadsaktörer och finansiella rådgivare som börjar tillämpas under 2021.

Regeringen är pådrivande för nya EU-initiativ för att främja utvecklingen till mer hållbara finansmarknader, såsom EU:s förnyade handlingsplan för hållbar finansiering som presenteras under hösten. Däri ingår en översyn av EU:s hållbarhetsdirektiv.

EU:s gröna taxonomi utgör en grund för framtida standarder och märkningar av hållbara finansiella produkter och har därför en central roll för andra åtgärder i den förnyade handlingsplanen.

Det finansiella systemet ska också vara motståndskraftigt mot allvarlig brottslighet och regeringen kommer därför att arbeta vidare med ytterligare skärpta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. En utgångspunkt i detta arbete är den utredning som regeringen tillsatt (dir. 2019:80). Regeringen föreslår även att Finansinspektionen anvisas ökade resurser motsvarande 10 miljoner kronor per år fr.o.m. 2021 för att stärka myndighetens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Penningtvätt och finansiering av terrorism är ett gränsöverskridande problem. Regeringen arbetar därför aktivt även på EU-nivå och välkomnar de kommande diskussionerna om strukturreformer som kommer att inledas under 2021.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2019	Utfall	14 861	Anslagssparande	2 689
2020	Anslag	17 550 ¹	Utgiftsprognos	17 371
2021	Förslag	20 250		
2022	Beräknat	25 150		
2023	Beräknat	25 050		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.5 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	17 550	17 550	17 550
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 700	7 600	7 500
varav BP21	2 700	7 600	7 500
- Ökade avgifter på grund av brexit	2 700	7 600	7 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	20 250	25 150	25 050

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att hantera de ökade kostnaderna som uppstår när Sveriges andel av kostnaderna för EU:s tillsynsmyndigheter ökar till följd av Storbritanniens utträde ur EU bör anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* ökas med 2 700 000 kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 7 600 000 kronor och fr.o.m. 2023 beräknas anslaget öka med 7 500 000 kronor.

Regeringen föreslår att 20 250 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 25 150 000 kronor respektive 25 050 000 kronor.

3.6.2 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

2019	Utfall	611 953	Anslagssparande	9 714
2020	Anslag	623 253 ¹	Utgiftsprognos	632 134
2021	Förslag	654 555		
2022	Beräknat	659 772 ²		
2023	Beräknat	667 316 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 654 555 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 654 555 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter och för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.7 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	623 253	623 253	623 253
Pris- och löneomräkning ²	8 222	13 255	20 533
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	23 080	23 264	23 530
- Generell besparing i statsförvaltningen	-920	-920	-920
- Ökad tillsyn - motverka penningtvätt och finansiering av terrorism	10 000	10 000	10 000
- Civilt försvar 2021–2025: Säkerhetsskydd	12 000	12 000	12 000
- Civilt försvar 2021–2025: Finansiell beredskap	2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	654 555	659 772	667 316

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslag 1:11 *Finansinspektionen* minskas med 920 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

För att ytterligare stärka Finansinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism bör anslaget ökas med 10 000 000 kronor 2021. Från och med 2022 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 2 000 000 kronor 2021. Det beräknas ökas med 2 000 000 kronor 2022 och 2023.

För Finansinspektionens nya tillsynsuppgifter inom området säkerhetsskydd föreslår regeringen att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 12 000 000 kronor 2021. Från och med 2022 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 654 555 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 659 772 000 kronor respektive 667 316 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.8 Offentligrättslig verksamhet

Tusentals kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2019	672 524	103 934	114 717	-10 783	9 183
Prognos 2020	698 973	120 000	140 000	-20 000	-10 817
Budget 2021	874 784	110 000	108 000	2 000	-8 817

Finansinspektionen tar i huvudsak ut två slag av avgifter, dels avgifter för tillstånd m.m. som regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dels avgifter för Finansinspektionens anslagsfinansierade verksamhet enligt förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Avgifterna fastställs i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. De årliga avgifterna har en konstruktion som innebär att en höjning av anslaget är saldoneutralt för den avgiftsfinansierade verksamheten, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan.

I beloppen för intäkter till inkomstitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelse.

3.6.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

2019	Utfall	286 401	Anslagssparande	48 452
2020	Anslag	319 204 ¹	Utgiftsprognos	311 007
2021	Förslag	330 185		
2022	Beräknat	332 505 ²		
2023	Beräknat	332 209 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 330 186 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 326 257 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.10 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	319 204	319 204	319 204
Pris- och löneomräkning ²	4 241	6 513	10 142
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	6 740	6 787	2 863
varav BP21 ³	6 740	6 740	2 740
- Generell besparing i statsförvaltningen	-260	-260	-260
- Civilt försvar 2021–2025: Finansiell beredskap	7 000	7 000	3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	330 185	332 505	332 209

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* minskas med 260 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* ökas med 7 000 000 kronor 2021. Det beräknas ökas med 7 000 000 kronor 2022 och 3 000 000 kronor 2023.

Regeringen föreslår att 330 185 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 332 505 000 kronor respektive 332 209 000 kronor.

Ramar till stabilitetsfonden och resolutionsreserven

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor. Regeringen bemyndigas att för 2021 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I samband med genomförandet i svensk rätt av krishanteringsdirektivet ändrades reglerna för stabilitetsfonden och en ny fond för finansiering av krishanteringsåtgärder, resolutionsreserven, inrättades. Båda fonderna finansieras genom avgifter från banksystemet. I samband med inrättandet beslutades att riksdagen årligen ska fastställa krediter och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven. För ytterligare bakgrundsinformation om stabilitetsfonden och resolutionsreserven, se budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1).

Stabilitetsfonden kan komma att användas för att finansiera förebyggande åtgärder enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut. Åtgärderna innefattar kapital- eller likviditetsstöd till livskraftiga banker. Stabilitetsfondens behållning uppgår i dagsläget till ca 40 miljarder kronor. Regeringen bedömer att medlen utgör en betydande resurs för att vidta eventuella krisinsatser, dvs. förebyggande statligt stöd eller användning av statliga stabiliseringsverktyg. Det program som inrättades vid finanskrisen 2008 hade ett fastställt belopp om högst 50 miljarder kronor, vilket var det sammanlagda kapitaltillskott som staten kunde medge. Samma belopp utgör för närvarande utgångspunkt för stabilitetsfondens lånemöjligheter och föreslås gälla även för 2021.

Garantiramen för stabilitetsfonden bör bestämmas utifrån det faktum att i första hand generella stödåtgärder i form av garantiprogram till samtliga banker kan komma att bli aktuella. Garantiramen för stabilitetsfonden bör vara på ett högre belopp än den ram som gäller för resolutionsreserven, eftersom det här blir fråga om generella stödåtgärder till samtliga banker. Den ram som fanns i garantiförordningen från 2008 uppgick inledningsvis till 1 500 miljarder kronor och var baserad på de svenska bankernas upplåning under viss period. Ramen sänktes senare till 750 miljarder kronor även om utnyttjandet aldrig var över 400 miljarder. Samma belopp utgör för närvarande ramen för stabilitetsfondens möjlighet att medge garantier och föreslås även gälla för 2021.

Resolutionsreserven kan komma att användas för att finansiera åtgärder inom ramen för ett resolutionsförfarande, vilket innefattar åtgärder för att stötta rekonstruktion av systemviktiga banker som i utgångsläget inte bedöms som livskraftiga. Resolutionsreserven uppgår i dagsläget till ca 43 miljarder kronor. När det gäller resolutionsreservens kreditram bör den främst bli aktuell i fråga om olika återkapitaliseringsåtgärder efter det att nedskrivning av vissa av företagets skulder skett. Därutöver kan resolutionsreservens kreditram komma att användas till att betala ut kompensation till företagets ägare och borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Kreditramen som för närvarande uppgår till 100 miljarder kronor motiveras därför av att den bör ha åtminstone samma förmåga till återkapitaliseringsåtgärder som kreditramen till stabilitetsfonden, dvs. 50 miljarder kronor, samt dessutom innehålla utrymme för att hantera eventuella kompensationsfall. Kreditramen på 100 miljarder kronor föreslås därför även gälla under 2021.

Garantiramen för resolutionsreserven kan användas om banker i resolution initialt behöver stöd för sin finansiering (likviditet). Garantier kan ges till banken själv eller till Riksbanken. Att uppskatta likviditetsbehov i en krissituation är svårt, men

bedömningen är att likviditetsstöd till flera av Sveriges storbanker skulle behöva uppgå till minst 100 miljarder kronor. Det kan finnas en negativ signaleffekt i att under ett krisförlopp behöva justera garantiramen. Därför föreslår regeringen att garantiramen för resolutionsreserven även under 2021 sätts till 200 miljarder kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.11 Garanti- och utlåningsverksamhet

Tusentals kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2019	127 628	50 472	64 968	-14 496	601 960
Prognos 2020	44 000	24 100	19 800	4 300	606 260
Budget 2021	44 000	17 800	14 900	2 900	609 160

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och utlåning, bankstöd samt insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive låntagarna eller genom anslag via statsbudgeten. I enlighet med budgetlagen (2011:203) ska ränta eller avgift tas ut motsvarande statens förväntade kostnad för lånet eller åtagandet, om inte riksdagen för ett visst lån eller åtagande beslutat annat.

Vidare föreskrivs att om lån- eller garantitagaren ska betala en ränta eller avgift som inte täcker kostnaderna ska regeringen föreslå riksdagen hur mellanskillnaden ska finansieras. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i myndighetens garanti- och kreditverksamhet.

De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till.

Tabell 3.12 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusentals kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2019	16 168			
Prognos 2020	18 700			
Budget 2021	21 400			

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligt rättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

3.6.4 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 3.13 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2019	Utfall	230 073	Anslagssparande	55
2020	Anslag	294 343 ¹	Utgiftsprognos	287 910
2021	Förslag	110 116		
2022	Beräknat	110 116		
2023	Beräknat	110 116		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges årliga medlemsavgifter, avgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB). Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut. Anslaget får även användas för utgifter för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv.

Anslaget får även användas för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	240 520	240 520	240 520
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-130 404	-130 404	-130 404
varav BP21	107 746	107 746	107 746
- Garantifond EIB till följd av corona	107 646	107 646	107 646
- Valutakurs- och avgiftsfluktuationer	100	100	100
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	110 116	110 116	110 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökade utgifter för Bruegel, EIPA och CEB, motsvarande 139 453 euro, 55 000 euro respektive 28 421 euro 2021–2022. Inga medel beräknas behövas för infrianden av garantier som är del av ägarkapitalet i de internationella finansiella institutioner som behandlas i detta avsnitt.

I propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351) aviserades en ökning av anslaget 2021–2037 för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om EIB:s garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska

svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19. För SURE beräknas ingen utgift 2021–2023. För avtalen med EIB och deltagande länder beräknas däremot förväntade förluster för 2021–2023, där Sveriges andel av kostnaden beräknas uppgå till 107 646 000 kronor per år. Anslaget bör därför ökas med 107 646 000 kronor för 2021. Från och med 2021 beräknas anslaget ökas med 107 646 000 kronor.

Det svenska åtagandet i Bruegel, EIPA och CEB är bestämt i euro. Inför 2021 beräknas en medelsbrist uppstå till följd av att euron stärkts mot kronan. Regeringen föreslår därför en permanent ökning av anslaget med totalt 100 000 kronor fr.o.m. 2021, varav finansiering delvis sker med 13 000 kronor från anslaget 1:1 *Statskontoret*, med 27 000 kronor från anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* och med 10 000 kronor från anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet*.

Regeringen föreslår att 110 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garantier och medlemsavgifter* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 110 116 000 kronor respektive 110 116 000 kronor.

3.6.5 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2019	Utfall	30 659	Anslagssparande	442
2020	Anslag	29 921 ¹	Utgiftsprognos	30 054
2021	Förslag	39 929		
2022	Beräknat	50 041 ²		
2023	Beräknat	60 523 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 49 900 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 59 778 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden**Tabell 3.16 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:16
Finansmarknadsforskning**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	29 921	29 921	29 921
Pris- och löneomräkning ²	8	92	381
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	10 000	20 028	30 221
- FOI-prop	10 000	20 000	30 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	39 929	50 041	60 523

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Det finansiella systemet har en central betydelse för samhällsekonomin och ökad kunskap om finansmarknadens funktionssätt är mot bakgrund av spridningen av covid-19 än mer aktuellt och betydelsefullt när förändringarna är stora och sker snabbt. För att skapa bättre förutsättningar för förståelsen om de nya utmaningar som väntar i ekonomin och möjligheten till att utveckla mer effektiva och träffsäkra verktyg för att hantera dessa bör anslaget ökas med 10 000 000 kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget ökas med 20 000 000 kronor och för 2023 beräknas anslaget ökas med 30 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 39 929 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 50 041 000 kronor respektive 60 523 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2022–2024.

Tabell 3.17 Beställningsbemyndiganden för anslaget 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusentals kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Ingående åtaganden	38 000	25 296	30 000			
Nya Åtaganden	6 296	30 000	40 000			
Infriade åtaganden	-19 000	-25 296	-30 000	-15 000	-15 000	-10 000
Utestående åtaganden	25 296	30 000	40 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	40 000			

Skälen för regeringens förslag: Forskning bedrivs i regel i fleråriga projekt. För att kunna finansiera sådana projekt behöver beslut kunna fattas som medför behov av medel kommande år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2022–2024.

4 Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor

4.1 Mål för området

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet, och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Arbetsgivarpolitiken är en del av förvaltningspolitiken. Regeringens mål för arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att myndigheterna har kompetens för att fullgöra sina uppgifter. Detta mål utgår från den långtgående delegeringen av arbetsgivarpolitiken i staten som utgör en viktig komponent i regeringens styrning av statsförvaltningen och beslutades av riksdagen 1994 (prop. 1993/9477, bet. 1993/94:Ku19, rskr. 1993/94:264, bet. 1994/95:KU3, rskr. 1994/95:7 och 8). Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd.

4.2 Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultaten inom delområdet statlig förvaltningspolitik:

- Civil Service Effectiveness Index (InCiSE), som används för att placera länder avseende effektivitet i den centrala statliga förvaltningen,
- OECD:s undersökning om allmänhetens förtroende för den nationella regeringen, och
- organisationen Transparency Internationals jämförelse av världens länder avseende korruption i den offentliga sektorn.

Indikatorerna förklaras närmare i avsnitt 4.3.1. I resultatredovisningen beaktas också särskilda åtgärder som vidtagits och den generella utvecklingen i statsförvaltningen. Statsförvaltningens resultat inom enskilda områden redovisas under respektive utgiftsområde. Vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun redovisas under utgiftsområde 25 avsnitt Allmänna bidrag till kommuner.

För att följa upp utvecklingen inom delområdet arbetsgivarfrågor i förhållande till regeringens mål och delmål används i huvudsak följande indikatorer:

- kompetensförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,

- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten,
- utvecklingen av nybeviljad sjukersättning och aktivitetsersättning för anställda i staten,
- utvecklingen av antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA), och
- arbetsmiljöundersökningar (genomförs vartannat år).

I bilagan till utgiftsområdet ges en mer detaljerad redovisning av den statliga förvaltningens organisation och utveckling samt en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Statlig förvaltningspolitik

Statlig förvaltning i internationella jämförelser

De resultat som redovisas nedan omfattar dels mått för statsförvaltningens utveckling och resultat som helhet, dels mått som beskriver hur regeringens insatser inom utgiftsområdet har bidragit till att det förvaltningspolitiska målet uppnås. För att på ett bättre sätt kunna utveckla redovisningen har regeringen gett Statskontoret i uppdrag att ta fram förslag på former för en mer långsiktig redovisning med hjälp av indikatorer och andra bedömningsgrunder kopplade till det förvaltningspolitiska målet (Fi2020/01397/SFÖ). Uppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2021.

InCiSE är ett omfattande index för mätningar av effektivitet i den offentliga sektorn. Det har tagits fram av Blavatnik School of Government och The Institute for Government vid Oxfords Universitet och publicerades för första gången 2019 efter en pilotstudie som genomfördes 2017. I dagsläget ingår sammanlagt 38 länder i indexet, bl.a. merparten av Europeiska unionens medlemsländer och samtliga nordiska länder.

Länderna rangordnas med avseende på effektivitet och kvalitet i förvaltningen. Syftet är att hjälpa länder att få en uppfattning om deras statsförvaltning och lära av varandra. Indexet mäter specifikt effektiviteten i statlig förvaltning och är sammansatt av tolv delindikatorer som mäter olika aspekter av förvaltningen, exempelvis digitala tjänster, anti-korruption och upphandling.

Sverige rankas som nummer 10 av 38 länder enligt det sammanvägda indexet. Medelvärde är 0,516 och maxvärdet 1.0. Sverige har fått ett medelvärde på 0,785, med högst poäng för kris- och riskhantering och finansiell förvaltning. När det gäller anti-korruption placeras Sverige som fjärde land, vilket bl.a. beror på höga poäng för vis-selblåsarskyddet för anställda i statsförvaltningen. Eftersom InCiSE är under utveckling och enbart en mätning har genomförts är det inte möjligt att säga något om utvecklingen över tid.

OECD ger vartannat år ut rapporten Government at a Glance, i vilken den offentliga sektorn följs upp inom en rad områden, bl.a. allmänhetens upplevda förtroende för den nationella regeringen genom indikatorn Trust in Government. I den senaste rapporten, som publicerades i november 2019 och som innehåller data från 2017, låg Sverige över genomsnittet för OECD-länderna. Förtroendet har dock sjunkit sedan 2007.

Corruption Perception Index (redovisas i tabell 4.1) är ett sammansatt index som mäter uppfattningar om korruption i den offentliga sektorn och baseras på bedömningar av experter och företagare. Data sammanställs från olika källor för att bilda ett sammansatt mått. För jämförelser över tid är poängen av intresse eftersom ett

lands ranking är beroende av andra länders poäng. Sverige har aldrig rankats lägre än sexa. Sveriges poäng har dock under de senaste sju åren haft en vikande trend. År 2019 låg Sverige kvar på samma poäng som 2018, men tappade däremot en placering och delar nu fjärdeplatsen med Schweiz och Singapore. Den försämrade placeringen beror på att Finland, som Sverige tidigare delade tredjeplatsen med, fick ytterligare ett poäng i utvärderingen.

Tabell 4.1 Uppfattningar om korruption i svensk offentlig sektor, Transparency Internationals Corruption Perceptions Index (CPI)

År	Poäng	Placering
2019	85	4
2018	85	3
2017	84	6
2016	88	4

Källa: Transparency Internationals Corruption index 2019.

Genomförandet av tillitsreformen, som inleddes 2015, fortsatte 2019 med ett fortsatt fokus på statliga myndigheter. Tillitsdelegationen har haft regeringens uppdrag att ge stöd till myndigheter som vill styra sin verksamhet på ett mer tillitsbaserat sätt (dir. 2017:119). Delegationen lämnade den 10 oktober 2019 sitt betänkande om hur tillitsbaserad styrning inom myndigheterna kan främjas (SOU 2019:43).

Regeringen gav 2017 en särskild utredare i uppdrag att se över regeringens analys- och utvärderingsresurser och hur dessa är organiserade (dir. 2017:79). Uppdraget redovisades den 30 oktober 2018 (SOU 2018:79). I betänkandet föreslås bl.a. att uppgifterna för analys- och utvärderingsmyndigheterna ska renodlas, att större reformer och investeringar ska utvärderas, att analys- och utvärderingsmyndigheterna ska ingå i ett statligt nätverk för erfarenhetsutbyte samt att tre nya myndigheter ska inrättas. Betänkandet har remitterats, förutom de delar som rör en ny myndighetsstruktur.

Regeringen anser att statens analys- och utvärderingsresurser är centrala verktyg för att utveckla den statliga styrningen. För att öka reformers effektivitet över tid behöver regeringen kunskap om resultat av tidigare insatser och satsningar. Flera av analys- och utvärderingsmyndigheterna har redan i dag uppgifter som överensstämmer med utredningens förslag. Regeringen bedömer att beslut om att utvärdera större reformer bör ses som en del i myndighetsstyrningen. Betänkandet om regeringens analys- och utvärderingsresurser utgör ett strategiskt underlag för en fortsatt utveckling av myndighetsstyrningen. Mot denna bakgrund avser regeringen att lägga betänkandet till handlingarna.

Statskontoret hade under 2019 uppdrag inom merparten av utgiftsområdena och bistod regeringen med underlag för utvecklingen av förvaltningspolitiken. Vid utgången av 2019 hade myndigheten 27 pågående uppdrag. Under året avrapporterades 32 uppdrag. Eftersom övergångsregeringen inte fattade några beslut om uppdrag till Statskontoret var antalet pågående uppdrag vid årets slut lägre än tidigare år. Statskontoret mäter hur Regeringskansliet bedömer kvaliteten på rapporter och genomförandet samt förtroendet för myndigheten. Mätningen av uppdragsgivarens bedömning av kvalitet visade för 2019 ett betyg på 1,84 av 2,0 poäng vilket var något högre än 2018 då betyget var 1,75.

Statskontorets arbete med att främja och samordna en god förvaltningskultur riktades 2019 särskilt mot chefer och ledarskapets betydelse. Myndigheten tillhandahöll utbildningar och handböcker samt arrangerade workshops och seminarier. Statskontoret fortsatte också arbetet med att samordna nätverket mot korruption för

statliga myndigheter (Fi2017/01595/SFÖ). Nätverket utgör en plattform för lärande och erfarenhetsutbyte och bestod vid utgången av 2019 av 232 myndigheter. Ett särskilt forum finns för de myndigheter som bedöms vara särskilt utsatta för risker i samband med stora inköp.

Utvecklade resultatredovisningar för både myndigheter och regeringen

Regeringen har ändrat reglerna för hur myndigheterna ska redovisa resultat i sina årsredovisningar. Ändringarna innebär bl.a. att myndigheterna ska göra bedömningar och analyser av resultatet i sina årsredovisningar och tillämpades för första gången i årsredovisningarna för 2019. ESV har haft i uppdrag att följa upp i vilken utsträckning de ändrade bestämmelserna fått genomslag. ESV konstaterar i rapporten Genomslaget (ESV 2020:28) att de nya kraven på myndigheternas resultatredovisningar har fått genomslag, men inte fullt ut på alla områden. ESV konstaterar även att myndigheten kan behöva ge mer stöd till myndigheterna på vissa områden.

Utöver arbete med myndigheternas resultatredovisningar till regeringen har det inom Regeringskansliet bedrivits ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra regeringens resultatredovisningar i budgetpropositionen till riksdagen (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.4).

Ökad effektivitet

Stöd vid effektivisering

ESV har på regeringens uppdrag tagit fram ett metodstöd som kan vara till hjälp för myndigheter i deras effektiviseringsarbete och även gett stöd till ett antal myndigheter i deras effektiviseringsarbete (ESV 2019:28-29). Stödet bygger bl.a. på ESV:s samlade erfarenheter från tidigare uppdrag och studier av myndigheters effektiviseringsarbeten, och är ett komplement till andra modeller och verktyg som redan finns för effektiviseringsarbete. ESV fick ett tillskott på 3 miljoner kronor 2020 för att stärka myndighetens förmåga att genomföra uppdrag, analysera myndigheter och verksamheter samt lämna förslag till effektiviseringar i staten inom myndighetens ansvarsområden. Inom ramen för denna satsning har regeringen gett ESV i uppdrag att göra en översyn av den finansiella styrningen av Trafikverket och att, tillsammans med Statskontoret, analysera och bedöma Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbetes (Sida) effektivitet, ledning, styrning, kontroll och uppföljning (UD2019/17195).

Statens servicecenter tillhandahåller tjänster åt andra myndigheter inom ekonomi- och löneadministration. Kammarkollegiet ger service avseende bl.a. inköpssamordning, riskhantering och kapitalförvaltning.

Vid utgången av 2019 var 156 myndigheter anslutna till någon av de administrativa tjänster som Statens servicecenter tillhandahåller. Vid dessa myndigheter arbetade ca 46 procent av det totala antalet anställda i staten, vilket var en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2018. Statens servicecenter har fortsatt arbetet med att digitalisera och standardisera processer och system i syfte att öka effektiviteten i verksamheten. Kostnadseffektiviteten mätt som antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare ligger på en stabilt hög nivå, även om en viss minskning kunde noteras 2019. År 2019 hanterades i genomsnitt 935 lönespecifikationer och 46 956 leverantörsfakturer per årsarbetare, vilket kan jämföras med 1 010 respektive 47 571 per årsarbetare 2018. Avgifterna för lönetjänsterna har varit oförändrade sedan 2017. Under 2020 kommer myndigheten att sänka avgifterna för dessa tjänster. Kundnöjdheten uppgick 2019 till 70 för användarna, och till 51 för kontaktpersoner, vilket var ungefär samma nivå som 2018.

Statens servicecenter har i juni 2020 redovisat två uppdrag avseende dels vilka åtgärder myndigheten vidtagit och avser vidta för att hålla tillbaka kostnadsutvecklingen i sina administrativa tjänster, dels åtgärder för att bedriva ett systematiskt arbete med informationssäkerhet och säkerhetsskydd. Av rapporten Åtgärder för att minska kostnadsutvecklingen för administrativa tjänster framgår bl.a. att myndigheten har utvecklat en standardiserad grundtjänst för redovisning, lön- och e-handel riktad mot framför allt små och medelstora myndigheter, vilket medförts en kostnadsbesparing med totalt 23 miljoner kronor. Av rapporten Informationssäkerhet och säkerhetsskydd på Statens servicecenter framgår att säkerhetsarbetet de senaste åren har utvecklats i en mycket hög takt.

Marknadsvärdet för det kapital som förvaltas av Kammarkollegiet ökade 2019 med 2,7 miljarder kronor och uppgick vid årets slut till 212,6 miljarder kronor. En ökande kapitalförvaltning skapar goda förutsättningar för att myndigheten ska kunna upprätthålla konkurrenskraftiga avgifter och en professionell förvaltning.

Premieintäkterna i Kammarkollegiets försäkringsverksamhet ökade till 221 miljoner kronor 2019, vilket var en ökning med 4 procent jämfört med 2018. Myndighetens mål att driftkostnaderna i försäkringsverksamheten i förhållande till premieintäkterna högst ska uppgå till 20 procent uppnåddes även 2019, då driftkostnaderna uppgick till 18 procent.

Ett ökat nyttjande av samordnade ramavtal för ökad effektivitet

Omsättningen av de varor och tjänster som avropades från Kammarkollegiets ramavtal ökade från 13,9 miljarder kronor 2018 till 15 miljarder kronor 2019. Under 2019 stod statliga myndigheters avrop för 81 procent av omsättningen. Resterande 19 procent utgjordes av avrop från kommuner och regioner. Vid utgången av 2019 fanns 1 903 ramavtal tecknade med 765 unika leverantörer inom 47 ramavtalsområden, uppdelade på 1 045 delområden.

I syfte att underlätta tolkförmedlingar har Kammarkollegiet på regeringens uppdrag utvecklat en tjänst för avrop av tolkförmedlingstjänster. Under 2019 testades avrops-tjänsten av ett antal myndigheter, och i början av 2020 lanserades den till samtliga avropsberättigade myndigheter.

Stärkt statlig närvaro, service och tillgänglighet i hela landet

Arbetet med att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet har fortsatt. Den 1 juni 2019 överfördes ansvaret för verksamheten vid de 113 servicekontoren från Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten till Statens servicecenter. Genom en sammanhållen organisation har förutsättningarna för kontinuitet och en långsiktig planering av statlig servicesamverkan förbättrats.

Ytterligare steg har vidare tagits för att utveckla verksamheten vid servicekontoren. Bland annat har Statens servicecenter och Arbetsförmedlingen ingått ett serviceavtal enligt lagen (2019:212) om viss gemensam offentlig service, som innebär att servicekontoren framöver även ska erbjuda service avseende Arbetsförmedlingens kundtorgsverksamhet. I december 2019 gav regeringen en utredare i uppdrag att utreda analysera och föreslå hur de statliga servicekontoren kan utvecklas, både vad gäller var nya servicekontor ska etableras och möjligheten att utöka serviceutbudet med ytterligare myndigheters verksamheter (Fi 2019:B). I juni 2020 inrättade Statens servicecenter, efter uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2020, fyra nya servicekontor i Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele. Det totala antalet servicekontor uppgår därmed till 117. Dessa är fördelade på 110 olika kommuner. Under 2019 tog servicekontoren emot drygt 3,1 miljoner besökare. Besöken har minskat med omkring en fjärdedel under den senaste femårsperioden, bl.a. på grund av de senaste årens

sjunkande migration, och då Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har utvecklat sina e-tjänster. Kundundersökningar visar att besökarna generellt sett är nöjda med servicen som ges vid servicekontoren. En kundundersökning gjordes under hösten 2019, där enkätsvar samlades in från besökare vid 15 slumpmässigt utvalda servicekontor i olika storlekar. Totalt inkom 3 747 besvarade enkäter. Av resultatet framkom att 96 procent av besökarna ansåg att de fick ett bra bemötande, 92 procent ansåg att de fick den hjälp de behövde och 90 procent ansåg att de fick svar inom rimlig tid. Vidare har regeringen i juni 2020 gett Statens servicecenter i uppdrag att öppna nya servicekontor i Ulricehamns kommun samt i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. Kontoren ska öppnas under 2021 (Fi2020/01340/SFÖ).

I augusti 2019 redovisade Statskontoret ett regeringsuppdrag om att kartlägga tio större myndigheters beslut och planer för hur de ska lokalisera sin verksamhet 2014–2022. I rapporten (Statskontoret 2019:13) konstaterar Statskontoret att de flesta av de berörda myndigheternas lokalisering, med ett par undantag, präglas av stabilitet och inte planerar några stora förändringar av sin lokalisering. Flera av de myndigheter som omfattades av kartläggningen har planer på att flytta tjänster från Stockholm till andra delar av landet. Dessa förändringar avses genomföras inom ramen för myndigheternas befintliga kontorsstruktur. De avvecklingar som hade aviserats eller som planeras att genomföras kommer enligt Statskontoret leda till att antalet kommuner med minst ett myndighetskontor kommer att minska från 99 procent till 91 procent 2014–2022.

Digitalisering och it

Användningen av de digitala tjänster som tillhandahålls av den offentliga förvaltningen är fortsatt hög bland både kvinnor och män och mätningar visar att inställningen till den offentliga digitala servicen är positiv. Samtidigt visar andra länders utveckling på området att potentialen inte till fullo nyttjas i Sverige. I 2020 års mätningar avseende området offentliga tjänster i Digital Economy and Society Index (DESI) placerar sig Sverige på tionde plats, vilket var en nedgång jämfört med 2019 (nionde) och 2018 (sjätte). Till stor del beror den fallande placeringen på att andra länders digitaliseringstakt ökat, medan den avstannat i Sverige. Resultatet dras även ner av lägre placeringar inom områden där ett livshändelseperspektiv och öppna data används.

Efter förslag i 2020 års ekonomiska vårproposition har riksdagen beslutat om en flytt av området digitalisering och it inom offentlig förvaltning från utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning till utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2019/20:100, bet. 2019/20:KU19, rskr 2019/20:320). Under det senare utgiftsområdet ges en samlad beskrivning av digitaliseringspolitiken.

4.3.2 Arbetsgivarfrågor

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarpolitiken utvecklas i samverkan mellan alla myndigheter som har anställda och samordnas av Arbetsgivarverket. Nedan redovisas hur myndigheterna inom området och Trygghetsstiftelsen har bidragit till regeringens mål att den statliga arbetsgivarpolitiken ska vara samordnad, och hur detta mål förhåller sig till det förvaltningspolitiska målet.

Arbetsgivarverket är både en förvaltningsmyndighet under regeringen och en medlemsorganisation. Myndigheten har vidare i uppgift att utföra stabsuppgifter åt regeringen, bl.a. att ge ut en författningssamling.

Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Därutöver företrädde Arbetsgivarverket 26 icke-obligatoriska medlemmar med anknytning till det statliga området 2019. Arbetsgivarverket sluter kollektivavtal för totalt ca 270 000 anställda. Vidare har Arbetsgivarverket serviceavtal med Riksdagsförvaltningen, Riksbanken, Riksrevisionen samt med Kungliga Hovstaterna. Arbetsgivarverket ger därutöver service till tre nordiska myndigheter och till Finsk-svenska gränsälvskommissionen. Arbetsgivarverket är en avgiftsfinansierad myndighet, vars verksamhet finansieras av medlemsavgifter.

Arbetsgivarverket bedriver tillsammans med sina medlemmar ett målmedvetet arbete inom ramen för den arbetsgivarpolitiska strategin som gäller fram t.o.m. 2025. Under 2019 omarbetades strategin i bred arbetsgivarverkan och ett utkast godkändes av arbetsgivarcollegiet. Den nya justerade strategin fastställdes av Arbetsgivarverkets styrelse i februari 2020.

Arbetsgivarverkets satsning för att stödja de myndigheter som fått i uppdrag att lokalisera hela eller delar av sin myndighet från Stockholm till annan ort fortsatte 2019.

Arbetsgivarverket har i samband med utbrottet av sjukdomen covid-19 lämnat stöd och rådgivning till sina medlemmar samt slutit avtal om korttidsarbete.

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat när det gäller dess roll som medlemsorganisation. Medlemsundersökningen för 2019 hade en lägre svarsfrekvens än undersökningen för 2018. Medlemmarnas nöjdhet när det gäller kärnverksamheten, t.ex. förhandling, rådgivning, utbildning och kommunikation, låg 2019 i intervallet 55–79 procents nöjdhet, vilket kan jämföras med 58–79 procent 2018.

Nöjdheten när det gäller de indikatorer som ska följa utvecklingen mot målbilderna i den arbetsgivarpolitiska strategin låg 2019 i intervallet 42–75 procents nöjdhet, vilket kan jämföras med 42–73 procent 2018.

Statliga tjänstepensioner och andra avtalsförsäkringar

Statens tjänstepensionsverk (SPV) ansvarar för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring. De statliga tjänstepensionerna och andra avtalsförsäkringarna regleras till största delen i kollektivavtal som Arbetsgivarverket sluter på statens vägnar. SPV bidrar till en samordnad statlig arbetsgivarpolitik genom att administrera förmånerna och ge service och information till arbetsgivarna, de anställda och pensionärerna. Vidare ansvarar SPV för de försäkringstekniska beräkningarna av statens pensionsåtagande och för att arbetsgivarna betalar premier som täcker statens kostnader för förmånerna.

År 2019 presenterades den årliga pensionsinformationen för första gången på SPV:s webbplats. Uppföljningen visar att både kvinnor och män var mer nöjda med den digitala informationen än med utskicket på papper. Eftersom många vill få information digitalt har SPV låtit majoriteten av de frekventa utskicken expedieras till digitala brevlådor. SPV har även satsat på webbseminarier för att nå ut med information till större grupper, både anställda och arbetsgivare. För att möta framtida behov inledde SPV 2019 ett arbete med att införa ett nytt system för beräkning, finansiering och utbetalning av pensioner.

SPV:s uppföljning av hur nöjda de som kontaktar myndigheten eller använder myndighetens tjänster är med informationen och servicen, som genomfördes 2019, visade endast på marginella skillnader mellan kvinnor och män. För de anställda uppgick det sammanväga nöjdhetsvärdet till 3,8 på en femgradig skala, vilket var något lägre än SPV:s mål om 4,0. Pensionärerna var fortsatt mer nöjda än de anställda och

det sammanvägda nöjdhetsvärdet för denna grupp uppgick till 4,4. Arbetsgivarna var mycket nöjda och det sammanvägda nöjdhetsvärdet för denna grupp uppgick till 4,8.

SPV:s verksamhet finansieras med avgifter. Området Statlig pensionsverksamhet m.m. ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Området Pensionsverksamhet på uppdrag, där SPV:s administration av premiebestämda pensioner ingår, har ett långsiktigt avkastningskrav på 6 procent. Som nyckeltal för att mäta effektiviteten används kostnaden per försäkrad. Resultatet för 2017–2019 redovisas i tabell 4.2.

Tabell 4.2 Effektiviteten i pensionsadministrationen 2017–2019

Kronor			
Kostnad per försäkrad	2017	2018	2019
Förmånsbestämd pension	395,50	374,80	386,20
Premiebestämd pension	44,50	47,50	50,50

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Administrationskostnaderna för den förmånsbestämda pensionen påverkas av ett pågående arbete med systemutveckling. För den premiebestämda pensionen bidrar de årliga utskicken av pensionsinformation till att administrationskostnaderna successivt ökar.

SPV har till följd av lägre räntenivåer och en ökad livslängd för både kvinnor och män behövt göra större höjningar av premierna för de förmånsbestämda pensionerna än tidigare. År 2019 höjdes premierna med 17 procent och 2020 beräknas höjningen bli 13 procent. Som jämförelse kan nämnas att premierna höjdes med 6 procent både 2018 och 2017. Premierna kan förväntas fortsätta att höjas i ungefär samma takt som 2020 de närmaste åren.

Nämndmyndigheter inom området

Till området hör Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd och Offentliga sektorns särskilda nämnd. Tvister rörande den statliga grupplivförsäkringen avgörs av Skiljenämnden för grupplivfrågor, som består av ledamöterna i Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Ökad belastning för Trygghetsstiftelsen

Trygghetsstiftelsen, för vilken regeringen är en av stiftarna, hanterar det statliga avtalet om omställning som gäller för alla statliga myndigheter. Verksamheten finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som kan omfattas av avtalet om omställning. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal. De totala avgiftsintäkterna uppgick till sammanlagt 353 miljoner kronor 2019, vilket motsvarade 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor. Detta var samma andel som 2018.

Antalet anmälda till stiftelsen uppgick 2019 till 4 000 personer, vilket var en betydligt högre nivå än åren dessförinnan. Ökningen 2019 berodde framför allt på att Arbetsförmedlingen anmälde över 1 600 medarbetare.

De som lämnar Trygghetsstiftelsens verksamhet har antingen fått en permanent lösning eller så har tidsgränsen för trygghetsavtalet respektive ramtiden för avtalet om omställning infallit, vilket innebär att de inte längre omfattas av stiftelsens verksamhet. Nio av tio lämnar verksamheten för att de har fått ett nytt arbete.

Trygghetsstiftelsens nådde 2019 sin målsättning att 75 procent av de som anmäls ska ha fått en lösning på sin situation inom angivna tider, eftersom åtta av tio fick en lösning.

En attraktiv och föredömlig arbetsgivare

Arbetsgivarverket gav under 2019 fortsatt stöd till myndigheternas strategiska arbete med kompetensförsörjning, bl.a. genom webbplatsen Jobba statligt, rapporter och seminarier. Stödet syftar till att öka myndigheternas förmåga att locka rätt kompetens.

Kompetensförsörjningsläget i staten

På uppdrag av Arbetsgivarverket genomför Konjunkturinstitutet två gånger per år en enkätundersökning benämnd Konjunkturbarometern för den statliga sektorn, i vilken samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket tillfrågas. Av medlemmarna svarade 72 procent på konjunkturbarometern våren 2020. Dessa representerade 79 procent av de anställda hos Arbetsgivarverkets medlemmar. I undersökningen hösten 2019 svarade 75 procent av medlemmarna, med 78 procent av de anställda, på enkäten. Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 enligt den internationella klassifikationen COFOG (Classification of the Functions of Government), och syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Andelen medlemmar som uppgav att de hade brist på lämpliga sökande uppgick i undersökningen våren 2020 till 55 procent. Detta var en kraftig minskning från föregående år. Undersökningen visar, liksom tidigare år, att det finns störst brist på sökande inom it-verksamheten, men för både systemutveckling och it-drift har bristen sjunkit sedan föregående mätning. Samtidigt stiger bristen inom kriminalvårdsarbete och medicinskt arbete. Av redovisningen framgår att av de medlemmar som rapporterat brist har 38 procent haft brist inom it-systemutveckling och systemförvaltning samt att 21 procent haft brist inom it-drift, underhåll och support. Hösten 2019 var motsvarande andelar 44 respektive 29 procent. Svårigheten att behålla personal har minskat till en fjärdedel av medlemmarna. Den varierar dock inom olika arbetsområden.

Andelen medlemmar som upplever svårigheter att behålla personal fortsätter att minska, från 33 procent i undersökningen hösten 2019 till 24 procent våren 2020. Störst svårighet att behålla personal finns inom it-området.

Bristen på chefer med personalansvar ligger kvar på 7 procent i undersökningen våren 2020, samtidigt som andelen verksamheter som har sagt upp chefer ökar. Det är främst chefer på mellannivå och högre nivå inom verksamhetsinriktningarna Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvården och Allmän offentlig förvaltning som har sagt upp sig. Det är främst inom området Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård som det har varit svårt att behålla chefer.

Andelen medlemmar som har omfattande pensionsavgångar har sjunkit från 22 till 16 procent. Det är främst inom områdena Försvar och Näringslivsfrågor som pensionsavgångar sker.

Personalomsättningen väntas vara oförändrad hos 49 procent av Arbetsgivarverkets medlemmar 2020. Av medlemmarna räknar 7 procent med en ökad personalomsättning 2020, medan 44 procent bedömer att deras personalomsättning kommer att minska 2020.

Uppföljning av delmålen för de statliga arbetsgivarna

Nedan redovisas måluppfyllelsen för respektive delmål för de statliga arbetsgivarna. Kompletterande information lämnas i bilagan till utgiftsområdet.

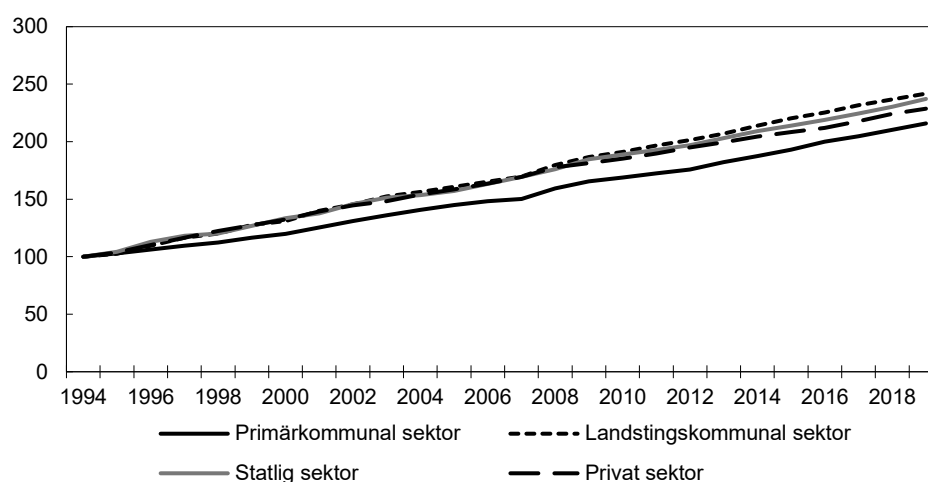
Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande (se även utg.omr. 14 avsnitt 5). Lönekostnadsutvecklingen inom staten som helhet ska på sikt inte överstiga den konkurrensutsatta sektorn. Arbetsgivarverket, som sluter kollektivavtal på statens vägnar, har tolkat detta som att staten inte ska förhandla före den konkurrensutsatta sektorn inför en ny avtalsperiod.

Som underlag för uppföljningen av delmålet att den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande används utvecklingen av de genomsnittliga lönerna i olika sektorer.

Diagram 4.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2019

Index 1994 = 100

Anm. Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Som framgår av diagram 4.1 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen.

Mellan 1994 och 2019 uppgick löneutvecklingen inom den landstingskommunala sektorn till 141,8 procent, inom den statliga sektorn till 137,2 procent, inom den privata sektorn till 128,7 procent och inom den kommunala sektorn till 115,9 procent. För tjänstemän inom den privata sektorn uppgick löneutvecklingen till 135,9 procent och för arbetare till 115,6 procent.

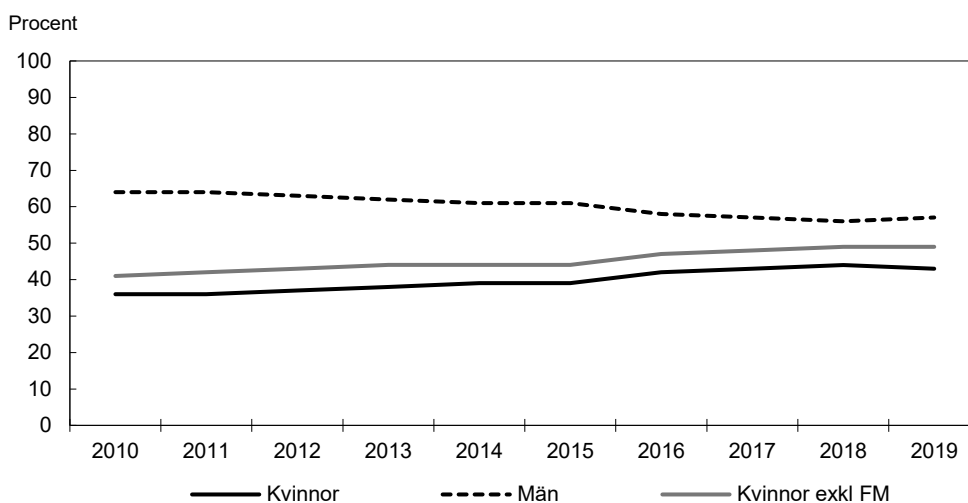
En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas

Som underlag för uppföljningen av delmålet att en jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet och som har personalansvar (ledningskompetens).

Av diagram 4.2 framgår dels den totala fördelningen av andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten 2010–2019, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarsmakten. Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar minskade från 44,0 procent 2018 till 43,4 procent 2019, dvs. med 0,6 procentenheter, trots att antalet chefer som är kvinnor ökade. Att andelen minskade berodde på att antalet chefer som är män framför allt inom Försvarsmakten också ökade. Vid en

exkludering av Försvarsmakten uppgick andelen kvinnor till 49,2 procent 2019, vilket var en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med 2018.

Diagram 4.2 **Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2010–2019. Visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten**

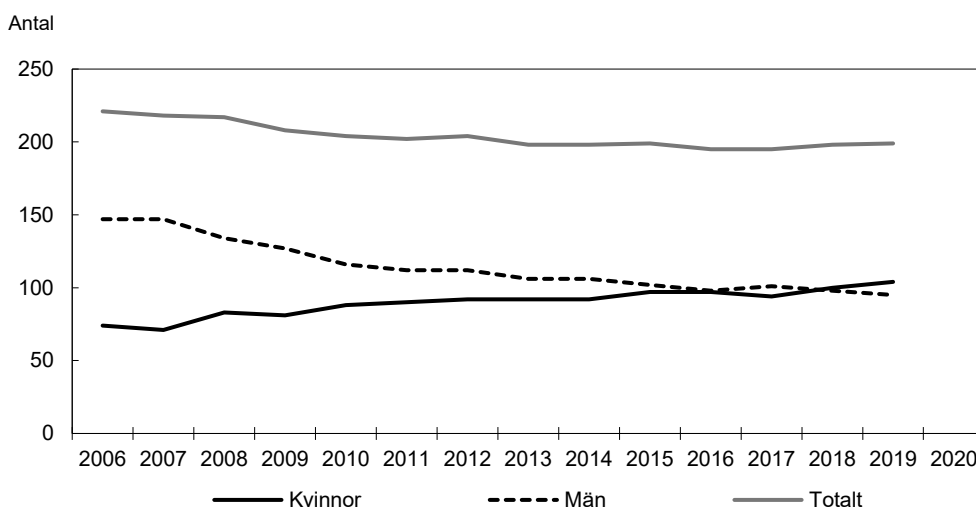

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2019 anställde regeringen totalt 29 myndighetschefer, varav 19 (66 procent) var kvinnor och 10 (34 procent) var män. Den 3 september 2020 uppgick andelen kvinnor bland myndighetscheferna till 50,8 procent, vilket var marginellt lägre än 2019. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer

Av diagram 4.3 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som regeringen anställt 2006–2020.

Diagram 4.3 **Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt 2006–2020**

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska

Som underlag för uppföljningen av delmålet att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska används den partsgemensamma lönestatistiken.

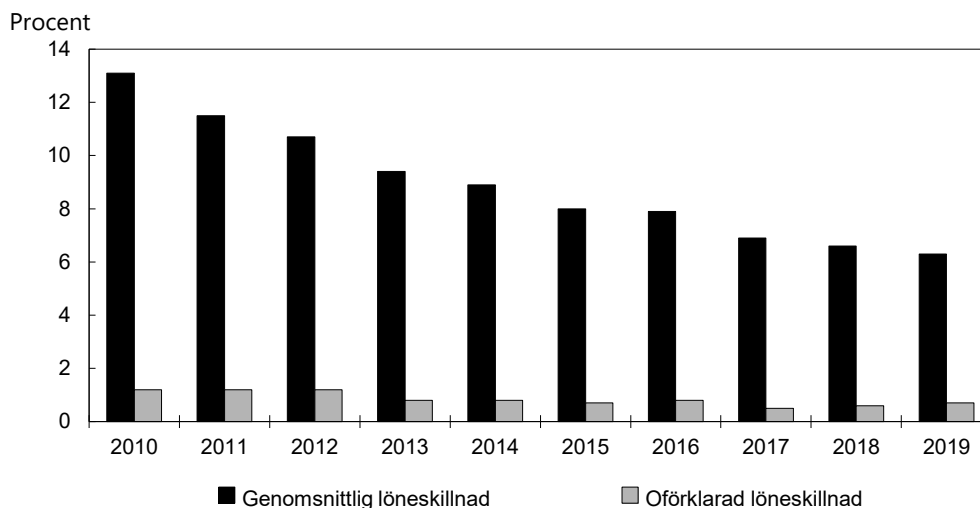
Den genomsnittliga löneskillnaden uppgick i september 2019 till 6,3 procent. Det innebär en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2018. Arbetsgivarverket

har i rapporten Utveckling av löneskillnader mellan statsanställda kvinnor och män åren 2004–2019 (Fi2020/02966/ESA) analyserat de sakliga och mätbara faktorer som den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten består av. De faktorer som har störst påverkan på den totala löneskillnaden är att kvinnor och män i olika omfattning arbetar med olika arbetsuppgifter och på olika nivåer i myndigheterna.

När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 0,7 procent i september 2019, vilket innebar en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2018 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 4 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I diagram 4.4 redovisas den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden under de senaste tio åren. Statistiken omfattar myndigheter under regeringen, exklusive Polismyndigheten.

Diagram 4.4 Genomsnittlig löneskillnad mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden 2010–2019

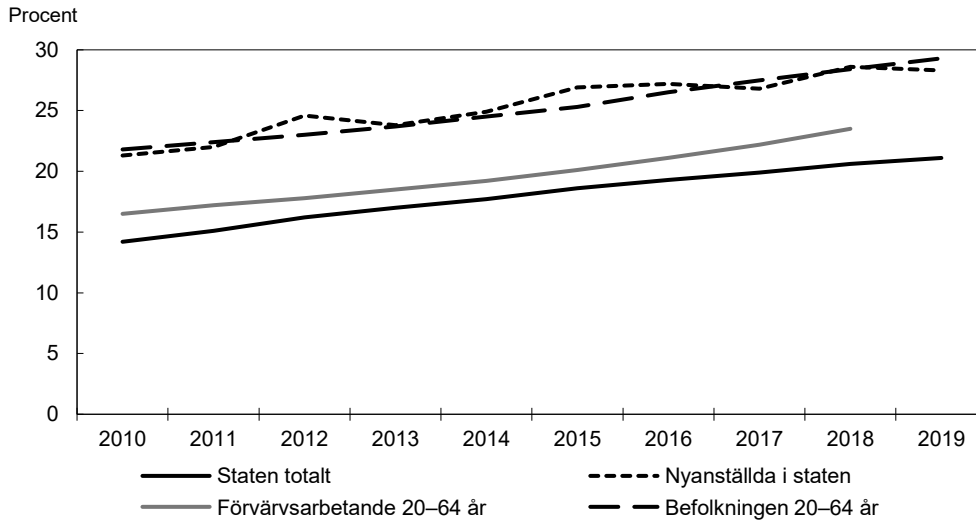
Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer

Som underlag för uppföljningen av delmålet att andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer används statistik över hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses i enlighet med Statistiska centralbyråns (SCB) definition personer som är utrikes födda och personer som är födda i Sverige och där båda föräldrarna är utrikes födda. Av diagram 4.6 framgår andelen med utländsk bakgrund bland de anställda i staten totalt, respektive nyanställda. Statistiken för 2019 omfattar inte anställda vid Polismyndigheten och statistiken har för åren dessförinnan justerats med hänsyn till detta.

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2019 till 21,1 procent, vilket var en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2018. Andelen kvinnor uppgick till 21,2 procent och andelen män till 20,9 procent. Det innebar en ökning med 0,5 procentenheter för kvinnor och med 0,4 procentenheter för män jämfört med 2018.

Diagram 4.5 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder 2010–2019

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2019 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

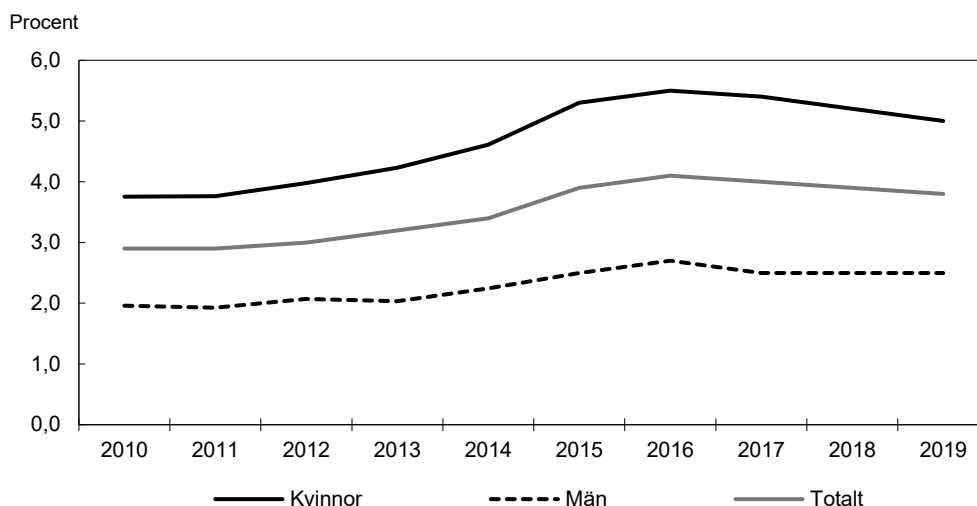
Som framgår av diagram 4.5 minskade andelen med utländsk bakgrund bland de nyanställda i staten 2019. Andelen uppgick 2019 till 28,3 procent. Den totala andelen med utländsk bakgrund i befolkningen 20–64 år uppgick till 29,3 procent 2019.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom samtliga kompetens kategorier mellan 2018 och 2019.

Arbetsmiljön i staten ska vara god

Som underlag för uppföljningen av delmålet att arbetsmiljön i staten ska vara god används uppgifter om sjukfrånvaro, sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet och anmälningar enligt PSA.

För tredje året i rad noterades en svag minskning i sjukfrånvaron i staten 2019. Sjukfrånvaron uppgick till 3,8 procent av den ordinarie arbetstiden 2019, vilket kan jämföras med 3,9 procent 2018. Kvinnors sjukfrånvaro om 5,0 procent var dubbelt så hög som männens. Jämfört med 2018 minskade sjukfrånvaron med 0,2 procentenheter för kvinnor, men var oförändrad för män. Förändringen över åren framgår av diagram 4.6.

Diagram 4.6 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön 2010–2019

Källa: Statskontoret.

Kvinnornas sjukfrånvaro har under en längre tid varit ungefär dubbelt så hög som männens. Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat myndigheternas åtgärder för att förebygga och minska sjukfrånvaron bland anställda kvinnor (Statskontorets rapport 2020:12). Analysen visar bl.a. på vikten av ledarskap, handlingsutrymme och arbetsbelastning för att minska sjukfrånvaron. Vidare framhålls betydelsen av ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete som prioriteras av den högsta ledningen.

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. År 2019 beviljades 108 sjukpensioner, vilket kan jämföras med 92 sjukpensioner 2018 och 123 sjukpensioner 2017. Majoriteten av de som beviljades sjukpension var kvinnor. Av de som beviljades sjukpension 2019 var 73 procent kvinnor och 27 procent män. Det kan jämföras med 2018, då 63 procent var kvinnor och 37 procent män, och med 2017, då 71 procent var kvinnor och 29 procent var män.

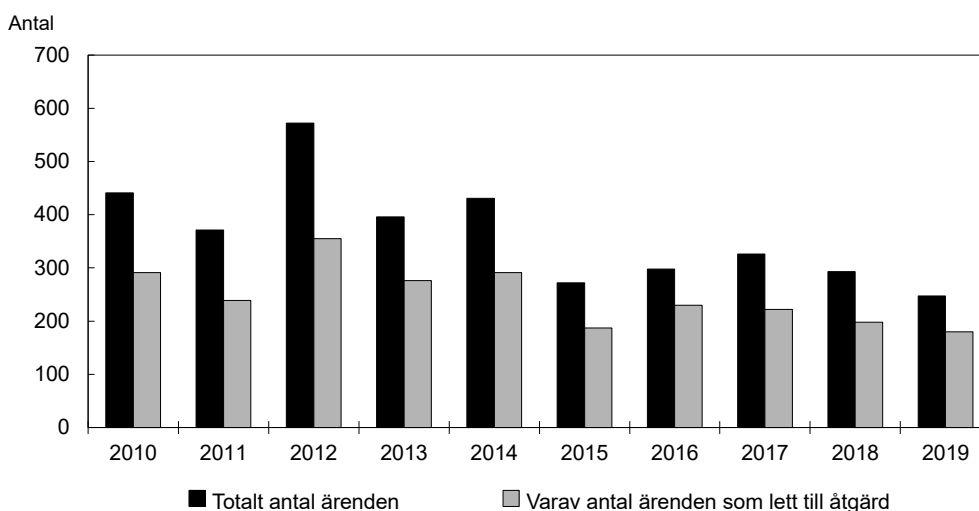
Om en statligt anställd drabbas av personskada som bedöms vara en arbetsskada har personen rätt till ersättning enligt PSA. Med arbetsskada avses arbetsolycksfall, färdolycksfall, vålds- eller misshandelsfall, smittskada eller särskild utlandsskada. Antalet anmälningar enligt PSA har legat på en stabil nivå de senaste tre åren. År 2019 gjordes det 5 095 anmälningar, vilket kan jämföras med 5 057 anmälningar 2018 och 5 089 anmälningar 2017. Av anmälningarna 2019 stod männen för 57 procent och kvinnorna för 43 procent. Det är samma fördelning som både 2018 och 2017.

Grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd

Som underlag för uppföljningen av delmålet om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd redovisas nedan utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder.

Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda. Nämnderna har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade totalt 247 personalansvarsärenden 2019, vilket var 46 färre än 2018. Av diagram 4.7 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden 2010–2019.

Diagram 4.7 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd 2010–2019

Anm.: Uppgifterna bygger på en enkätundersökning. Svarsfrekvensen uppgick för 2010 till 98 procent, 2011 till 99 procent, 2012 till 98,6 procent, 2013 till 99 procent, 2014 till 98,6 procent, 2015 till 96,7 procent, 2016 till 97,6 procent, 2017 till 99 procent, 2018 till 91 procent och 2019 till 85 procent.

Källa: Arbetsgivarverket.

Tabell 4.3 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2017–2019

Typ av ärende	Ärende som lett till åtgärd		
	2017	2018	2019
Uppsägning	12	23	14
Avskedande	20	14	27
Varning	71	57	72
Löneavdrag	46	57	38
Åtalsanmälan	74	41	30
Avstängning	2	3	3
Totalt ¹	222	198	180

¹ Diskrepansen mellan del- och totalsummorna i tabellen beror på att vissa ärenden lett till mer än en åtgärd.

Källa: Arbetsgivarverket.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag (Fi 2019/03818/ESA) att utvärdera hur den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten utvecklats sedan mars 2002, då den senaste utvärderingen redovisades.

Statskontoret ska bl.a. analysera hur myndigheterna och Arbetsgivarverket har tagit det arbetsgivarpolitiska ansvaret och belysa delegeringens betydelse för förtroendet för statsförvaltningen. Statskontoret ska vidare bedöma om delegeringen har medverkat till en utveckling av den statliga verksamheten och dess effektivitet, med beaktande av de mål som gäller för statliga arbetsgivarfrågor, där kompetensförsörjningen är central. Utvärderingen syftar däremot inte till att leda till någon förändring av vare sig ramanslagsmodellen eller den därtill hörande ordningen för den s.k. pris- och löneomräkningen. När det gäller lönebildningen i staten ska parternas befintliga ansvar på såväl den centrala som den lokala nivån utifrån gällande regelverk i form av författningar och kollektivavtal samt givna ekonomiska ramar ligga fast. Dessa områden omfattas således inte av utvärderingen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2020.

Regeringen gav i april 2018 flertalet myndigheter i uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt

arbetsförmåga för praktik t.o.m. 2020 (Fi2018/01701/ESA och A2018/00925/A). Myndigheterna ska gemensamt ta emot i genomsnitt minst 1 000 nyanlända respektive kvinnor och män med funktionsnedsättning per år.

Statskontorets uppföljning den 1 juni 2020 visade att 150 myndigheter hade tagit emot 2 813 nyanlända för praktik under perioden 1 april 2016–29 februari 2020, varav 40 procent var kvinnor och 60 procent män. Övervikten av män avspeglar deras överrepresentation bland de nyanlända. Under samma period tog 138 myndigheter emot 1 165 personer med funktionsnedsättning för praktik, varav 56 procent var kvinnor och 44 procent män. Utfallet av antalet praktikplatser visar på en fortsatt nedgång och de uppsatta målen har inte nåtts. Regeringen överväger att förlänga uppdragen.

I en lagrådsremiss beslutad den 17 juni 2020 föreslog regeringen att en ny sekretessreglering ska införas i offentlighets- och sekretesslagen till skydd för enskilda för uppgifter i ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner.

4.3.3 Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling

Genom Agenda 2030 har Sverige åtagit sig att verka för att nå de globala målen om hållbar utveckling. Alla statsråd är inom sina respektive ansvarsområden ansvariga för genomförandet av agendan. Regeringen har i juni 2020 överlämnat en proposition till riksdagen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188), baserad bl.a. på Agenda 2030-delegationens slutbetänkande (SOU 2019:13). Propositionen omfattar även målet för politiken för global utveckling (prop. 2002/03:122). Propositionen kommer att vara en utgångspunkt i det fortsatta arbetet med att genomföra agendan. Genom propositionen anges en samlad inriktning för både det nationella och internationella arbetet med genomförandet av Agenda 2030, som präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.

Av regeringens handlingsplan för Agenda 2030 framgår att hållbar utveckling ska vägleda all politik fram till 2030 ([Fi2018/02412/SFÖ]). Regeringen bedömer att propositionen ger en långsiktig och tydlig riktning för detta arbete. Propositionen är en utgångspunkt för offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå när de i sin tur formulerar konkreta mål för de verksamheter de ansvarar för. Detta kan bidra till att nå det förvaltningspolitiska målet om en förvaltning, som bidrar till Sveriges utveckling.

Mänskliga rättigheter och jämställdhet är centrala utgångspunkter för Sveriges arbete med att genomföra agendan. Ett särskilt fokus ska läggas på barnets rättigheter, däribland barns och ungas perspektiv och rätt till delaktighet, samt på personer som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Regeringen utsåg i februari 2020 en särskild utredare som ska fungera som nationell samordnare för Agenda 2030 (dir. 2020:17) och som har i uppdrag att stärka, främja och fördjupa olika aktörers arbete och samarbete inom Agenda 2030.

Agenda 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. På global nivå följs målen upp med hjälp av drygt 230 indikatorer. För den nationella uppföljningen används ytterligare ett 50-tal nationellt anpassade indikatorer. Sverige ligger i täten i internationella jämförelser som granskar staters möjlighet att nå målen. SCB samordnar utveckling, produktion och tillgängliggörande av statistik för uppföljningen av Sveriges genomförande av Agenda 2030. SCB har under 2019 publicerat uppföljningen av Agenda 2030 på en särskild sida på myndighetens webbplats. SCB:s delrapport från mars 2020 innehåller en reviderad nationell indikatorlista och förslag på hur den statistiska uppföljningen kan förbättras framöver, bl.a. genom att säkerställa indikatorernas kvalitet. Sverige presenterade kortrapporter

om landets genomförande av agendan vid FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF) 2018, 2019 och 2020.

Under årets högnivåforum för Agenda 2030 präglades diskussionerna av de negativa effekterna av covid-19-pandemin på genomförandet av Agenda 2030 och världens chanser att uppnå målen i tid. Samtidigt rådde en samsyn kring behovet av att återuppbygga samhället mer hållbart och att Agenda 2030 är en god grund för detta arbete.

Statskontoret har följt upp och analyserat hur Agenda 2030 påverkar hållbarhetsarbetet i myndigheter, regioner och kommuner. Statskontorets delrapport från 2019 visar att en klar majoritet av dessa använder Agenda 2030 i sitt hållbarhetsarbete, men att ytterligare ansträngningar behövs för att åstadkomma förändringar i verksamheten.

4.4 Analys och slutsatser

4.4.1 Statlig förvaltningspolitik

Regeringen bedömer att den statliga förvaltningen fungerar väl i ett internationellt perspektiv, men att den ständigt bör utvecklas. Även om resultaten av de olika internationella indikatorerna ska tolkas med viss försiktighet, och med beaktande av att de till vissa delar även omfattar den kommunala sektorn, indikerar de sammantaget att den svenska statsförvaltningen presterar bra resultat.

Förmågan att styra den digitala strukturomvandlingen behöver utvecklas för att möta behoven, kraven och förväntningarna från privatpersoner och företag. Det sjunkande värdet avseende tillit och korruption i internationella index de senaste åren utgör också utmaningar som regeringen bemöter med olika åtgärder. Regeringen har bl.a. framhållit behovet av en mer samordnad och samverkande förvaltning och fortsätter tillämpa en tillitsbaserad styrning. Statskontorets utbildningar i att främja en god förvaltningskultur bedöms bidra till arbetet med att säkerställa en förvaltning som har medborgarnas förtroende.

Regeringen fortsätter ta fram metoder för att bättre kunna bedöma hur statsförvaltningen på lång sikt lever upp till det förvaltningspolitiska målet. Förvaltningens utveckling och uppfyllelsen av målet är, utöver de åtgärder som redovisas i detta avsnitt, beroende av ett stort antal av de övriga insatser som redovisas i denna proposition. ESV, Statskontoret, Statens servicecenter och Kammarkollegiet har viktiga roller i arbetet för att upprätthålla och utveckla en effektiv och rättssäker statsförvaltning. Regeringen bedömer att Statskontoret bidrar med utredningar som leder till effektivisering och utveckling i linje med det förvaltningspolitiska målet. Kammarkollegiets och Statens servicecenters arbete med samordnande tjänster bidrar till uppfyllelsen av den statliga förvaltningspolitikens delmål om effektivitet. ESV bistår vidare regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen.

En hög tillit till och ett stort förtroende för den offentliga sektorn är viktiga framgångsfaktorer för det ovan beskrivna arbetet. Genom Tillitsdelegationens uppdrag har de statliga myndigheterna getts möjlighet att praktiskt pröva konkreta förändringar i styrningen utifrån ett tillitsperspektiv.

Till följd av att den gemensamma lokala statliga servicekontorsverksamheten under 2019 samlats i en organisation fattas beslut om prioriteringar, resursplanering och ekonomiska förutsättningar i en organisation i stället för flera. Detta bedöms ha effektiviserat styrningen och ledningen av serviceorganisationen. Ett effektivt

resursutnyttjande inom servicekontorsverksamheten säkerställer en fortsatt god service för privatpersoner och företag i hela landet.

Regeringen ser positivt på att Statens servicecenter har vidtagit och fortsätter att vidta åtgärder i syfte att minska kostnadsutvecklingen för administrativa tjänster.

Den pågående pandemin har visat på de fördelar som finns utifrån ett sårbarhets- och riskperspektiv när administrativa tjänster utförs samordnat i staten och på flera verksamhetsställen, och där möjligheter finns att snabbt kunna flytta verksamhet mellan verksamhetsställen, i syfte att upprätthålla kontinuiteten i verksamheten.

Regeringen bedömer att den ökade användningen av samordnade ramavtal bidrar till besparingar och effektiviseringar för staten. Små och medelstora företags möjligheter att delta i upphandlingarna bör fortsatt uppmärksammas. En effektiv och rättssäker statsförvaltning är viktig för att upprätthålla allmänhetens förtroende för förvaltningen. Samordnade tjänster i staten bidrar till en effektivare statsförvaltning. Det är dock viktigt att arbetet med att effektivisera de administrativa tjänsterna, genom exempelvis ökad digitalisering och standardisering, fortsätter, och att kostnadsutvecklingen hålls tillbaka, särskilt för små myndigheter. Det är även viktigt att kvaliteten i de administrativa tjänsterna utvecklas, bl.a. för att säkerställa att de uppfyller höga krav på informationssäkerhet.

4.4.2 Arbetsgivarfrågor

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för flertalet av de delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna resultatindikatorer.

Andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat och uppgår till 49,2 procent, om Försvarsmakten exkluderas. Det tidigare delmålet om att andelen kvinnor på ledande befattningar ska öka har mot denna bakgrund justerats och är numera formulerat som att en jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas.

Den nya säkerhetsskyddslagen (2018:585) har i viss utsträckning påverkat myndigheternas möjlighet att lämna uppgifter som ingår i den statistik som lämnas till Arbetsgivarverket, och som är ett viktigt underlag vid uppföljningen av utvecklingen på området. Detta har dels medfört att viss statistik har justerats, dels att tidigare angivna uppgifter om var i landet det finns statsanställda har utgått ur resultatredovisningen.

Kompetensförsörjningen i staten bedöms huvudsak fungera väl. Den statliga sektorn är den sektor som har högst andel högutbildade. Andelen statliga arbetsgivare med brist på lämpliga sökanden har minskat jämfört med tidigare år. Det finns fortsatt en brist på lämpliga sökanden med it-kompetens hos de statliga arbetsgivarna, men det är inte något som är unikt för staten. Utmaningen i att utveckla en effektiv och modern statsförvaltning försvåras dock av bristen på kompetens. Den ställer ytterligare krav på myndigheterna att stärka statens attraktivitet som arbetsgivare.

Regeringen anser att Arbetsgivarverkets verksamhet har bidragit till att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Myndigheten tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar och bedriver ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning. Arbetsgivarverket ska fortsatt beakta sina dubbla roller som förvaltningsmyndighet och medlemsorganisation. Regeringen bedömer att myndigheten har utfört sina stabsuppgifter åt regeringen på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen bedömer att SPV:s administration av statliga tjänstepensioner m.m. fungerar väl och att myndigheten bidrar till målet om en samordnad statlig

arbetsgivarpolitik. Myndigheterna är mycket nöjda med SPV:s service och information. Pensionärerna är fortsatt mer nöjda än de anställda. SPV arbetar för att effektiviteten och säkerheten i verksamheten ska öka. För att pensionskostnaderna ska täckas har SPV höjt de premier som myndigheterna ska betala för sina anställdas pensionsförmåner.

Nämndmyndigheterna inom området fyller viktiga funktioner. Regeringen bedömer att myndigheterna fungerar väl och att de bedriver en effektiv verksamhet.

4.4.3 Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling

Regeringen bedömer att det bland samhällets aktörer finns ett stort och ökande intresse och engagemang för arbetet med Agenda 2030 och de globala målen. Omställningen till ett mer hållbart samhälle pågår över hela landet. För att skapa mer handlingskraft och uppnå en hållbar utveckling är det dock viktigt att samarbetet och partnerskap mellan olika aktörer inom näringsliv, forskning, civilsamhälle, regioner, kommuner samt universitet och högskolor ökar.

Den nationella samordnaren för Agenda 2030 skapar goda förutsättningar för att starta och främja samverkan och partnerskap vilket bidrar till att nå målet om en effektiv, innovativ och samverkande statsförvaltning. För att Sverige även fortsattvis ska vara ledande i arbetet för en hållbar utveckling behöver olika delar av samhället vara delaktigt både i det nationella och internationella genomförandet av Agenda 2030.

Den nationella uppföljningen av Agenda 2030 ger en övergripande bild av Sveriges genomförande av Agenda 2030. Av SCB:s rapport Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige – Statistisk lägesbild 2019 framgår att Sverige alltjämt har flera utmaningar att hantera. De största utmaningarna är att ojämlikheten på det ekonomiska området inte minskar. Samma sak gäller ojämlikhet när det handlar om hälsa, boende och våldutsatthet. De flesta av de nationella miljö kvalitetsmålen bedöms inte möjliga att nå med de styrmedel som är beslutade och planerade idag. Våld och kränkningar minskar inte och fler unga utsätts för mobbning.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor

Det förvaltningspolitiska målet är tillsammans med samhällets och enskildas behov utgångspunkten för regeringens arbete med att utveckla den statliga förvaltningen. De statliga myndigheternas förmåga att fullgöra sina uppgifter och hantera de behov som uppstår på ett effektivt och rättssäkert sätt ska utvecklas. Därmed kan tilliten och förtroendet för den statliga förvaltningen upprätthållas. För att få genomslag för regeringens förvaltningspolitiska mål är det även av avgörande betydelse att myndigheterna bedriver ett aktivt arbete med sin strategiska kompetensförsörjning och att deras personal har god kännedom om rollen som statsanställd. Detta är också viktigt för att upprätthålla legitimiteten och förtroendet för statsförvaltningen och dess anställda.

Statlig förvaltningspolitik

Utveckla regeringens styrning av statsförvaltningen

Regeringen kommer fortsatt att värna den svenska förvaltningsmodellen, med ett långtgående delegerat ansvar till och stort förtroende för de statliga myndigheterna. Styrningen av statsförvaltningen ska även fortsattvis vara långsiktig, strategisk,

helhetsinriktad, sammanhållen, verksamhetsanpassad och tillitsbaserad. Det innebär bl.a. att regeringen ska vara tydlig med vilken inriktning myndigheternas verksamhet ska ha, men att detaljstyrning och onödig administration bör undvikas. Ordningen förutsätter en bra uppföljning av myndigheternas resultat och verksamhet och att regeringen ingriper om den bedömer att myndigheterna inte sköter sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Regeringens arbete med att utveckla uppföljningen fortsätter. Regeringens inriktning är fortsatt att statsförvaltningen ska utvecklas och effektiviseras, att myndigheternas kärnverksamhet ska värnas samt att statsförvaltningens organisering ska vara ändamålsenlig och kostnadseffektiv (se även Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.4).

Fortsatta effektiviseringsåtgärder i statsförvaltningen

Regeringen avser att vidta åtgärder för att öka effektiviteten i statsförvaltningen, bl.a. i syfte att hantera konsekvenserna av spridningen av covid-19 och fortsatt stärka den statliga närvaron i hela landet. Det ska ske genom utveckling servicekontorsorganisationen, samordning av gemensamma administrativa tjänster samt genom att pröva om nya uppgifter kan ges till befintliga myndigheter i stället för att inrätta nya. Den sammanhållna organisationen för lokal statlig service ska fortsatt utvecklas för att kunna ge medborgarservice på fler servicekontor runt om i landet på ett kostnadseffektivt sätt. Även åtgärder inom digitaliseringsområdet är fortsatt centrala för förvaltningens effektivisering (se vidare utg.omr. 22 avsnitt 4).

Kammarkollegiets och Statens servicecenters uppgifter när det gäller tillhandahållande av service inom det statliga området och samordnande tjänster ska fortsätta utvecklas för att bidra till en effektivare statsförvaltning. Arbetet med att standardisera och digitalisera de administrativa tjänsterna fortsätter. Vidare fortsätter arbetet med att utveckla en mer ändamålsenlig systemstruktur som möjliggör såväl en effektiv som säker drift av befintliga och kommande it-system.

Fortsatta insatser för att stärka den statliga närvaron

Regeringen anser att en fortsatt utveckling av den statliga närvaron och servicen i hela landet är viktig för att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen. För att åstadkomma en mer jämn fördelning av statliga arbetstillfällen över landet är det angeläget att stärka den statliga närvaron utanför de största städerna. En utgångspunkt är att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden.

En fortsatt utbyggnad av antalet servicekontor är avgörande för att förbättra tillgången till statlig service på fler platser i landet. Utbyggnaden av servicekontor kommer därför att fortsätta 2021. I syfte att öka den statliga närvaron och stärka samhällsservicen i områden med socioekonomiska utmaningar tillförs ytterligare medel för att öppna nya servicekontor i vissa utsatta områden. Den utredning som för närvarande överväger hur serviceverksamheten vid servicekontoren kan utvecklas (Fi 2019:B) ska analysera om ytterligare myndigheter kan anslutas till Statens servicecenters organisation för lokal statlig service, i syfte att utnyttja statens koncernfördelar på ett mer effektivt sätt, samtidigt som tillgängligheten till service från statliga myndigheter kan förbättras på fler platser i landet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 november 2020. I slutredovisningen kommer frågan om nya servicekontor i gles- och landsbygdsområden särskilt behandlas. Regeringen avser även att ge utredningen i uppdrag att se över vilka kommuners utsatta områden som är lämpliga för nya servicekontor.

Statlig förvaltning på regional och lokal nivå

En utvecklad samordning mellan statliga myndigheter och en väl fungerande samverkan med kommuner och regioner är avgörande för att regeringens mål ska få genomslag i hela landet. Detta framgår särskilt tydligt vid olika typer av kriser, såsom den nu pågående pandemin. Regeringen kommer därför att fortsätta arbeta för att länsstyrelserna ska ha goda förutsättningar för att inom sitt ansvarsområde samordna statliga myndigheters insatser på regional nivå samt för att främja samverkan mellan relevanta aktörer i länet med hänsyn till regionala förutsättningar och förhållanden i olika delar av landet.

Utveckla arbetet med tillitsreformen och god förvaltningskultur

Den inriktning gällande tillitsreformen som redogjordes för i budgetpropositionen för 2020 ligger fast. De statsanställdas kunskap, erfarenhet och professionella omdöme är avgörande för att styrningen ska kunna präglas av en balans mellan tillit och uppföljning. Att stärka de statsanställda i deras tjänstemannaroll är också avgörande för att motverka korruption och förtroendeskadliga beteenden i förvaltningen. Regeringen fortsätter därför att utveckla arbetet mot korruption och för en god förvaltningskultur, och utarbetar en handlingsplan mot korruption.

Arbetsgivarfrågor

Förtroendet för staten och dess anställda är av stor vikt för legitimiteten för statsförvaltningen. Det utvidgade uppdraget till Tillitsdelegationen att lämna förslag till en obligatorisk gemensam introduktionsutbildning för statsanställda är ett led i arbetet med att öka detta förtroende.

Kunskapen om den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten behöver öka. Regeringen kommer att ta olika initiativ för att åstadkomma detta, såsom uppdraget till Statskontoret att utvärdera hur den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten utvecklats.

4.5.2 Agenda 2030 för hållbar utveckling

Omställningen till ett hållbart samhälle är en förutsättning för att kunna säkra en god ekonomisk utveckling, framtida välstånd, en god miljö och en god välfärd. I propositionen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 föreslår regeringen målet att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.

Regeringen bedömer att för att målet ska nås, bör Sverige bedriva ett arbete som bidrar till hållbar utveckling i hela samhället, nationellt och internationellt. Två bärande utgångspunkter i arbetet bör vara ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Genomförandet av Agenda 2030 innebär att alla aktörer, i såväl offentlig som privat och civil sektor, och i forskarsamhället behöver bidra med att balansera och integrera de tre dimensionerna av hållbarhet – den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Regeringen avser främja partnerskap och samverkan kring agendan.

I propositionen framgår att arbetet med att genomföra Agenda 2030 nationellt ska ske inom ramen för ordinarie processer och med utgångspunkt i de mål som redan har beslutats av riksdagen. Sverige har i hög utsträckning lagstiftning och riksdagsbundna mål som väl motsvarar delmålen i Agenda 2030 men det krävs fortsatt arbete för att ett flertal mål som ännu inte uppnåtts ska kunna nås. Genom ytterligare åtgärder för att nå de mål som beslutats av riksdagen bidrar Sverige till de globala målen för hållbar

utveckling och att genomföra Agenda 2030. Barnets rättigheter, däribland barns och ungas rätt till inflytande och delaktighet, är viktiga i det fortsatta arbetet.

Sverige ska verka för att Agenda 2030-arbetet integreras i relevanta internationella processer, samarbeten och överenskommelser. EU:s engagemang är en viktig faktor för omställningen till ett hållbart samhälle både i Europa och globalt. Europeiska kommissionen bekräftar i sitt arbetsprogram för 2020 att dess arbete ska vägledas av Agenda 2030 samt att de globala målen för hållbar utveckling ska stå i centrum för det politiska beslutsfattandet och bli vägledande för allt arbete inom alla områden, både i och utanför EU.

Agendan sträcker sig till år 2030, men arbetet för hållbar utveckling måste fortsätta även därefter. Arbetet för hållbar utveckling behöver därför präglas av långsiktighet och uthållighet. Det är viktigt att följa upp hur genomförandet går på global, regional och nationell nivå. Uppföljningen är också viktig för att visa den förflyttning som Sverige gör mot målen. Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och regeringen avser stärka dess samordning och uppföljning.

4.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i sin revisionsberättelse för Kammarkollegiets redovisning för förvaltningen av Allmänna arvsfonden 2019 lämnat ett uttalande med reservation. Riksrevisionen anser att influtna arvsmedel är att likställa med intäkter av gåvor och att arvsmedel därmed borde redovisas vid bouppteckningstillfället. Att redovisa intäkten först vid inbetalning till fondens bankkonto innebär, enligt Riksrevisionen, en eftersläpning i intäktsredovisningen. Kammarkollegiet har med anledning av Riksrevisionens iakttagelser vidtagit åtgärder för att säkerställa att gällande redovisningsregelverk följs. Regeringen kommer att följa upp resultatet av detta arbete.

4.7 Budgetförslag

4.7.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

2019	Utfall	95 807	Anslagssparande	4 579
2020	Anslag	99 183 ¹	Utgiftsprognos	96 660
2021	Förslag	102 450		
2022	Beräknat	103 208 ²		
2023	Beräknat	104 348 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 102 450 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 102 450 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Tabell 4.5 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	100 183	100 183	100 183
Pris- och löneomräkning ²	1 266	2 016	3 145
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 001	1 008	1 020
varav BP21 ³	-63	-63	-63
- Valutakurs- och avgiftsfluktuationer	-13	-13	-13
- Generell besparing i statsförvaltningen	-50	-50	-50
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	102 450	103 208	104 348

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:1 *Statskontoret* minskas med 50 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

För att delfinansiera en permanent ökning av anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* med totalt 100 000 kronor föreslås att anslaget minskas med 13 000 kronor fr.o.m. 2021.

Regeringen föreslår att 102 450 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 103 208 000 kronor respektive 104 348 000 kronor.

4.7.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2019	Utfall	78 480	Anslagssparande	3 223
2020	Anslag	71 185 ¹	Utgiftsprognos	71 762
2021	Förslag	72 578		
2022	Beräknat	73 602 ²		
2023	Beräknat	73 150 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 73 074 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 71 823 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt för utbetalning av vissa mindre skadeståndersättningar.

Regeringens överväganden**Tabell 4.7 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:2 Kammarkollegiet**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	71 185	71 185	71 185
Pris- och löneomräkning ²	4 552	5 099	5 952
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-3 159	-2 682	-3 987
varav BP21 ³	2 320	2 820	1 820
- Generell besparing i statsförvaltningen	-180	-180	-180
- Höjd kvalitet tolktjänster	2 500	3 000	2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	72 578	73 602	73 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exkl. beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* minskas med 180 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

För att genomföra förslag med utgångspunkt i Tolkutredningens betänkande (SOU 2018:83) ökas anslaget med 2 500 000 kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget ökas med 3 000 000 kronor och fr.o.m. 2023 beräknas anslaget ökas med 2 000 000 kronor (se utg.omr. 16 avsnitt 4.5).

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 5 479 000 kronor 2021.

Regeringen föreslår att 72 578 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 73 602 000 kronor respektive 73 150 000 kronor.

Kredit avseende nya myndigheter

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet bör tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning tillfälligt finansieras med en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter, inklusive ränta, regleras genom betalning av krediten. Under den senaste femårsperioden har en kredit av detta slag årligen utnyttjats med mellan 0 och 6 969 138 kronor. Under 2020 har krediten hittills inte utnyttjats. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas 2021, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 låta Kammarkollegiet disponera en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 250 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

Kredit avseende det statliga försäkringssystemet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs en kredit för att finansiera enstaka stora skador eller anhopningar av skador som hanteras inom det statliga försäkringssystemet. En utnyttjad kredit ska återbetalas inom ramen för systemet. Om den sammanlagda försäkringsersättningen som Kammarkollegiet ska betala för en enskild skadehändelse överstiger 50 000 000 kronor, ska dock regeringen besluta om hur det överstigande beloppet ska finansieras utanför det statliga försäkringssystemet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.8 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2019	3 756	–	25 843	-22 087
Prognos 2020	3 800	–	25 820	-22 020
Budget 2021	3 800	–	25 938	-22 138

Källa: Kammarkollegiet.

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt. Intäkterna disponeras inte av Kammarkollegiet.

Tabell 4.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	240 463	231 819	8 644	49 987
Prognos 2020	243 969	254 473	-10 504	39 483
Budget 2021	252 799	258 155	-5 356	34 127

Källa: Kammarkollegiet.

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till största delen av avgifter från uppdragsverksamheten.

4.7.3 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 4.10 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

2019	Utfall	1 078	Anslagssparande	1 364
2020	Anslag	2 443 ¹	Utgiftsprognos	2 418
2021	Förslag	2 443		
2022	Beräknat	2 443		
2023	Beräknat	2 443		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för sådana uppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, samt för regeringens behov av underlag och biträde inom det arbetsgivarpolitiska området. Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter avseende vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Regeringens överväganden

Tabell 4.11 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020 ¹	2 443	2 443	2 443
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exkl. beslut om ändringar i statens budget

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor respektive 2 443 000 kronor.

4.7.4 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

2019	Utfall	13 371 074	Anslagssparande	279 926
2020	Anslag	13 895 000 ¹	Utgiftsprognos	13 707 000
2021	Förslag	14 107 000		
2022	Beräknat	14 241 000		
2023	Beräknat	14 538 000		

¹ Inkl. beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som

överförs från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannskap för lärare m.fl.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.13 Uppdragsverksamhet SPV

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	296 159	-286 387	9 772	30 535
Prognos 2020	289 300	-292 481	-3 181	27 354
Budget 2021	286 800	-284 437	2 363	29 717

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

SPV disponerar för administrationskostnader det belopp från inkomsttiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i myndighetens regleringsbrev. För 2020 uppgår detta belopp till 193 200 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de myndigheterna m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden, ska betala till SPV. För 2019 uppgick dessa avgifter till sammanlagt ca 4 100 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 4.14 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	13 895 000	13 895 000	13 895 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	40 000	-24 000	35 000
Volymer	172 000	370 000	608 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 107 000	14 241 000	14 538 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exkl. beslut om ändringar i statens budget.

En stor del av de utbetalningar som belastar anslaget är hänförliga till redan beviljade förmåner. I posten Övriga makroekonomiska förutsättningar i tabell 4.14 ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexerar med prisbasbeloppets förändring. I posten Volymer avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

Regeringen föreslår att 14 107 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 14 241 000 000 kronor respektive 14 538 000 000 kronor.

Kredit avseende SPV:s pensionshantering

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen. I sådan uppdragsverksamhet hanteras väsentliga penningflöden. Enbart flödet för premiebestämda pensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet

omsätter ca 590 000 000 kronor varje månad och faktureras med kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ca 180 000 000 kronor. Regeringen bedömer därför att SPV även fortsättningsvis har ett behov av ett rörelsekapital i form av en kredit i Riksgäldskontoret. För att minimera risken för övertrassering av likvida medel föreslås att krediten i Riksgäldskontoret 2021 uppgår till högst 100 000 000 kronor, inklusive tidigare utnyttjad kredit. År 2019 utnyttjades ca 30 800 000 kronor och 2018 ca 36 700 000 kronor av krediten.

Tabell 4.15 Övriga kontokrediter i statens verksamhet

Tusental kronor

Utgiftsområde	Ändamål	Beslutad kreditram 2019 ¹	Maximalt nyttjande 2019	Beslutad kreditram 2020 ¹	Begärd kreditram 2021
2	Statens tjänstepensionsverk behov av likviditet i pensionshanteringen	100 000	30 822	100 000	100 000
	Summa	100 000	30 822	100 000	100 000

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bör bemyndigas att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionshanteringen, dvs. hanteringen av premiebestämda pensioner och pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning.

4.7.5 1:15 Statens servicecenter

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

2019	Utfall	557 657	Anslagssparande	4 342
2020	Anslag	683 581 ¹	Utgiftsprognos	666 727
2021	Förslag	760 705		
2022	Beräknat	811 809 ²		
2023	Beräknat	836 108 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 805 346 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 820 059 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens servicecenters förvaltningsutgifter i den mån de inte finansieras med avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 4.17 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	474 737	463 412	11 325	-173 500
Prognos 2020	479 923	471 923	8 000	-165 500
Budget 2021	489 900	477 900	12 000	-153 000

Anm.: Statens servicecenter disponerar även intäkter i verksamhet avseende lokal statlig service från pensionsmedlen för administration för ålderspension med ersättning från AP-fonderna samt premiepensionssystemet. Vidare disponerar Statens servicecenter intäkter från Skatteverket avseende id-korts verksamhet och intäkter från Arbetsförmedlingen för kundtorgsverksamheten. Dessa uppgifter redovisas inte i tabellen ovan. Under 2020 uppgår dessa intäkter och avgifter till 127 154 tkr.

Källa: Statens servicecenters årsredovisning 2019 och budgetunderlag 2021–2023.

Regeringens överväganden**Tabell 4.18 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:15 Statens servicecenter**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	698 581	698 581	698 581
Pris- och löneomräkning ²	14 235	19 955	28 185
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	67 889	113 434	129 733
- Generell besparing i statsförvaltningen	-1 040	-1 040	-1 040
- servicekontor i utsatta områden	15 000	60 000	75 000
Överföring till/från andra anslag	-20 000	-20 161	-20 391
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	760 705	811 809	836 108

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Samhällsservicen behöver stärkas i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen föreslår därför att nya servicekontor öppnas i utsatta områden. Mot denna bakgrund ökas anslaget 1:15 *Statens servicecenter* med 15 000 000 kronor 2021, 60 000 000 kronor 2022 och 75 000 000 kronor 2023.

Anslaget minskas med 1 040 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 760 705 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Statens servicecenter* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 811 809 000 kronor respektive 836 108 000 kronor.

5 Fastighetsförvaltning

5.1 Mål för området

Med utgångspunkt i de av riksdagen beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet (prop. 1991/92:44, bet. 1991/92:FiU8, rskr. 1991/92:107) är regeringens mål för området en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. Det saknas ett riksdagsbundet mål för den statliga fastighetsförvaltningen. Regeringen avser därför att återkomma med förslag till ett sådant mål.

Inom ramen för det ovan nämnda målet och de nationella miljökvalitetsmålen har regeringen preciserat följande delmål för de fastighetsförvaltande myndigheterna Fortifikationsverket (Fortv) och Statens fastighetsverk (SFV).

- Fastigheterna ska förvaltas så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Myndigheterna ska inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter,
- driftkostnad i kronor per kvadratmeter,
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter,
- driftnetto i kronor per kvadratmeter,
- ekonomisk vakansgrad,
- kundnöjdhet,
- energianvändning, och
- myndigheternas miljöledningsarbete.

Såväl Fortv som SFV ska, i enlighet med sina respektive regleringsbrev, för 2020 uppnå ett resultat i sin verksamhet som efter finansiella poster motsvarar en avkastning om 2,7 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån i Riksgäldskontoret för investeringar och anläggningar.

Inom SFV:s fastighetsbestånd har fastigheterna kategoriserats i tre kategorier: de med en marknadsmässig hyressättning (marknadshyresfastigheter), de fem kulturinstitutionernas huvudbyggnader med en kostnadsbaserad hyressättning (kostnads- hyresfastigheter) och bidragsfastigheter. De senare fastigheterna saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Regeringens ambition är att intäkterna från bidragsfastigheterna på sikt ska öka. För fastigheter med kostnadshyra gäller att

hyresgästen betalar en hyra som motsvarar kostnaderna för drift, underhåll, administration och kapitalkostnader. Därutöver finns kategorin mark. För övriga fastighetsförvaltande myndigheter finns inga särskilda mål för förvaltningen, eftersom denna endast utgör en liten del av respektive myndighetsverksamhet.

Det finns även ett riksdagsbundet mål för arkitektur, form och design. I enlighet med detta ska bl.a. Fortv och SFV, utifrån sina respektive förutsättningar, agera föredömligt för hållbara, tillgängliga gestaltade livsmiljöer inom staten (se utg.omr. 17).

5.3 Resultatredovisning

Fortv och SFV är de två största fastighetsförvaltande myndigheterna. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader, stora markområden, inklusive skog, och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Fastigheternas värdeförändring sedan 2015 framgår av tabell 5.1.

Fastigheternas värde

Tabell 5.1 Statens byggnader, mark och fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018	2019
Staten totalt	39 723	39 384	40 215	43 786	45 842
- varav Fortv	10 122	9 989	10 359	10 997	11 709
- varav SFV	13 457	13 265	13 340	16 083	16 783
Fortv:s och SFV:s andel	59,4%	59,0%	58,9%	61,8%	62,2 %

Källa: Årsredovisningarna för staten 2015–2019.

Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet, bl.a. då vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Riksdagsförvaltningen, Sveriges lantbruksuniversitet, Trafikverket, Affärsverket svenska kraftnät och Kammarkollegiet. Värdet av statens innehav av fast egendom och byggnader ökade 2019. För de fastigheter som förvaltas av Fortv och SFV ökade värdet med sammanlagt ca 1,4 miljarder kronor. Fortv:s och SFV:s investeringstakt bedöms vara fortsatt mycket hög under de kommande åren.

Sedan 2015 har inga större förändringar skett av SFV:s totala lokalarea, vilket framgår av tabell 5.2. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea i samma tabell omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet, dvs. objekt som används av fredsforsorga_nisationen och som inte är av hemlig natur, såsom garnisoner, skjutfält och liknande.

Tabell 5.2 Omfattningen av de fastighetsförvaltande myndigheternas lokalbestånd

Lokalarea (1 000 m²)

	2015	2016	2017	2018	2019
Fortv¹	2 515	2 515	2 544	2 568	2 597
SFV	1 678	1 649	1 652	1 634	1 632
- varav marknadshyresfastigheter	1 204	1 176	1 174	1 174	1 168
- varav kostnadshyresfastigheter	97	97	98	98	98
- varav bidragsfastigheter	377	376	380	362	366

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

Källor: Fortifikationsverkets och Statens fastighetsverks årsredovisningar.

År 2016 infördes nya redovisningsregler för bl.a. Fortv och SFV. Reglerna innebär att delar av tidigare underhållskostnader omklassificerats till investeringar och därför redovisas som anläggningstillgångar i balansräkningen. Fortv har 2016–2019 reducerat hyran för hyresgästerna, med belopp motsvarande de underhållskostnader som har omklassificerats till investeringar, vilket innebär att resultatet inte har påverkats av de nya reglerna. Från och med 2020 har Fortv inarbetat förändringen i hyresavtalen för hyresgäster med en kostnadsbaserad hyresmodell. För SFV:s del innebär förändringen ett förbättrat resultat under ett antal år, som därefter kommer att följas av ett lägre resultat till följd av ackumulerade kostnader för avskrivningar och ökade finansiella kostnader, eftersom investeringar ska finansieras med lån hos Riksgäldskontoret.

För 2019 uppgick Fortv:s resultat till 33 miljoner kronor (se tabell 5.3). Det var en minskning jämfört med 2018. Fortv har i enlighet med det ovan nämnda avkastningskravet på 2,7 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för investeringar i fastigheter och anläggningar i Riksgäldskontoret betalat in 108 miljoner kronor på statens centralkonto.

Tabell 5.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortv

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021
Totala intäkter	3 178	3 256	3 367	3 531	3 637	4 054
Totala kostnader	3 074	3 132	3 212	3 498	3 548	3 826
Resultat	104	124	154	33	88	228

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar och budgetunderlag för 2021–2023.

För 2019 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 833 miljoner kronor (se tabell 5.4). Det ovannämnda avkastningskravet motsvarade 106 miljoner kronor. SFV har betalat in detta belopp till statens centralkonto.

Tabell 5.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för SFV

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021
Totala intäkter	2 875	2 957	3 001	3 191	3 179	3 195
Totala kostnader	2 270	2 128	2 124	2 358	2 420	2 408
Resultat	605	829	877	833	759	787

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar, budgetunderlag och avvikelserapportering för 2021–2023. Budget för 2021 är exklusive anslagsökning.

Resultatindikatorer

Fortv och SFV förvaltar olika typer av fastighetsbestånd. Fortv:s byggnadsbestånd är till ytan ca 50 procent större än SFV:s, och en inte obetydlig del av beståndet utgörs av enklare förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma marknadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indikatorerna och nyckeltalen är därför framför allt att redovisa respektive myndighets utveckling över tid.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Fortv:s intäkter per kvadratmeter ökade mellan 2018 och 2019 (se tabell 5.5). Detta beror på att både de totala hyresintäkterna och lokalarean ökade.

Tabell 5.5 Utveckling av hyresintäkter för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Fortv	547	555	583

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

SFV:s hyresintäkter per kvadratmeter ökar något från år till år (se tabell 5.6). Hyresintäkterna påverkas bl.a. av omförhandlingar och vissa variationer i vakansgraden. Ökningen avseende verksamhetsgrenen marknadshyresfastigheter för 2019 förklaras bl.a. av ett nytt hyresavtal efter ombyggnaden av kvarteret Björnen i Stockholm. Ökningen avseende verksamhetsgrenen kostnadshyresfastigheter förklaras främst av det nya hyresavtalet för byggnaden som används av Nationalmuseum, som genomgått en omfattande renovering.

Tabell 5.6 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Marknadshyresfastigheter	1 740	1 808	1 851
Kostnadshyresfastigheter	750	985	1 469
Bidragsfastigheter	193	219	221
Totalt	1 429	1 514	1 530

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s driftkostnad per kvadratmeter ligger på en stabil nivå. Myndigheten arbetar aktivt för att sänka driftkostnaderna, även om kostnadsnivån 2019 ökade något jämfört med föregående år (se tabell 5.7). Detta berodde på en ökad verksamhet, vilket bl.a. genererat fler avslutade investeringar och ökade kostnader för tillsyn och skötsel av fastighetsbeståndet.

Tabell 5.7 Utveckling av driftkostnaderna för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Fortv	41	44	46

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

SFV hade något högre driftkostnader 2019 än föregående år, vilket bl.a. berodde på högre kostnader för fastighetsskatt utomlands samt högre kostnader för personal och för driftkonsulter (se tabell 5.8).

Tabell 5.8 Utveckling av driftkostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Marknadshyresfastigheter	280	289	303
Kostnadshyresfastigheter	254	311	308
Bidragsfastigheter	186	208	202
Totalt	270	291	297

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s underhållskostnader för 2019 var oförändrade jämfört med föregående år (se tabell 5.9).

Tabell 5.9 Utveckling av underhållskostnaderna för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Fortv	66	53	53

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

Ökningen av SFV:s underhållskostnader mellan 2018 och 2019 (se tabell 5.10) förklaras bl.a. av en ny gränsdragning mellan drift- och underhållskostnader, som inneburit att fler kostnader klassificerats som underhållskostnader. För kostnads- hyresfastigheterna förklaras ökningen bl.a. av ett ökat antal underhållsåtgärder i samband med renoveringen av byggnaden som används av Kungliga Dramatiska Teatern.

Tabell 5.10 Utveckling av underhållskostnaderna för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Marknadshyresfastigheter	179	158	173
Kostnadshyresfastigheter	140	111	138
Bidragsfastigheter	389	525	544
Totalt	239	248	270

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnettot motsvarar intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettot speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Driftnettot för Fortv ökade 2019, vilket förklaras av att både intäkterna och kostnaderna ökade, samtidigt som den totala fastighetsytan ökade (se tabell 5.11).

Tabell 5.11 Utveckling av driftnetto för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Fortv	223	244	267

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

Driftnettot ökade även för SFV under 2019 (se tabell 5.12) inom samtliga verksamhetsområden eftersom intäkterna ökade något mer än kostnaderna, bl.a. eftersom kostnaderna för vissa organisatoriska enheter överfördes från förvaltningsadministration till central administration. Ökningen avseende kostnadshyresfastigheterna kan bl.a. förklaras av de högre hyrorna för Nationalmuseum (se ovan).

Tabell 5.12 Utveckling av driftnetto för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2017	2018	2019
Marknadshyresfastigheter	1 124	1 174	1 201
Kostnadshyresfastigheter	280	422	752
Bidragsfastigheter	47	44	62
Totalt	837	897	911

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Vakansgrad

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda, vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

Fortv arbetar aktivt med att sänka vakansgraden. Myndigheten har de senaste åren sänkt vakansgraden med flera procentenheter, men 2017–2019 var vakansgraden för samtliga år 2,7 procent.

SFV:s vakansgrad minskade något mellan 2018 och 2019 (se tabell 5.13). Det beror bl.a. på att delar av Centralposthuset i Stockholm blev uthyrda fr.o.m. december 2019.

Tabell 5.13 Utveckling av vakansgrad för SFV

Vakansgrad i procent

	2017	2018	2019
SFV	5,7	5,9	5,6

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Mätning av kundnöjdhet

Fortv och SFV genomför vanligen vartannat år kundundersökningar som kan användas för att bedöma om myndigheterna tillhandahåller det kunderna efterfrågar och hur kunderna uppfattar dem som hyresvärdar.

Indexvärdena för Fortv hade sjunkit med någon poäng de senaste tre genomförda kundundersökningarna före 2020. Nöjdhetsindex för 2020 uppgick till 58, vilket var en marginell ökning sedan den senaste undersökningen 2017 (57). Myndigheten arbetar aktivt vidare med att förbättra kundnöjdheten, bl.a. genom förbättrad kommunikation mellan myndigheten och dess kunder.

SFV har en kundnöjdhet som motsvarar branschen i övrigt. År 2018 uppgick den till 70,5.

Energianvändning

Myndigheterna har fortsatt fokus på miljö- och kulturmiljövärden och hållbar utveckling. Arbetet med att upprätta vårdprogram för alla statliga byggnadsminnen fortgår, vilket även omfattar åtgärder för ökad energieffektivisering.

Myndigheterna fick 2014 i uppdrag av regeringen att minska energianvändningen i de byggnader de förvaltar. Fortv skulle minska sin användning med 11,0 GWh och SFV skulle minska sin användning med 9,6 GWh fram till 2020. Som basår angavs energianvändningen och golvytan för 2013. Myndigheterna fick ett förnyat uppdrag att minska energianvändningen i december 2019. Fortv ska enligt detta minska sin användning med sammanlagt 26,7 GWh och SFV ska minska sin användning med 20,9 GWh under perioden 1 januari 2014–31 december 2030. Myndigheterna uppger att de kommer att klara regeringens mål. Trots en förbättrad energiprestanda 2019 bedömer Fortv att myndigheten till följd av verksamhetens tillväxt behöver utöka sina åtgärder för att energioptimera de byggnader som myndigheten förvaltar.

En försvårande faktor för både Fortv och SFV i deras arbete med att minska energiförbrukningen är att myndigheterna endast delvis kan påverka energiförbrukningen, eftersom förbrukningen är beroende av hur hyresgästerna använder fastigheterna. År 2019 ökade energianvändningen i Fortv:s byggnader med 5,3 GWh, främst på grund av ökad verksamhet hos hyresgästerna (se tabell 5.14). Ökningen i energianvändningen berodde på bl.a. återinförandet av värnplikten, en ökad volym i fastighetsbeståndet och en förändrad användning av befintliga lokaler med anledning av den inriktning för Sveriges försvar som riksdagen har beslutat om

(prop. 2014/15:109, bet 2014/15:FöU11, rskr 2014/15:251). Ökningen kan också delvis förklaras av att särskilda mätningar av fastighetsenergi och verksamhetsenergi, respektive energi nyttjad i pågående entreprenader, i vissa fall inte kunnat göras. Detta har omöjliggjort avräkningar från fastighetsenergin.

Tabell 5.14 Utveckling av energianvändningen för Fortv

Energianvändning i GWh

	2017	2018	2019
Fortv	372	398	403

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

Från och med november 2018 t.o.m. november 2019 minskade SFV sin energianvändning avseende köpt energi något (se tabell 5.15).

Tabell 5.15 Utveckling av energianvändningen för SFV

Energianvändning i GWh

	2017	2018	2019
Sverige	217	215	215
Utrikes	25	25	23
Totalt	242	240	238

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Myndigheternas miljöledningsarbete

Naturvårdsverket har i rapporten Miljöledning i staten tidigare år inkluderat en rankning av myndigheternas miljöledningsarbete utifrån ett poängsystem. I 2019 års rapport har dock poängsättningen av myndighetsrapporter och rankningen av myndigheter utgått, då Naturvårdsverket fått i uppdrag av regeringen att under 2020 genomföra en översyn av miljöledningsförordningen (2009:907). År 2018 fick både Fortv och SFV 18 av totalt 23 poäng, vilket innebär att de sammantaget hade en hög grad av systematiskt miljöarbete som var integrerat i verksamheten.

I 2019 års rapport från Naturvårdsverket hamnar båda myndigheterna på listorna över de tio myndigheter som har störst utsläpp av koldioxid från maskiner och övriga fordon respektive de myndigheter som redovisat störst utsläpp av koldioxid per årsarbetskraft från bilresor. Detta beror till stor del på den typ av verksamhet myndigheterna bedriver. Båda myndigheterna arbetar aktivt med att sänka koldioxidutsläppen från bilresor och flygresor samt att öka antalet resefria möten och digitala möten. Fortv har dock behov av att använda ett stort antal större arbetsfordon. För SFV bedrivs en del av verksamheten utomlands och på andra kontinenter, varför en del flygresor behöver förekomma.

Myndigheterna arbetar systematiskt med sitt miljöarbete, är certifierade enligt ISO14001 och har tillhörande miljö- och hållbarhetspolicys. Båda myndigheterna hade en hög andel upphandlingar med miljökrav 2019. Fortv:s andel upphandlingar med miljökrav uppgick till 94 procent och SFV:s andel uppgick till 97 procent.

År 2019 inrapporterade 29 myndigheter sammanlagt 128 upphandlingar som låg över tröskelvärdet, där krav ställts enligt förordningen (2014:480) om statliga myndigheters inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader. Detta innebär ett nära fördubblat antal jämfört med föregående år för staten som helhet. Av de 128 upphandlingarna stod Fortv för 56.

Fortv och SFV fortsatte 2019 sitt arbete med handlingsplaner för grön infrastruktur och insatser för ett hyggesfritt skogsbruk på sina fastigheter. Uppdraget redovisades till regeringen i mars 2020.

5.4 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att den statliga fastighetsförvaltningen fungerar i huvudsak väl. Arbetet med att säkerställa en god förvaltningskultur samt en väl fungerande intern styrning och kontroll i SFV bör fortsätta. Frågan om god förvaltningskultur är viktig, då både Fortv och SFV bedriver verksamhet i branscher med stora upphandlingar och betydande värden i omlopp. SFV:s förändringsarbete fortsätter, med fokus på intern styrning och kontroll samt värdegrundsarbete.

Regeringen anser att Fortv och SFV till stora delar genomfört sina uppdrag tillfredsställande och att myndigheterna uppfyllt sina mål. Resultatindikatorerna för de två myndigheterna pekar på en stabil verksamhet, där externa faktorer kan innebära att nyckeltalen varierar. Fastighetsförvaltningen bedöms dock uppnå delmålen om en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet.

Myndigheterna arbetar aktivt för att uppnå regeringens nya mål om att minska energianvändningen. Det är viktigt att SFV fortsätter arbetet med att minska energianvändningen på fastigheter belägna utomlands. Fortv arbetar för en fortsatt effektivisering av energianvändningen, men trots detta ökade energianvändningen i de förvaltade fastigheterna marginellt under 2019. Myndigheterna har dock i enlighet med vad som tidigare anförts bara delvis rådighet över detta, eftersom förbrukningen delvis beror på hur hyresgästerna använder fastigheterna.

Regeringen har låtit genomföra flera översyner av den statliga fastighetsförvaltningen, som bl.a. redovisats i betänkandena En effektivare förvaltning av statens fastigheter (SOU 2010:92), Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31), Statens kulturfastigheter (SOU 2013:55) och Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013:61). Regeringen har tidigare beslutat om vissa förändringar utifrån förslagen i dessa betänkanden och har för närvarande inte för avsikt att gå vidare med övriga förslag. Utöver dessa översyner pågår för närvarande utredningen Översyn av hyresmodell för vissa kulturinstitutioner (dir. 2018:98 och dir. 2019:58).

5.5 Politikens inriktning

De av riksdagen beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet ligger fast. Detta innebär bl.a. att statens fastighetsförvaltning bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att fastighetsförvaltningen bör bedrivas med ett avkastningskrav som i så stor utsträckning som möjligt är marknadsmässigt, samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör koncentreras i en samordnad förvaltning som bedrivs i myndighetsform. De fastighetsförvaltande myndigheterna ska bl.a. förvalta fastigheterna så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås. Värdet på fastigheterna ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Myndigheterna ska också inom sitt respektive område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen, särskilt vad gäller energieffektivisering och begränsning av klimatpåverkan.

SFV inkom i april 2019 (Fi2019/01565/ESA) med en framställan där myndigheten sökte regeringens medgivande att inom en investeringsram om 3,5 miljarder kronor i 2013 års kostnadsläge genomföra projektet Ny Opera i Operan. Framställningen bereds för närvarande i Regeringskansliet (se även utg.omr. 17 avsnitt 5.5).

Regeringen föreslår en ökning av anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* som SFV disponerar 2021. Syftet är att möjliggöra fler åtgärder på de fastigheter som klassas som bidragfastigheter och utgör en del av det svenska kulturarvet.

Regeringen avser också även fortsättningsvis nära följa berörda myndigheters arbete med en god förvaltningskultur samt deras arbete med att säkerställa att kraven på en god intern styrning och kontroll uppfylls.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 Fortifikationsverket

Fortv:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.

Fortv ansvarar också för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. I myndighetens uppdrag ingår också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att den kompetens som behövs för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas. Fortv bidrar genom sitt fastighetsbestånd till att bl.a. stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten.

Fortv:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Större investeringar

Infrastrukturella frågor och fastighetsförvaltning är centrala förutsättningar för att förstärka det militära försvarets förmåga. Regeringen redogör för den försvarspolitiska inriktningen i utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2021–2023 godkänns som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (se tabell 5.16).

Tabell 5.16 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2021–2023

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Summa 2021–2023
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	1 488	2 431	5 583	3 435	5 771	14 789
Byggnader och markanläggningar	964	925	1 485	2 411	3 762	7 658
Fastighetsförvärv	102	799	2 836	163	100	3 099
Försvarsanläggningar	360	660	991	774	1 822	3 587
Flygfält	62	47	271	87	87	445
varav investeringar i anläggningstillgångar	1 488	2 431	5 583	3 435	5 771	14 789
- byggnader, mark och annan fast egendom	1 488	2 431	5 583	3 435	5 771	14 789
Finansiering av anskaffning och utveckling	1 488	2 431	5 583	3 435	5 771	14 789
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 389	2 231	5 283	3 135	5 471	13 889
Övrig finansiering	99	200	300	300	300	900
Vidmakthållande av befintliga investeringar	919	1 177	1 535	1 573	1 364	4 472

	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Summa 2021–2023
Byggnader och markanläggningar	704	953	1 321	1 354	1 163	3 838
Försvarsanläggningar	208	174	194	200	200	594
Flygfält	7	50	20	19	1	40
varav investeringar i anläggningstillgångar	645	907	1 263	1 299	1 088	3 650
- byggnader, mark och annan fast egendom	645	907	1 263	1 299	1 088	3 650
Finansiering vidmakthållande	919	1 177	1 535	1 573	1 364	4 472
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	559	837	1 163	1 169	958	3 290
Övrig finansiering	360	340	372	404	406	1 182
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	2 407	3 608	7 118	5 008	7 135	19 261
Totala varav investeringar i anläggningstillgångar	2 133	3 338	6 846	4 734	6 859	18 439

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Det beror t.ex. på ett större tillkommande förvärv under 2020, några projekt där kostnader strukits ur planen och vissa ändrade kostnadsbedömningar.

Tabell 5.17 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 40 miljoner kronor

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Berga, förvärv			130		
Berga, hangar/garage	2	2	17	33	3
Boden, fordonshall			2	10	56
Eksjö, anslutningsväg			2	3	40
Eksjö, förråd			5	40	
Eksjö, utbildningsanordning		4	38	29	
Enköping, förband divisionsledningsbataljon och förråd ¹				10	40
Enköping, utökad kapacitet ledningsstridsskolan ¹				10	40
Enköping, nybyggnation ¹				25	50
Gotland, förstärkning P18 ¹				20	55
Gotland, servicecenter		1	10	80	109
Gotland, lokalförsvarsskytte ¹				10	50
Göteborg, logistikregemente ¹				50	100
Göteborg, amfibieregemente ¹				50	100
Göteborg, hamnen		2	11	109	23
Halmstad, infrastrukturella åtgärder			5	45	30
Halmstad, lagerhall			43		
Halmstad, lokalyta produktion tekniker			15	25	50
Halmstad, luftvärnshallar		5	40	250	420
Halmstad, utbildningsanordning			4	25	24
Halmstad, utbildningsproduktion			25	50	60
Kalixfors, flytt till Kalixfors	2	23	73	72	27
Karlberg, anpassning ökade kadettvolymers officersutbildning			20	80	735

	Utfall t.o.m. 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Karlberg, kadettflygel	7	8	50	50	27
Karlsborg, hangarer m.m.	36	4	133	322	188
Karlsborg, kasernbyggnad		3	37	20	
Karlsborg, rull- och taxibana m.m.	12	37	169	7	
Karlskrona, ombyggnation av skeppsbron		3	40	15	
Karlskrona, ombyggnation av vaktlokal	3	3	25	15	
Karlskrona, ubåtskaj		4	50	8	
Karlsborg, överföring av området Heden från Statens fastighetsverk			93		
Kungsängen, kontor och lokal stab			5	35	
Kungsängen, teknikhall			1	3	56
Kungsängen, vakt och entré			2	12	33
Luleå, drivmedelsanläggning	5	12	20	19	1
Luleå, fjärrvärme och ledningar		11	11	11	11
Luleå, flygfältsbelysning			13	27	17
Luleå, kombitvättshall för fordon m.m.	10	25	40	5	
Luleå, övnings- och vårdhall			2	2	36
Malmen, lokaler ¹				10	40
Malmen, verkstad		6	29	8	
Muskö, kanslibyggnad	7	2	35	33	
Revinge, ersättningsbyggnad camp Gripen	1	35	75	25	
Revinge, ersättningsbyggnad Skånelängan		7	40	43	20
Revinge, utbildningscentra	10	75	50		
Revingehed ¹				10	40
Ronneby, drivmedel baslager		2	71	28	
Ronneby, flygstation			10	30	10
Skredsvik, hemvärnsförråd	2	15	25	3	
Skredsvik, huvudförläggning och fys-hall		4	19	26	
Skövde, arbetsutrymmen			3	3	60
Skövde, skärmtak		5	23	20	
Sverige, hemlig anläggning	455	210	392	112	
Sverige, hemlig anläggning	1	15	30	50	95
Sverige, hemlig anläggning	2	2	90	5	
Sverige, hemlig anläggning	11	10	50	150	195
Sverige, hemlig anläggning			30	70	1 150
Sverige, hemlig anläggning		1	5	30	32
Sverige, hemlig anläggning ¹			29	48	162
Sverige, hemlig anläggning ¹					250
Sverige, hemliga lånefinansierade anläggningar	73	30	50	50	50
Sverige, fastighetsförvärv i det öppna beståndet kopplat till Försvarmaktens kompletterande budgetunderlag ²			430	50	

	Utfall t.o.m. 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Sverige, hemlig anläggning			2 000		
Såtenäs, dränering fältytor och stråkränering			2	2	51
Såtenäs, lokalanpassning			2	12	51
Umeå, CBRN-kompani ¹					40
Umeå, inomhusträningsanläggning	8	2	53	53	73
Umeå, konor och verkstäder		2	4	12	31
Uppsala, underrättelsecentrum ¹				20	50
Östersund, Lugnvik, logement, kontor, övningshall m.m.	3	3	76	38	

Anm.: Planerade investeringar som understiger 40 miljoner kronor för 2021–2023 ingår inte i tabellredovisningen ovan.

¹ Enligt Försvarsmaktens förändringsförslag.

² Avser en grov uppskattning utifrån bedömning gjord i tidigt skede då exakt utformning inte är klarlagd i Försvarsmaktens kompletterande budgetunderlag.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 22 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Fortv disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2020 om 18 000 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Den övriga krediten bör, med hänsyn till tidigare upplåning och de behov som brukarna har angett, utökas med 4 500 000 000 kronor jämfört med föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2021 besluta att Fortv får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 22 500 000 000 kronor.

5.6.2 Statens fastighetsverk

SFV:s uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär en god resurshushållning och en hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose hyresgästernas behov av lokaler och ta hänsyn till deras nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott avseende bidragsfastigheterna. Med bidragsfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

Större investeringar i pågående projekt

Några av de större projekt som SFV planerar de närmaste åren är bl.a. renoveringen och ombyggnaden av vissa regeringsbyggnader i Stockholm. Kvarteret Rosenbad i Stockholm genomgår för närvarande en renovering och i kvarteret Lejonet planeras en renovering. Vidare avser SFV genomföra en renovering och anpassning av ambassadkansliet i Tokyo, uppföra ett nytt ambassadkansli i Islamabad, samt genomföra en om- och tillbyggnad av ambassadkansliet i Peking och en grundförstärkning av

ambassadkansliet i Helsingfors. SFV kommer också att återställa Kasern II på Skeppsholmen i Stockholm efter en brand. Vidare planerar myndigheten att genomföra en ombyggnad av Botanhuset vid Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm. Även i kvarteret Krubban och Västra stallet i Stockholm planeras en ombyggnation och detsamma gäller flera av de byggnader som Domstolsverket hyr på Ridderholmen. På Skeppsholmen i Stockholm genomför SFV för närvarande en renovering av kajer och dykdalber. Även Kungshuset i Lund planeras att byggas om. SFV har också projekterat för en renovering och ombyggnad av Kungliga Operan. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet (se även utg.omr. 17 avsnitt 5.5).

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2021–2023 godkänns som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (se tabell 5.18).

Tabell 5.18 Investeringsplan för SFV 2021–2023

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Summa 2021– 2023
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	574	1 280	240	219	162	621
Summa marknadshyresfastigheter nyanskaffning	556	1 229	179	143	100	422
Summa mark nyanskaffning	18	49	61	76	62	199
Summa kostnadshyresfastigheter nyanskaffning	0	2	0	0	0	0
varav investeringar i anläggningstillgångar	574	1 280	240	219	162	621
- byggnader, mark och annan fast egendom	574	1 280	240	219	162	621
Finansiering av anskaffning och utveckling	574	1 280	240	219	162	621
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	574	1 280	240	219	162	621
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 507	1 854	2 290	1 702	1 649	5 641
Summa marknadshyresfastigheter vidmakthållande	1 063	1 488	1 813	1 251	1 202	4 266
Summa kostnadshyresfastigheter vidmakthållande	188	96	213	195	201	609
Summa bidragsfastigheter vidmakthållande	198	206	218	217	215	650
Summa mark vidmakthållande	59	64	46	39	31	116
varav investeringar i anläggningstillgångar	1 069	1 349	1 746	1 240	1 215	4 201
- byggnader, mark och annan fast egendom	1 069	1 349	1 746	1 240	1 215	4 201
Finansiering vidmakthållande	1 507	1 854	2 290	1 702	1 649	5 641
Anslag 1:10 Bidragsfastigheter	198	206	218	217	215	650
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 069	1 349	1 746	1 240	1 215	4 201
Övrig finansiering	241	299	326	245	219	790
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	2 081	3 134	2 530	1 921	1 811	6 262

	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Summa 2021– 2023
Totala varav investeringar i anläggningstillgångar	1 643	2 629	1 986	1 459	1 377	4 822

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Några av de av SFV planerade projekten som har tillkommit är renovering av tornspiran på Riddarholmskyrkan, investeringar på Karlsborgs fästning, renovering av fasader på Manillaskolan i Stockholm och tillkommande investeringar i Naturhistoriska riksmuseet.

Tabell 5.19 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 40 miljoner kronor och deras beräknade utfall under 2021–2023

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Birger Jarls torg, upprustning yttre Riddarholmen	3	0	0	0	8
Gråmunkeholmen, ombyggnation gymnasiehusen	0	3	29	22	16
Gustavianum, verksamhetsförändring, Uppsala	1	9	13	27	5
Helsingfors, grundförstärkning och lokalanpassning, Finland	9	10	99	0	0
Islamabad, nytt kansli, Pakistan	12	11	35	60	60
Kungshuset, tillgänglighet och hyresgästanpassning, Lund	8	16	28	0	0
Kv. Krubban, ombyggnad av västra stallet	2	1	2	46	46
Kv. Lejonet, renovering	0	2	5	30	305
Kv. Rosenbad, ombyggnad	370	400	420	10	0
Manilla, renovering fasader	1	0	3	20	20
Naturhistoriska riksmuseet, byte och ombyggnad av vatten- och avloppssystem i mark	0	1	19	20	15
Naturhistoriska riksmuseet, ombyggnation av Botanhuset	13	30	60	22	0
New York, invändiga lägenhetsarbeten 604 och 608 Park Avenue, USA	1	1	18	60	0
Norra Riddarholmshamnen, upprustning yttre Riddarholmen	4	5	16	33	0
Ny opera i Operan, renovering och ombyggnad	118	16	80	113	150
Peking, om- och tillbyggnad av kansli, Kina	58	26	41	0	0
Riddarholmen, övergripande säkerhet	0	2	5	10	50
Skeppsholmen, Kasern II, återställande efter brand	37	38	52	5	0
Skeppsholmen, Kasern III, förtätning Kungliga Konsthögskolan	0	1	14	75	60
Skeppsholmen, renovering kajer och dykdalber	121	10	0	46	54
Tokyo, om- och tillbyggnad av ambassaden, Japan	14	14	37	160	175
Uppsala Slott, ombyggnad, Uppsala	0	0	6	35	40

	Utfall t.o.m. 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Östra Riddarholmshamnen, upprustning yttre Riddarholmen	14	18	22	0	0

Anm.: Planerade investeringar med utfall 2021–2023. Projekt som understiger 40 miljoner kronor ingår inte i tabellredovisningen ovan. Investeringar där inte ort har angivits är kommunen Stockholm. Investeringar i bidragsfastigheter ingår inte eftersom de anslagsfinansieras och bokförs som underhåll.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2020 om 15 200 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna har angett, ligga kvar på samma nivå som föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2021 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

5.6.3 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 5.20 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2019	Utfall	249 825	Anslagssparande	19 175
2020	Anslag	274 000 ¹	Utgiftsprognos	252 405
2021	Förslag	340 600		
2022	Beräknat	280 000		
2023	Beräknat	265 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll av och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter.

Regeringens överväganden**Tabell 5.21 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:10 Bidragsfastigheter**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	274 000	274 000	274 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	66 600	6 000	-9 000
varav BP21	60 600		
- Underhåll och utveckling av Bidragsfastigheter	60 600		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	340 600	280 000	265 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Förslaget innebär att anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ökas med 60 600 000 kronor 2021 för att genomföra åtgärder på de fastigheter som klassas som bidragsfastigheter. Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär bl.a. att anslaget har ökats för att energieffektivisera bidragsfastigheter genom nyttjande av solceller. Regeringen föreslår att 340 600 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 280 000 000 kronor respektive 265 000 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2022.

Skälen för regeringens förslag: Vården och underhållet av de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2022.

Tabell 5.22 Beställningsbemyndiganden för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Ingående åtaganden	13 400	43 610	100 000			
Nya åtaganden	43 610	100 000	100 000			
Infriade åtaganden	-13 400	-43 610	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Utestående åtaganden	43 610	100 000	100 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000			

6 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

6.1 Mål för området

I linje med det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har regeringen beslutat om följande mål för området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning:

- Prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen ska vara tillförlitliga och väldokumenterade.
- Statistiken ska vara av god kvalitet och tillgänglig för användarna. Kostnaden för uppgiftslämnarna ska minska, statistikproduktionen ska vara effektiv och samordningen av statistiken ska utvecklas.

6.2 Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

Målet att producera statistik av god kvalitet mäts bl.a. genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens förtroende. Tillgängligheten till statistiken mäts bl.a. genom antal tabeller i och uttag från Statistiska centralbyråns (SCB) statistikdatabas (SSD) på myndighetens webbplats samt antal besök på webbplatsen. Kostnaderna för uppgiftslämnandet mäts genom uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen.

6.3 Resultatredovisning

Konjunkturinstitutet

Prognosprecision

Konjunkturinstitutet analyserar årligen prognosfel för en rad makroekonomiska variabler, såsom BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och offentligfinansiellt sparande. Prognosfelen jämförs med tio andra svenska prognosinstituts motsvarande fel, däribland regeringens. Jämförelsen av prognoser görs för innevarande och nästkommande års utfall, och för två olika utvärderingsperioder: det innevarande året respektive det innevarande året och de tre föregående åren. Den senaste utvärderingen (KI 2020:09) visade att Konjunkturinstitutets prognosprecision 2019 hade en hög precision, givet de metoder som finns tillgängliga, och saknade omotiverade systematiska fel. Detta överensstämmer med resultatet av utvärderingen för 2015–2019. Myndighetens analys är förankrad i nationalekonomisk teori och empiri.

Ekonomistyrningsverket

Prognosprecision

Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognoser utvärderas bl.a. av Konjunkturinstitutet i myndighetens årliga prognosutvärdering. Den senaste utvärderingen visade att ESV:s prognoser generellt sett var i linje med övriga prognosmakare. Vidare visar ESV:s egna utvärderingar (se t.ex. ESV 2020:26) att tillförlitligheten i myndighetens prognoser är god jämfört med andra prognosmakare och att det inte finns några tecken på systematiska fel i prognoserna.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet publicerade i maj 2020 sin årliga rapport Svensk finanspolitik. Rapporten innehöll bedömningar av bl.a. finanspolitikens måluppfyllelse, inriktning och långsiktiga hållbarhet. Rapporten innehöll också en utvärdering av regeringens prognoser för den offentliga sektorns finansiella sparande samt ett avsnitt om teknologisk utveckling och svensk arbetsmarknad.

Statistiska centralbyrån

Löpande statistikproduktion

Kvalitetsutveckling

Andelen statistikprodukter som publicerades enligt fastställd tidsplan uppgick till 99 procent 2019, vilket var i nivå med 2018 års resultat (se tabell 6.1). Det var ingen nämnvärd skillnad i punktlighet mellan månads-, kvartals- och årspubliceringarna. Antalet korrigeringar i den publicerade statistiken var något fler än året innan. Ett av felen bedömdes som allvarligt och härrörde från arbetsmarknadsundersökningarna. Även antalet interna felrapporter var något fler än 2018. SCB fortsatte 2019 att utveckla sin statistik, med stöd av de som använder statistiken. Detta sker bl.a. i form av elva användarråd. SCB är certifierad enligt den internationella standarden ISO 20252:2012 för marknad, opinion och samhällsundersökningar. Under 2019 genomfördes en extern uppföljningsrevision som gav myndigheten en fortsatt certifiering.

Efter att kvalitetsbrister och fel i arbetsmarknadsundersökningarna identifierats under 2019 påbörjade SCB ett arbete med att stärka samordningen inom arbetsmarknadsstatistiken, där viktiga åtgärder inom myndigheten även omfattar en utvecklad analyskapacitet och insatser för att stärka kvalitetssäkringssystemet för statistiken. En av de centrala utmaningarna för SCB är att upprätthålla svarsnivåerna i individ- och hushållsundersökningar. Även 2019 var svarsbortfallet betydande. Den främsta orsaken till bortfallet var svårigheter att komma i kontakt med berörda individer. Bortfallet påverkas även av att individer avböjer att medverka i undersökningarna.

SCB arbetar med flera insatser för att förbättra svarsfrekvensen och minska bortfallet. Myndigheten har bl.a. genomfört organisatoriska förändringar för att uppnå en ökad effektivitet. Myndigheten har även fått tillgång till Arbetsförmedlingens kontaktuppgifter till individer. Vidare har nya tekniska och metodmässiga lösningar införts, så som kombinationer av webbaserad insamling av uppgifter och telefonintervjuer.

Tabell 6.1 Resultatindikatorer

	2017	2018	2019
Statistikdatabasen			
- antal tabeller	3 926	4 072	4 407
- antal uttag (1000-tal)	1 265	1 246	1 390
Webbplatsen			
- antal besök (1000-tal) ²	8 654	7 466	7 888
Punktlighet i publiceringen (%)	99	100	99
Kundnöjdhet i avgiftsfinansierad verksamhet - kundernas förtroende (5-gradig skala)³			
	-	4,6 ³	4,7 ³
Allmänhetens förtroende (mycket eller ganska stort förtroende) (%)³			
	43	44	44
Kostnad för uppgiftslämnandet			
	387	385	420
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring jämfört med föregående år i mnkr)¹			
	-13	-4	22
Produktivitetsförändring (%)			
	8,8	2,2	3,9

¹ Förändringen är beräknad på en justerad uppgift för föregående år.

² Innehållsmässiga och tekniska förändringar medför att jämförelser över åren gällande besöksstatistiken är svåra att göra.

³ Uppgifterna för 2018 baseras på svar som avser andra halvåret då undersökningarna introducerades.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kostnaden för uppgiftslämnande

Kostnaderna för uppgiftslämnandet har minskats under flera år. År 2019 beräknas dock den totala kostnaden för uppgiftslämnandet ha ökat med 22 miljoner kronor eller 5,6 procent jämfört med 2018. Ökningen var främst hänförlig till företag och organisationer. Totalt uppgick kostnaden till 420 miljoner kronor, varav 346 miljoner kronor avsåg kostnader för företag och organisationer, 2 miljoner kronor kostnader för myndigheter och 72 miljoner kronor kostnader för kommuner och regioner.

År 2019 fortsatte SCB:s deltagande i arbetet med att samordna finansiella begrepp mellan myndigheter för digital ingivning av finansiell information om årsredovisningar med mera (N2016/04957/SUN och N2018/02033/FF). Arbetet består av en systematisering och klassificering av termer i tillämplig redovisningslagstiftning och god redovisningssed (taxonomier) så att finansiell information kan lämnas elektroniskt. Detta samordningsarbete är viktigt för att möjliggöra dels en effektiv hantering hos företagen, dels en större återanvändning av uppgifter från årsredovisningar. När årsredovisningar finns i ett digitalt och strukturerat format kommer SCB:s behov av att direkt samla in denna typ av information för statistikändamål att minska. Därmed kommer även kostnaden för uppgiftslämnandet att minska.

För att få stöd i arbetet med att begränsa uppgiftslämnarnas kostnader samråder SCB med Näringslivets regelnämnd och Sveriges Kommuner och Regioner inför ändringar i myndighetens statistikframställning som kan påverka kostnaden för uppgiftslämnarna. År 2019 fortsatte myndigheten sitt arbete med att kartlägga insamlingsvariabler för att få kontroll på eventuell dubbelinsamling och att i ökad utsträckning använda administrativa data som kan samlas in via automatiserade dataöverföringar från flera källor.

Tillgänglighet

Den viktigaste kanalen för att tillgängliggöra SCB:s statistik är myndighetens webbplats. Tillgången till den information som finns på webbplatsen är avgiftsfri. År 2019 uppmättes 7,9 miljoner besök på SCB:s webbplats, vilket var en ökning med knappt 6 procent jämfört med 2018 (se tabell 6.1). I syfte att nå fler målgrupper och öka kännedomen om myndigheten är SCB även aktiv på plattformar för sociala nätverk, där myndigheten bl.a. besvarar frågor och publicerar information om ny statistik. SCB arbetar löpande med att utveckla sin webbplats så att den ska kunna läsas på olika

sorters datorer, läsplattor och smarta telefoner. Andelen tabeller som finns tillgängliga på engelska uppgick till 60 procent och var i nivå med föregående år. SCB gjorde 2019 ett tiotal statistiktabeller tillgängliga som öppna geodata på demografiska statistikområden. Myndigheten bidrar därmed till att uppfylla målet om öppna geodata i den nationella geodatastrategin.

År 2019 vidtog myndigheten ytterligare åtgärder för att öka tillgängligheten till de uppgifter som används för forskningsändamål. SCB inrättade bl.a. ett användarråd för utlämnande av mikrodata för forskning. Detta ska ge representanter för forskningen möjlighet att lyfta fram synpunkter på hur forskning som inkluderar registerdata från SCB kan underlättas.

Förtroendeundersökningar

Den årliga förtroendeundersökning som 2019 publicerats av SOM-institutet vid Göteborgs universitet visar att 44 procent av de tillfrågade hade stort eller mycket stort förtroende för SCB, vilket var oförändrat från föregående års redovisning. Förtroendet för SCB kan utifrån undersökningens resultat bedömas ligga på en relativt hög nivå, också i förhållande till de andra myndigheter och samhällsinstitutioner som deltar i undersökningen.

Kundernas förtroende för SCB mättes 2019 genom en enkät. Kundernas förtroende för myndighetens uppdragsverksamhet uppgick till 4,7 på en femgradig skala, vilket var en ökning med 0,1 jämfört med föregående år (se tabell 6.1).

Produktivitetsutveckling

Produktiviteten inom SCB ska enligt myndighetens regleringsbrev öka med i genomsnitt 3 procent per år. Den totala produktiviteten ökade med 3,9 procent 2019. Endast förändringen av produktionsvolymen, och således inte förändringar i kvalitet och utvecklingsarbete, beaktas i dessa beräkningar (se tabell 6.1). Produktiviteten kan variera mellan enskilda år till följd av kalendereffekter och andra tillfälliga orsaker, och bör därför främst följas genom en jämförelse av utvecklingen under en längre period. Under den senaste femårsperioden har ökningen i genomsnitt uppgått till 3,1 procent per år.

Samordning av officiell statistik

En viktig del av SCB:s uppgift att samordna systemet för den officiella statistiken utgörs av aktiviteter för kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och samordning mellan de 28 statistikansvariga myndigheterna. År 2019 bildades bl.a. nätverk för jurister och dataskyddsombud, vid sidan av de arbetsgrupper som behandlar frågor om användbarhet, tillgänglighet, metoder och kvalitet samt uppgiftslämnarfrågor. SCB tillgängliggjorde under 2019 dessutom ytterligare it-verktyg som andra statistikansvariga myndigheter kan använda i sin statistikproduktion.

En uppföljning av kvaliteten i den officiella statistiken 2019 visade att samtliga 28 statistikansvariga myndigheter arbetar med kvalitet utifrån riktlinjerna för europeisk statistik (European Statistics Code of Practice) och har en god medvetenhet om de särskilda krav som ställs på officiell statistik (Sveriges officiella statistik. Årlig rapport, 2019, SCB 2019). Vid utgången av 2019 hade de statistikansvariga myndigheterna kvalitetsdeklarerat 87 procent av sin statistikproduktion, vilket var i nivå med tidigare år. Även punktligheten på publiceringarna låg i nivå med tidigare år och varierade mellan 98 och 99 procent.

Rådet för den officiella statistiken, som består av myndighetscheferna för 12 statistikansvariga myndigheter, har beslutat om en gemensam målbild för den officiella statistiken som fokuserar på tre områden; en aktuell och användbar statistik, lätt att

hitta rätt statistik samt smart och säker datafångst till den officiella statistiken. Samverkan kommer utvecklas inom dessa områden.

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

SCB uppdaterade 2019 det särskilda temaavsnittet om jämställdhet som finns på myndighetens webbplats, där aktuell jämställdhetsstatistik redovisas i form av indikatorer för uppföljning av jämställdhetspolitiken och statistik inom några fördjupningsområden. SCB slutförde även under 2019 ett arbete med att ta fram nya riktlinjer och stödmaterial vid tillämpningen av kravet enligt 14 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken om att individbaserad officiell statistik ska vara uppdelad efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta. Stödmaterial och riktlinjerna har gjorts tillgängliga på myndighetens webbsida.

Knappt 90 procent av den officiella statistiken och den övriga individbaserade statistik som SCB framställer bedöms vara könsuppdelad. Enligt myndigheten är det av praktiska och ekonomiska skäl svårt att komma upp i högre nivåer. Under 2019 arbetade SCB med utvecklingsinsatser för att underlätta för användarna av SSD att följa jämställdhetsutvecklingen på regional nivå.

Miljöstatistik

Inom ramverket för miljö- och nationalräkenskaperna har för första gången statistik om miljöpåverkan från konsumtion producerats som officiell statistik. Statistiken visar den miljöpåverkan som orsakas av den svenska konsumtionen.

6.4 Analys och slutsatser

Genom utvärderingar samt kvalificerade och fördjupade analyser bidrar Konjunkturinstitutet, ESV och Finanspolitiska rådet till en ökad förståelse för utvecklingen av svensk ekonomi. Genom seminarier m.m. bidrar myndigheterna till en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och ändamålsenlighet. Regeringen anser att myndigheterna har en viktig roll för utformningen av den ekonomiska politiken, och att de genom sina olika verksamheter bidrar till att målet för området uppfylls.

SCB:s statistik används i stor utsträckning som underlag för forskning, beslutsfattande och samhällsdebatt, och den uppdragsbaserade statistikverksamheten bedöms ha bidragit till en ökad statistikanvändning i samhället.

Målet om att statistik ska vara av god kvalitet får i stor utsträckning anses ha uppnåtts och SCB bedöms även ha nått målet att öka tillgängligheten till statistiken, genom bl.a. utveckling av ny statistik och förbättringar av sina digitala lösningar för åtkomst till SSD och annat statistiskt material. Ytterligare samverkan med andra registerhållande myndigheter, och en fortsatt utveckling av digitala lösningar, är dock nödvändig för att även fortsättningsvis öka tillgängligheten till statistik för olika typer av användare. Myndigheten måste även hantera efterfrågan på ny statistik genom löpande förändringar av befintlig statistik och lansering av ny statistik. Detta kräver att löpande omprioriteringar av verksamheten görs inom myndigheten.

Regeringen bedömer att SCB har en god medvetenhet om problematiken rörande svarsbortfall och välkomnar att flera insatser genomförts i syfte att hantera och reducera de negativa effekterna av fallande svarsfrekvens, och söka andra möjliga datakällor för att upprätthålla kvalitet och effektiviteten i statistikproduktionen. Arbetet med att förbättra svarsfrekvensen och begränsa bortfallen är även fortsättningsvis av stor vikt. Regeringen bedömer vidare att myndigheten, självständigt och i

samverkan med andra myndigheter och intressenter, bedriver ett effektivt arbete för att minska kostnaderna för uppgiftslämnande.

Det redovisade resultatet av produktivetsförändringen för 2019 låg över målnivån. Produktiviteten bör dock bedömas över flera år. I ett femårsperspektiv ligger produktiviteten inom målnivån.

6.5 Politikens inriktning

Statistikens utveckling

Den officiella statistiken ska utgöra ett faktabaserat underlag för beslutsfattande och stöd till forskning samt bidra till den allmänna debatten och medborgarnas möjlighet till insyn. För att statistiken ska kunna bidra till samhällsnytta och en samhällsekonomisk effektivitet krävs att den är tillgänglig, opartisk, pålitlig och av god kvalitet.

De statistikansvariga myndigheternas arbete med att vidmakthålla kvaliteten är avgörande för att säkerställa förtroendet för den officiella statistiken. Regeringen anser att ett samordnat arbete med process- och metodutveckling ska bedrivas för att möta de kvalitetskrav som anges i lag och koden för framställning av officiell och europeisk statistik.

Regeringen kommer inom ramen för sin myndighetsstyrning att ställa krav på en fortsatt digitalisering vid samordningen av den officiella statistiken och underlätta detta genom författningsändringar där så är möjligt. En fortsatt digitalisering bedöms kunna möjliggöra betydande effektiviseringsvinster, bl.a. när det gäller framställning och tillgängliggörande av statistik och vid insamling av uppgifter, samt bidra till en ökad användning av registerinformation.

Det är av vikt att kostnaderna för uppgiftslämnarna inte ökar. Regeringens arbete med att underlätta en ökad samverkan mellan uppgiftsinsamlade myndigheter, genom t.ex. särskilda regeringsuppdrag eller förordningsändringar, kommer att fortsätta.

Nationellt och i internationella samarbeten ökar kraven på statistik med hög kvalitet som belyser nya områden. Dessa krav måste enligt regeringen främst mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i produktionen av statistik.

Minskade felaktiga utbetalningar och bidragsbrott

Den som är berättigad till medel från välfärdssystemen ska få det. Skattemedel ska enbart användas till det de är avsedda för att inte urholka betalningsviljan för våra kollektivt finansierade välfärdssystem. Nyligen gjorda studier visar att både omfattningen av felaktiga utbetalningar och andelen bidragsbrott är hög (SOU 2019:59). Förutsättningarna för att effektivt kunna motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott behöver därför förbättras.

Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott omfattar flera myndigheter, departement och riksdagsutskott. Det ställer krav på styrning och att arbetet bedrivs på ett samordnat sätt och med en långsiktig inriktning. Detta möjliggör en samlad kontinuerlig uppföljning som ger en helhetsbild av omfattningen av och orsakerna till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Regeringen föreslår därför i denna proposition ett nytt övergripande mål om att minska andelen felaktiga utbetalningar (se avsnitt 2.3).

För att effektivisera arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen föreslås medel tillföras för att inrätta en funktion som bl.a. ska

analysera, följa upp och bidra till samordning av myndigheternas arbete på detta område. Ekonomistyrningsverket bör vara värdmyndighet åt funktionen.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2019	Utfall	10 007	Anslagssparande	394
2020	Anslag	10 396 ¹	Utgiftsprognos	10 294
2021	Förslag	10 512		
2022	Beräknat	10 597 ²		
2023	Beräknat	10 719 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 512 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 512 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.3 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	10 396	10 396	10 396
Pris- och löneomräkning ²	136	221	343
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-20	-20	-20
varav BP21 ³	-20	-20	-20
- Generell besparing i statsförvaltningen	-20	-20	-20
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 512	10 597	10 719

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 20 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 10 512 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 10 597 000 kronor respektive 10 719 000 kronor.

6.6.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2019	Utfall	63 087	Anslagssparande	2 665
2020	Anslag	66 295 ¹	Utgiftsprognos	64 339
2021	Förslag	67 076		
2022	Beräknat	67 679 ²		
2023	Beräknat	68 489 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 67 077 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 67 076 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.5 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	66 295	66 295	66 295
Pris- och löneomräkning ²	831	1 434	2 245
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	-50	-50	-51
- Valutakurs- och avgiftsfluktuationer	-10	-10	-10
- Generell besparing i statsförvaltningen	-40	-40	-40
- Förbättrade effektberäkningar	1 000	1 000	1 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	67 076	67 679	68 489

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att delfinansiera en permanent ökning av anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* med totalt 100 000 kronor fr.o.m. 2021 föreslås anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* minskas med 10 000 kronor.

Anslaget minskas med 40 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Enligt klimatlagen (2017:720) ska regeringen årligen redovisa vad de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen och bedöma om det finns behov av ytterligare åtgärder. För detta krävs förbättrade effektbedömningar. Av detta skäl föreslår regeringen att anslaget ökas med 1 000 000 kronor 2021. Anslaget beräknas av samma anledning även ökas med 1 000 000 kronor 2022 och 2023.

Regeringen föreslår att 67 076 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 67 679 000 kronor respektive 68 489 000 kronor.

6.6.3 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 6.6 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2019	Utfall	163 825	Anslagssparande	4 448
2020	Anslag	175 469 ¹	Utgiftsprognos	172 724
2021	Förslag	188 476		
2022	Beräknat	174 824 ²		
2023	Beräknat	176 621 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 173 448 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 173 251 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Regeringens överväganden

Tabell 6.7 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	175 469	175 469	175 469
Pris- och löneomräkning ²	2 289	3 699	5 746
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	10 718	-4 344	-4 594
- Finansiering ESVs uppföljning av FEAD	1 200	1 200	1 000
- Valutakurs- och avgiftsfluktuationer	-27	-27	-27
- Motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen	9 000	9 000	9 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-120	-120	-120
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	188 476	174 824	176 621

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

ESV utför årlig revision av Sveriges användning av medel från EU:s fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. För revisionen av användningen av medel under den nya programperioden bör anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* tillföras 1 200 000 kronor 2021 och 2022 samt 1 000 000 kronor 2023. För att finansiera anslagsökningen föreslås anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, minskas med motsvarande belopp.

För att delfinansiera en permanent ökning av anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* med 100 000 kronor fr.o.m. 2021, föreslås anslaget minskas med 27 000 kronor.

Myndigheten bör tillföras medel för att för att inrätta en funktion som bl.a. ska analysera, följa upp och bidra till samordningen av myndigheternas arbete med att

motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Anslaget föreslås av denna anledning ökas med 9 000 000 kronor fr.o.m. 2021.

Anslaget minskas med 120 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 188 476 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomi-styrningsverket* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 174 824 000 kronor respektive 176 621 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.8 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	13 826	13 444	381	-155
Prognos 2020	15 100	14 800	300	145
Budget 2021	18 100	17 800	300	445

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Uppdragsverksamheten avser områdena Ekonomisk styrning och tjänsteexport.

6.6.4 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.9 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

2019	Utfall	567 003	Anslagssparande	11 546
2020	Anslag	582 629 ¹	Utgiftsprognos	588 129
2021	Förslag	585 608		
2022	Beräknat	589 797 ²		
2023	Beräknat	596 672 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 585 098 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 585 208 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden**Tabell 6.10 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:9 Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	583 629	583 629	583 629
Pris- och löneomräkning ²	7 300	12 046	18 877
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-5 321	-5 878	-5 834
varav BP21 ³	-7 348	-7 752	-7 641
- Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	-1 008	-1 412	-1 301
- Generell besparing i statsförvaltningen	-2 340	-2 340	-2 340
- Utökad tillsyn	-4 000	-4 000	-4 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	585 608	589 797	596 672

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att finansiera en ökning av anslaget 2:7 *Digital förvaltning* inom utgiftsområde 22 Kommunikation bör anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* minskas med 1 008 00 kronor 2021. För 2022 och 2023 kronor beräknas anslaget av samma anledning minskas med 1 412 000 kronor respektive 1 301 000 kronor.

Anslaget minskas med 2 340 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minska med samma belopp.

För att finansiera en ökning av anslaget 2:3 *Fastighetsmäklarinspektionen* inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik bör anslaget minskas med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2021.

Regeringen föreslår att 585 608 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 589 797 000 kronor respektive 596 672 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.11 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	512 228	512 499	-271	23 893
Prognos 2020	474 100	482 400	-8 300	15 593
Budget 2021	500 000	500 000	0	15 593

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av uppdragsverksamhetens intäkter avser 65 procent statistikproduktion åt främst andra statliga myndigheter. Tjänsteexport står för 16 procent och övriga tjänster för 19 procent.

6.6.5 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 6.12 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

2019	Utfall	9 444	Anslagssparande	439
2020	Anslag	10 667 ¹	Utgiftsprognos	10 672
2021	Förslag	13 782		
2022	Beräknat	13 901 ²		
2023	Beräknat	14 063³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 13 782 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 13 782 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.13 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	10 667	10 667	10 667
Pris- och löneomräkning ²	135	228	355
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 980	3 006	3 041
varav BP21 ³	2 980	2 980	2 980
- Förvaltning av taxonomier för digitala årsredovisningar	3 000	3 000	3 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-20	-20	-20
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 782	13 901	14 063

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* föreslås ökas med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2021 för arbete med taxonomier för års- och koncernredovisningar samt teknisk support avseende dessa. Finansiering sker genom att anslagen 1:1 *Skatteverket* och 1:2 *Tullverket* inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution minskas med 1 500 000 kronor respektive 1 000 000 kronor och genom att anslaget 1:11 *Bolagsverket* inom utgiftsområde 24 Näringsliv minskas med 500 000 kronor.

Anslaget minskas med 20 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 13 782 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 13 901 000 kronor respektive 14 063 000 kronor.

7 Offentlig upphandling

7.1 Mål för området

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har regeringen preciserat följande mål för den offentliga upphandlingen. Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2).

7.2 Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

Följande centrala resultatindikatorer används vid resultatbedömningen mot det förvaltningspolitiska målet:

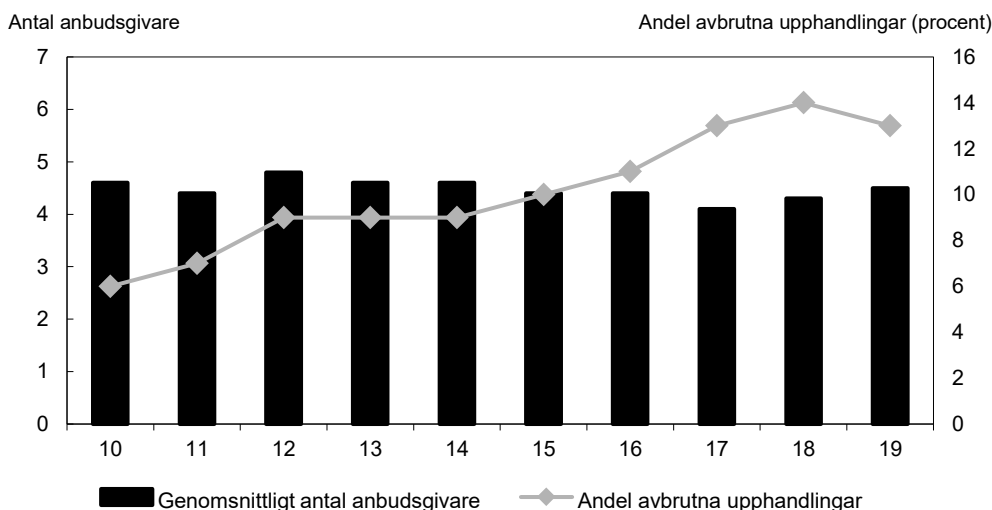
- andelen avbrutna upphandlingar,
- antal anbudsgivare per upphandling,
- andel överprovade upphandlingar, och
- andel överprovningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten.

I resultatbedömningen vägs även resultat in från exempelvis rapporter från Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.

7.3 Resultatredovisning

Fler anbudsgivare och minskad andel avbrutna upphandlingar

Diagram 7.1 Antal anbudsgivare och andelen avbrutna upphandlingar

Källor: Domstolsverket, Konkurrensverket, Upphandlingsmyndigheten och Visma Commerce AB.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling visar om det finns en fungerande konkurrens inom offentlig upphandling. De senaste tio åren har det genomsnittliga antalet anbudsgivare varierat mellan 4,1 och 4,8 per upphandling (se diagram 7.1). År 2019 ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling för andra året i rad efter en tidigare minskning, och uppgick till 4,5. Andelen upphandlingar där endast 1 eller 2 anbudsgivare deltog minskade från 41 till

30 procent. Det vanligaste antalet anbudsgivare var 2, vilket var fallet i 22 procent av upphandlingarna.

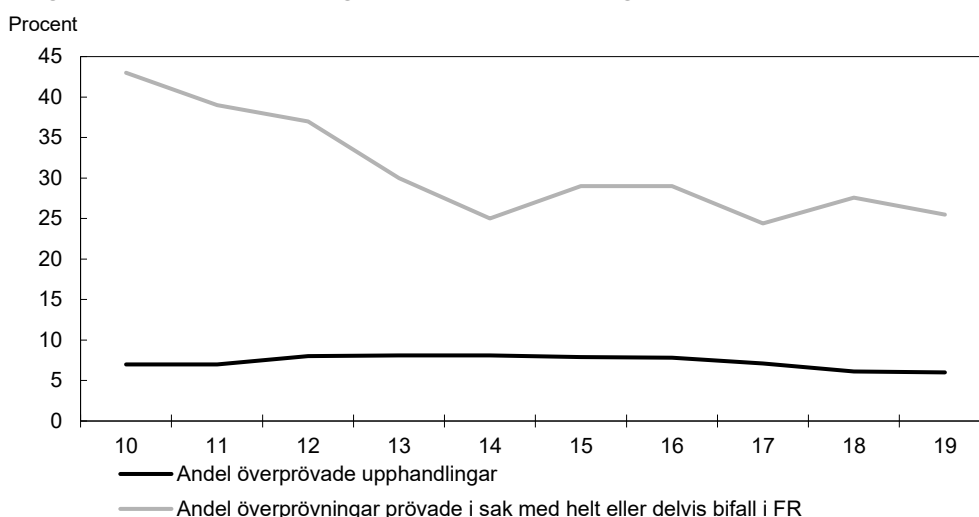
Andelen avbrutna upphandlingar är en indikation på hur effektiv den offentliga upphandlingen är. En avbruten upphandling innebär att det har lagts resurser på inköp som inte genomförs, samtidigt som det kan vara bättre att avbryta upphandlingen om det har framkommit att underlaget är bristfälligt. Andelen avbrutna upphandlingar har ökat under flera år, men minskade 2019 till 12,7 procent (se diagram 7.1).

Förbättrad statistik för ökad kunskap och strategisk styrning

Den 1 juli 2020 trädde lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik i kraft. Enligt lagen ska en statistikmyndighet föra en nationell databas för statistik på upphandlingsområdet och den som driver en annonsdatabas ska lämna uppgifter till statistikmyndigheten. För att säkerställa att uppgifterna i annonserna är tillförlitliga ska alla annonser fr.o.m. den 1 januari 2021 publiceras i registrerade annonsdatabaser. Upphandlingsmyndigheten har utsetts till statistikmyndighet. Konkurrensverket har utsetts till registermyndighet, med ansvar för registreringen av annonsdatabaserna.

Minskad andel överprövningar och andel begäran om överprövning som bifalls i förvaltningsrätten

Diagram 7.2 Överprövningar och utfall i förvaltningsrätten

Källor: Konkurrensverket och Domstolsverket.

Överprövningar är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar. Andelen upphandlingar som överprövades minskade från 7–8 procent 2010–2017 till ca 6 procent 2018 och 2019 (se diagram 7.2). Statliga myndigheter och bolag hade lägst andel överprövningar med 3,9 procent, kommuner och kommunala bolag ca 5,4 procent, medan regioner och regionägda bolag hade flest andel överprövningar med 6,5 procent. Kommunerna genomförde flest upphandlingar, ca 8 550, medan regionerna och staten genomförde ca 1 790 respektive 3 120 upphandlingar.

En och samma upphandling kan generera flera mål i domstol. Totalt avgjordes 3 024 mål om överprövning vid förvaltningsrätterna under 2019, varav 71 procent prövades i sak. Andelen överprövningar som får bifall i förvaltningsrätten har varierat inom ett spann om 24–30 procent sedan 2013, utan någon tydlig uppåt- eller nedåtgående trend, efter att ha legat på en högre nivå 2010–2012 (se diagram 7.2). Förvaltningsrättens beslut överklagades till kammarrätten i 742 mål 2018, och kammarrätten

ändrade utfallet i 87 (12 procent) av målen (Upphandlingsmyndigheten 2019:5, Konkurrensverket 2019:3).

Regeringen konstaterar i den nationella upphandlingsstrategin att en väl fungerande offentlig upphandling bygger på en tilltro till att rättssäkerheten fungerar (Fi2016/00833/OU [delvis]). Den 28 oktober 2019 remitterade Regeringskansliet Konkurrensverkets promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen. I promemorian föreslås bl.a. att Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på upphandlingsområdet regleras tydligare och att det införs utvidgade möjligheter till ingripande i samtliga upphandlingslagar. Promemorian innehåller även ett förslag till ändring i förordningen (2007:1147) med instruktion för Konkurrensverket, som innebär att myndigheten i sin tillsynsverksamhet ska motverka och uppmärksamma korruption och annat förtroendeskadligt beteende.

Stöd om beställarnätverk främjar innovationsupphandling

Upphandlingsmyndigheten utvecklade 2019 på regeringens uppdrag ett stöd för att etablera och driva beställarnätverk, som syftar till att öka beställares upphandlings- och innovationskompetens. Ett beställarnätverk innebär att upphandlande organisationer samordnar sina behov för att skapa större efterfrågan med fokus på nya lösningar.

7.4 Analys och slutsatser

Det är glädjande att den sedan flera år nedåtgående trenden för det genomsnittliga antalet anbudsgivare har brutits. Antalet anbudsgivare behöver dock fortfarande öka. Det är särskilt problematiskt att endast en eller två anbudsgivare deltar i så pass många upphandlingar. Att öka antalet anbudsgivare är viktigt då en ökad konkurrens skapar förutsättningar för effektivare offentliga inköp.

Att andelen avbrutna upphandlingar har ökat under senare år, samtidigt som andelen överprövningar minskat, skulle kunna vara ett resultat av att dialogen mellan upphandlande myndighet eller enhet och leverantörer har förbättrats, vilket är något Upphandlingsmyndigheten under en längre tid har förespråkat. I dialogen kan förhållanden uppmärksammas som resulterar i att den upphandlande myndigheten eller enheten väljer att avbryta den pågående upphandlingen, för att i stället påbörja en ny upphandling, med villkor som bättre motsvarar befintliga behov. Samtidigt innebär givetvis en avbruten upphandling en viss effektivitetsförlust i form av nedlagt arbete. Ett trendbrott är att andelen avbrutna upphandlingar minskade 2019. Detta bedöms, tillsammans med att andelen överprövade upphandlingar var oförändrat, ha bidragit till uppfyllelsen av målet om en effektiv upphandling och statsförvaltning.

Kombinationen av att andelen överprövningar har minskat något och att andelen upphandlingar där förvaltningsrätten ändrat utfallet har minskat med ca 20 procentenheter sedan 2010, skulle kunna tyda på att de upphandlande myndigheterna och enheterna har blivit bättre på att upphandla, vilket också bidrar till en effektivare och mer rättssäker upphandling.

7.5 Politikens inriktning

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för myndigheter att åstadkomma positiva effekter i den egna verksamheten och samhället i stort. Upphandling kan bidra till att främja en sund konkurrens på marknaden, ökad jämställdhet, att sociala mål och miljö- och hållbarhetsmål nås, samt stimulera innovation och utveckling av nya varor och tjänster. Aviseringarna på upphandlingsområdet i den klimatpolitiska

handlingsplanen (prop. 2019/20:65 s. 63–66) och inriktningen i den nationella strategin för cirkulär ekonomi (M2020/01133/KE) kan bidra till att Sverige blir världens första fossilfria välfärdsland.

För att stimulera att myndigheter i ökad utsträckning använder den potential som upphandling erbjuder behöver upphandlingsstrategin följas upp och arbetet med att genomföra den intensifieras. Upphandlande myndigheter och enheter behöver i ökad utsträckning fokusera på att över tid bygga upp och säkerställa en sådan organisation, som möjliggör upphandlingar där verksamhetsutveckling och samhällsnytta står i centrum. Upphandlingsmyndigheten har en viktig roll i detta arbete.

Den statistikdatabas som Upphandlingsmyndigheten ska inrätta 2021 kommer att ha stor betydelse för det samlade faktaunderlaget om den offentliga upphandlingen och dess utveckling.

Det är fortsatt viktigt med ett högt förtroende för den offentliga upphandlingen. Leveranserna till samhällsviktig verksamhet måste fungera. För att upprätthålla förtroendet fortsätter regeringens arbete med att dels ta fram enklare och mer flexibla regler för icke-direktivstyrda upphandlingar, dels effektivisera överprövningsprocessen och minska de negativa konsekvenserna av att upphandlingar blir överprövade.

Regeringen avser att följa upp hur den pågående spridningen av sjukdomen covid-19 påverkar utvecklingen på upphandlingsområdet och vilka lärdomar som kan dras av detta.

7.6 Budgetförslag

7.6.1 Upphandlingsmyndigheten

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

2019	Utfall	94 795	Anslagssparande	-1 355
2020	Anslag	94 419 ¹	Utgiftsprognos	92 117
2021	Förslag	95 579		
2022	Beräknat	95 321 ²		
2023	Beräknat	96 424³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 94 539 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 94 540 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden**Tabell 7.2 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:17 Upphandlingsmyndigheten**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	94 419	94 419	94 419
Pris- och löneomräkning ²	1 250	2 041	3 157
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	-90	-1 139	-1 152
- Generell besparing i statsförvaltningen	-90	-90	-90
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	95 579	95 321	96 424

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* minskas med 90 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 95 579 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 95 321 000 kronor respektive 96 424 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
2	Den statliga förvaltningens organisation och utveckling	2
2.1	Statsförvaltningens utveckling.....	2
3	Personalstrukturen m.m. i staten	5
3.1	De anställda	6
3.1.1	Utbildningsbakgrund bland de statsanställda.....	7
3.1.2	Åldersstrukturen	7
3.1.3	Nybeviljade ålderspensioner	9
3.1.4	Nybeviljade delpensioner	11
3.2	Könsfördelningen.....	11
3.2.1	Andelen kvinnor och män på ledande befattningar.....	11
3.2.2	Anställda med utländsk bakgrund.....	13
3.2.3	Personalrörligheten	15
3.3	Uppsägningar i staten.....	16
3.4	Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter.....	16
3.4.1	Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter.....	16
3.4.2	Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer	18
3.4.3	Sjukpensioner	19
3.4.4	Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet	19
3.5	Lönenivåer och löneutveckling	20

1 Inledning

I denna bilaga lämnas en mer detaljerad redogörelse för den statliga förvaltningens organisation och utveckling. Vidare ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten. En ständigt pågående utveckling och förnyelse av statsförvaltningen är en förutsättning för att regeringens politik ska få genomslag inom alla områden. Utvecklingsarbete bedrivs både av regeringen och av myndigheterna. Denna bilaga kompletterar den redovisning på området som lämnas i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2 avsnitt 4).

2 Den statliga förvaltningens organisation och utveckling

2.1 Statsförvaltningens utveckling

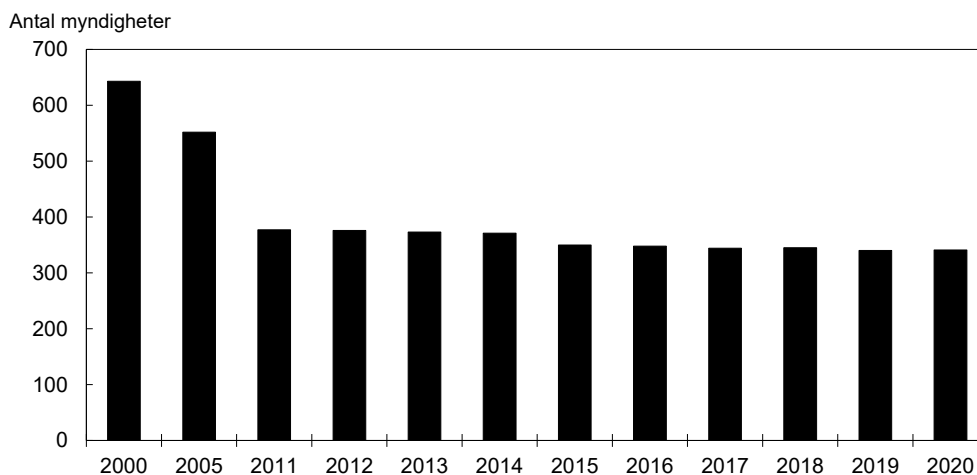
Statsförvaltningen utvecklas ständigt och måste vidareutvecklas för att medborgarnas förtroende ska upprätthållas. Det är viktigt att den offentliga sektorn är effektiv, rätts-säker och har en hög trovärdighet.

Antal myndigheter

Den 1 januari 2020 fanns det 341 myndigheter under regeringen. Det var 1 myndighet mer än 2019. Regeringen inrättade en ny myndighet den 1 januari 2020, Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (se vidare nedan).

Antalet myndigheter har minskat över tid. Sedan 2000 har antalet myndigheter under regeringen nästan halverats (se diagram 2.1). Den främsta anledningen till att antalet myndigheter har minskat är att regeringen har ombildat regionala och lokala myndigheter till centrala myndigheter. Dessa har gått från att vara myndighets-koncerner till att bli en sammanhållen myndighet. Mindre myndigheter har också slagits ihop till större myndigheter eller införlivats i större myndigheter. Flera av de största myndigheterna i statsförvaltningen har tidigare varit myndigheter med en regional organisation. Det gäller t.ex. Forsvarsmakten, Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan (Statskontoret 2020, Staten i korthet).

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen

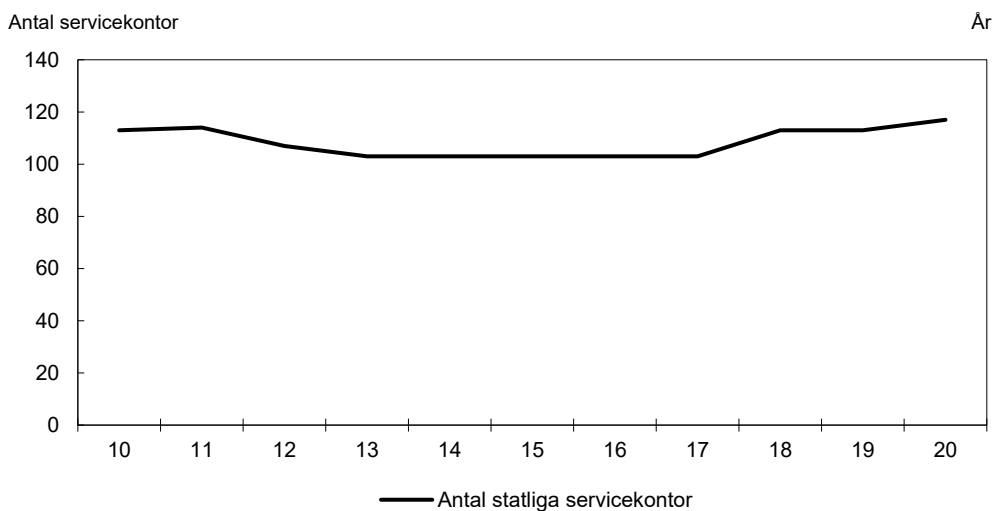
Källa: Statskontoret.

Den statliga närvaron i landet

De statliga myndigheterna är spridda över hela landet. Statskontoret kartlade 2016 den statliga närvaron i landet (Statskontoret 2019:13, Planerad lokalisering av statlig verksamhet. En kartläggning av tio större myndigheter). Kartläggningen visade att staten fanns representerad i samtliga län och i 265 av landets kommuner. Ungefär 60 procent av myndigheterna hade då sitt huvudkontor i Stockholms län. Flest statligt anställda fanns i Stockholms, Västra Götalands, Skåne och Uppsala län.

I juni 2020 öppnades 4 nya servicekontor av Statens servicecenter efter uppdrag från regeringen. Regeringen har i juni 2020 fattat beslut om att ge Statens servicecenter i uppdrag att öppna ytterligare 4 nya servicekontor. Sedan den 1 juni 2019 ansvarar Statens servicecenter för servicekontoren. Sammantaget finns det nu 117 statliga servicekontor på olika orter i landet fördelat på 110 kommuner. Det innebär att det finns minst ett statligt servicekontor i samtliga av Sveriges 60 funktionella analysregioner (FA-regioner). En FA-region är en region inom vilken människor bor och arbetar utan att behöva göra långa resor. I diagram 2.2 visas utvecklingen av antalet servicekontor de senaste åren.

Diagram 2.2 Antal statliga servicekontor

Källa: Statens servicecenter.

Myndigheternas verksamhetsområden, storlek och ledningsformer

Statskontoret redovisar i sin rapport Statsförvaltningen i korthet (Statskontoret 2020) att flest myndigheter, liksom tidigare år, är verksamma inom COFOG-gruppen Samhällsskydd och rättskipning. COFOG (Classification of Functions of Government) är OECD:s officiella indelning av offentlig verksamhet. Att flest myndigheter är verksamma inom denna grupp beror på att landets domstolar ingår i gruppen. Förhållandevis många myndigheter finns även inom grupperna Näringslivsfrågor, Allmän offentlig förvaltning och Utbildning.

Tre myndigheter har fler än 10 000 årsarbetskrafter. Den största myndigheten är Polismyndigheten, som har ungefär 30 000 årsarbetskrafter. Näst störst är Försvarsmakten, som följs av Försäkringskassan och sedan Kriminalvården. Försvarsmakten har omkring 21 000 årsarbetskrafter, Försäkringskassan har omkring 12 000 årsarbetskrafter och Kriminalvården nästan 10 000 årsarbetskrafter.

År 2019 ökade antalet årsarbetskrafter i myndigheterna under regeringen med ungefär 3 000. Årsarbetskräftorna har ökat varje år under de senaste tio åren.

Allmänhetens uppfattning av statsförvaltningen och några större myndigheter

Institutet för Samhälle, opinion, medier (SOM-institutet) vid Göteborgs universitet genomför i samverkan med Statskontoret mätningar av hur allmänheten uppfattar verksamheten vid ett antal myndigheter. I 2019 års mätning ingick 15 myndigheter. Av dessa har följande deltagit i samtliga genomförda mätningar:

- Skatteverket,
- Polismyndigheten,
- Arbetsförmedlingen,
- Försäkringskassan, och
- Migrationsverket.

Av de myndigheter som omfattades av mätningen 2019 hade 11 en positiv förtroendebalans. Det innebär att det är en större andel som tycker att myndigheten utför sitt arbete mycket eller ganska bra, än andelen som tycker att den utför sitt arbete mycket eller ganska dåligt. Fyra myndigheter hade en negativ förtroendebalans.

Allmänheten har i de senaste årens mätningar varit mest nöjd med hur Skatteverket sköter sin uppgift. Skatteverket fick 2019 högre betyg än föregående år och är nu tillbaka på samma nivå som för tre år sedan. Omkring sex av tio tyckte att Skatteverket sköter sin uppgift ganska eller mycket bra. I 2019 års mätning gav allmänheten också ett särskilt gott betyg till Polisen, Konsumentverket och Centrala studiestödsnämnden (CSN). Konsumentverket omfattades senast 2014 av mätningen och fick då samma betyg som 2019. CSN:s betyg var högre än de tidigare tillfällen då myndigheten omfattats av mätningen (2010 och 2015).

De myndigheter i mätningen som allmänheten var minst nöjd med var Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Sedan 2018 års mätning har förtroendet för dessa tre myndigheter sjunkit ytterligare. Skolverket är den fjärde myndigheten som har en negativ förtroendebalans. Allmänhetens förtroende för Skolverket har mätts 2012 och 2017. I 2019 års mätning fick Skolverket lägre betyg än tidigare år.

De övervägande positiva betygen från allmänheten är ett tecken på att den överlag hyser förtroende för den statliga förvaltningen.

Organisationsförändringar per departement

Nedan följer en redogörelse för genomförda organisationsförändringar i staten under perioden augusti 2019–juli 2020.

Utbildningsdepartementet

Som anförts ovan inrättades Nämnden för prövning av oredlighet i forskning den 1 januari 2020. Nämnden ska pröva frågor enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning. Nämnden är en egen myndighet, men Etikprövningsmyndigheten är värmyndighet och upplåter lokaler och sköter administrativa och handläggande uppgifter åt den.

3 Personalstrukturen m.m. i staten

Ansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet bl.a. när det gäller att utforma sin organisation och sina arbetsprocesser samt sin lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen lämnar myndigheterna varje år sedan 1997 en redovisning av sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Myndigheterna ska genom sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som de är ålagda och för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska vidare systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

I det följande redovisas all individbaserad statistik uppdelad på kön, om dessa uppgifter är tillgängliga. Definitioner för redovisningen anges nedan.

- Ledningskompetens avser personal med ett formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda en myndighets verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.
- Kärnkompetens avser personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Stödkompetens avser personal med en stödfunktion åt personal med lednings- eller kärnkompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- COFOG-klassificeringen syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.
- Med utländsk bakgrund avses, i enlighet med Statistiska centralbyråns (SCB) definition, personer som är utrikes födda eller personer som är födda i Sverige och där båda föräldrarna är utrikes födda.

3.1 De anställda

Anställningar i staten september 2019

Siffror inom parentes avser september 2014.

Antalet statsanställda uppgick till 262 821 (251 515), vilket innebar en ökning med drygt 2 200 jämfört med 2018. De statsanställda motsvarade ca 5,3 procent (5,6 procent) av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden.

Bland samtliga månadsavlönade statsanställda hade 95 procent av kvinnorna och 96 procent av männen en heltidsanställning. Detta var samma andelar som 2018. Heltid är således norm inom statsförvaltningen.

Andelen kvinnor uppgår sedan 2012 till 52 procent. Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden.

Andelen tillsvidareanställningar med månadslön uppgick till 78 procent (75 procent). Av kvinnorna hade 80 procent (77 procent) en tillsvidareanställning och av männen 75 procent (73 procent).

Av de anställda var 17 procent (18 procent) visstidsanställda med månadslön. Bland kvinnorna var andelen 15 procent (17 procent) och bland männen 18 procent (20 procent). Återstående 5 procent (7 procent) av de anställda hade anställning med betings-, dag- eller timavlönning. Bland kvinnorna var andelen 5 procent (6 procent) och bland männen 6 procent (7 procent).

Fördelningen av de statsanställda totalt per kompetenskategori och könsfördelning inom respektive kategori (procent):

- ledningskompetens: 8 (7), varav kvinnor 43 (39) och män 57 (61)
- kärnkompetens: 68 (66), varav kvinnor 51 (50) och män 49 (50)
- stödkompetens: 23 (24), varav kvinnor 62 (62) och män 38 (38)
- oklassade: 1 (3), varav kvinnor 48 (44) och män 52 (56).

Totalt sett överensstämde fördelningen 2019 i stort med 2018. Könsfördelningen hade dock ändrats i tre kategorier. Andelen kvinnor minskade från 44 till 43,4 procent i gruppen ledningskompetens, medan andelen kvinnor ökade från 50 till 51 procent i gruppen kärnkompetens. Andelen kvinnor minskade från 50 till 48 procent i gruppen oklassade.

Den till antalet största ökningen av anställda mellan 2018 och 2019 stod Polismyndigheten för med närmare 1 390 nyanställda (4 procent). Lunds universitet växte med närmare 1 000 nyanställda (11 procent) och Trafikverket med ca 460 nyanställda (5 procent). Vid Statens servicecenter ökade antalet anställda med drygt 800 (63 procent), som till största delen berodde på verksamhetsövergångar från Försäkringskassan och Skatteverket. Andra myndigheter som ökade med mer än 200 anställda var Pensionsmyndigheten (ca 200), Försäkringskassan (drygt 330) och Kungl. Tekniska högskolan (ca 370).

Arbetsförmedlingen stod för den största minskningen av antalet anställda med ca 2 750 personer (25 procent), följt av Migrationsverket med ca 570 anställda (10 procent).

I september 2019 hade 6 (3 procent) av myndigheterna minst 10 000 anställda, 36 (17 procent) 1 000–9 999 anställda, 76 (37 procent)

200–999 anställda, 49 (24 procent) 50–199 anställda och 40 (19 procent) färre än 50 anställda.

Flest anställda fanns i COFOG-gruppen Utbildning (ca 29 procent), därefter i fallande ordning COFOG-grupperna Samhällsskydd och rättskipning (ca 21 procent), Socialt skydd m.m. (ca 15 procent), Försvar, Allmän offentlig förvaltning och Näringslivsfrågor (ca 11 procent vardera), och Fritidsverksamhet, kultur och religion (ca 1 procent). Detta överensstämmer i stort med fördelningen 2018. Övervägande andel kvinnor, mer än 60 procent, fanns i COFOG-grupperna Socialt skydd m.m. (67 procent), Allmän offentlig förvaltning (63 procent) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (62 procent). I COFOG-gruppen Försvar var männen i majoritet (78 procent).

Tidsbegränsade anställningar inom staten grundar sig till stor del på arbetets karaktär eller förutsättningar och ska ha stöd i lag, förordning eller kollektivavtal. Som exempel kan nämnas soldater och sjömän, vars anställningar regleras i både lag och kollektivavtal, samt notariernas författningsreglerade anställningar inom Sveriges Domstolar. Bland de tidsbegränsat anställda ingår bl.a. de som har en provanställning, de som fått möjlighet till tjänstledighet för att prova en annan statlig anställning och chefer för myndigheter som anställs av regeringen för en bestämd tid.

Andelen tidsbegränsade anställningar skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2019 fanns, liksom tidigare år, den högsta andelen tidsbegränsat anställda inom universitet och högskolorna. Eftersom de anställda vid universitets- och högskolorna utgör 28 procent av det totala antalet anställda får detta stor inverkan på den totala andelen visstidsanställda i staten. Om dessa skulle exkluderas hade ca 11 procent i staten visstidsanställningar. Även andelen visstidsanställningar med timavlönning skiljer sig åt mellan myndigheterna. Till exempel är säsonganställningar särskilt vanliga vid de statliga museerna.

3.1.1 Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Av de anställda inom den statliga sektorn 2019 hade nästan 80 procent eftergymnasial utbildning. En majoritet av dessa hade en eftergymnasial utbildning om två år eller längre. Både inom staten och på arbetsmarknaden i stort är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning högre än motsvarande andel för män. För befolkningen som helhet i åldern 16–75 år uppgick andelen med eftergymnasial utbildning till 37 procent 2019.

Bland de anställda i staten har kvinnor sedan 2013, en något högre genomsnittlig utbildningsnivå än män. Det beror på att fler kvinnor än män anställts i staten de senaste åren, och att nyanställda generellt sett har en hög utbildningsnivå.

Det finns stora skillnader mellan män och kvinnor när det gäller vilka utbildningsområden som är vanligast. Inom kategorin eftergymnasial utbildning är juridik och rättsvetenskap följt av företagsekonomi, handel och administration, vanligast bland statsanställda kvinnor. Bland statsanställda män med eftergymnasial utbildning är polisutbildning följt av militär utbildning vanligast.

3.1.2 Åldersstrukturen

År 2020–2029 beräknas ca 54 300 personer i statsförvaltningen uppnå sin pensionsålder. I denna grupp finns nästan 3 700 personer som uppnådde sin pensionsålder enligt gällande tjänstepensionsavtal före 2020, men som kvarstår i anställning.

Mellan 2014 och 2019 förändrades åldersstrukturen enligt följande.

I åldersgruppen under 35 år var könsfördelningen oförändrad. Andelen män uppgick till 25 procent och andelen kvinnor till 23 procent av det totala antalet anställda.

Andelen män i åldersgruppen 35–44 år var oförändrad, 25 procent, medan andelen kvinnor minskade från 28 till 27 procent av det totala antalet anställda.

Andelen män i åldersgruppen 45–54 år ökade från 25 till 26 procent och andelen kvinnor från 26 till 27 procent av det totala antalet anställda.

I åldersgruppen 55–65 år minskade andelen män från 23 till 22 procent och andelen kvinnor från 23 till 21 procent av det totala antalet anställda.

Könsfördelningen bland anställda över 65 år var oförändrad. Andelen män uppgick till 2 procent och andelen kvinnor till 1 procent av det totala antalet anställda.

År 2019 var i likhet med 2018 medelåldern för statligt månadsavlönade 44 år för både kvinnor och män. Genomsnittsåldern för kompetenskategorierna var oförändrade i förhållande till 2018, 49 år för ledningskompetens, 43 år för kärnkompetens och 46 år för stödkompetens.

Antalet anställda som hade månadslön och var 67 år eller äldre ökade endast marginellt mellan 2018 och 2019, från 1 919 till 1 935 personer. Fördelningen efter kompetenskategori redovisas i tabell 3.1.

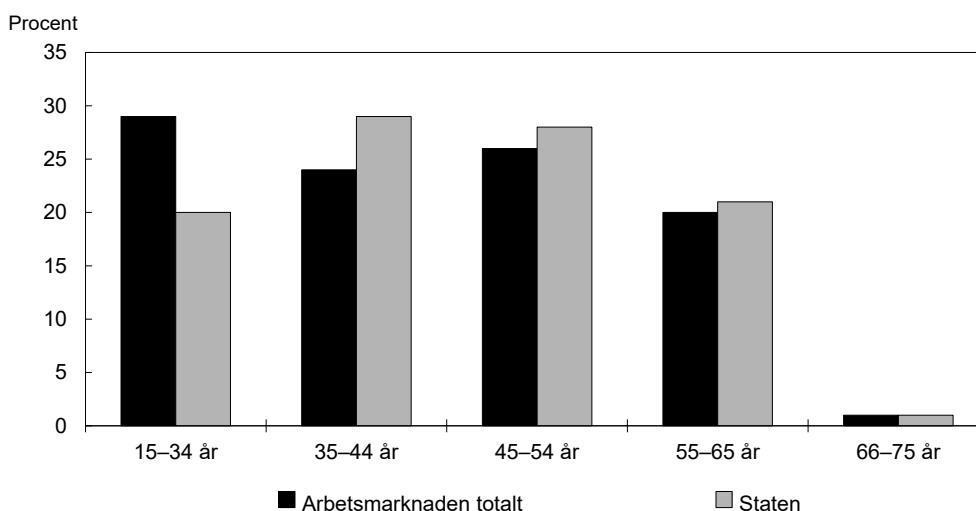
Tabell 3.1 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori

Antal	2017	2018	2019
Ledningskompetens	24	51	59
Kärnkompetens	1 183	1 238	1 237
Stödkompetens	241	245	230
Oklassade	359	385	409
Summa	1 807	1 919	1 935
-varav kvinnor	666	703	682
-varav män	1 141	1 216	1 253

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2019 ökade 2019 antalet anställda som var 67 år eller äldre inom grupperna ledningskompetens och oklassade jämfört med 2018. Den största minskningen ägde rum inom gruppen stödkompetens. Av det totala antalet anställda som var 67 år eller äldre minskade andelen kvinnor med 3 procentenheter.

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt (se diagram 3.). Att medelåldern för de statsanställda är högre kan till stor del förklaras av att utbildningsnivån i den statliga sektorn är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att antalet anställda i den yngsta åldersgruppen är få.

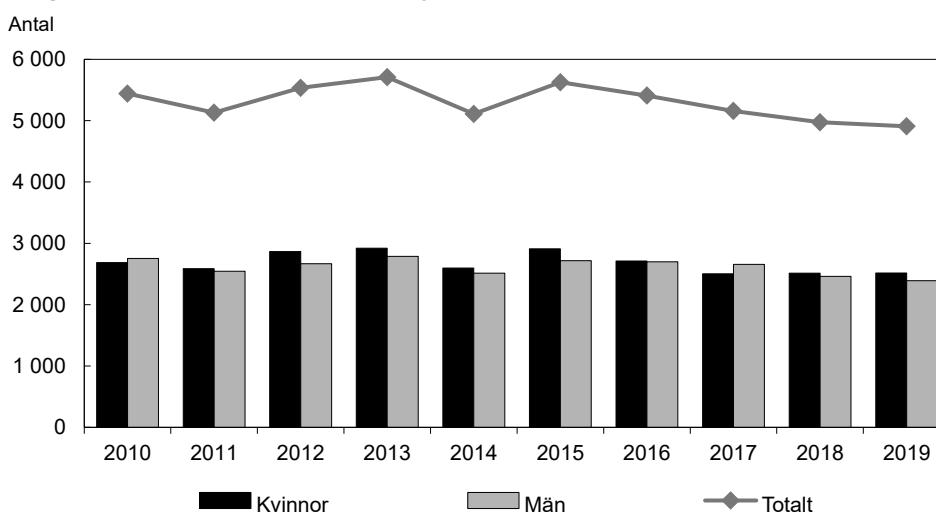
Diagram 3.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2019, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Anm. Eftersom AKU är en urvalsundersökning är samtliga skattningar behäftade med osäkerhet. Skattningen av utfallet i åldersgruppen 66–74 år uppgår till 1,2 procent utifrån en skattning för totalen, då antalet svarande inom staten är få och osäkerheten anses vara hög.

Källa: Statistiska centralbyrån.

3.1.3 Nybeviljade ålderspensioner

År 2019 nybeviljades 4 908 personer förmånsbestämda ålderspensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 66 färre än 2018 (se diagram 3.2).

Diagram 3.2 Anställda som beviljats ålderspension

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

År 2019 var det något fler kvinnor än män som beviljades ålderspension.

Allt fler väljer uttag före den månad då de fyller 65 år

För anställda som har 65 år som pensionsålder enligt det statliga pensionsavtalet finns det en tydlig trend att allt färre avgår med ålderspension vid den månad då de fyller 65 år (65-års månaden). År 2019 uppgick andelen till 17 procent. I stället har andelen som tar ut ålderspensionen före 65-års månaden. Denna andel uppgick till 32 procent 2019.

Kvinnor med anställningar som har 65 år som pensionsålder tar i högre utsträckning än män ut ålderspension före 65-års månaden. År 2019 var det bland kvinnorna

34 procent som påbörjade uttag före 65-årsdagen och 47 procent som påbörjade uttag efter 65-årsdagen. Bland männen var motsvarande andel 30 respektive 54 procent.

Det är relativt stora skillnader mellan de olika COFOG-grupperna när det gäller uttag av pension för personer som haft anställningar med 65 år som pensionsålder. Bland statsanställda i gruppen Samhällsskydd och rättskipning valde en stor andel, 47 procent, att påbörja uttaget före 65 årsdagen under 2019. Andelen som påbörjade uttag efter 65-årsdagen uppgick till 39 procent. Bland statsanställda i gruppen Utbildning var mönstret det omvända, 15 procent påbörjade uttag före 65-årsdagen och 67 procent påbörjade uttag efter denna tidpunkt.

De vanligaste tidpunkterna som statsanställda väljer att gå i pension är vid 65-årsdagen och den månad då de fyller 67 år.

Temporärt uttag

I de fall då den första utbetalningen av förmånsbestämd ålderspension sker före 65-årsdagen kan den anställda välja mellan temporärt eller livsvarigt uttag. Av de närmare 1 400 personerna som 2019 påbörjade uttag av ålderspension före 65 årsdagen valde 57 procent ett temporärt uttag och 43 procent ett livsvarigt uttag. Mer än hälften av de som valde ett temporärt uttag kommer inte att ha någon utbetalning från sin förmånsbestämda tjänstepension efter 65-årsdagen, och övriga kommer att ha lägre utbetalningar. För de som väljer livsvarigt uttag kommer i stället samma belopp att betalas ut före och efter 65-årsdagen.

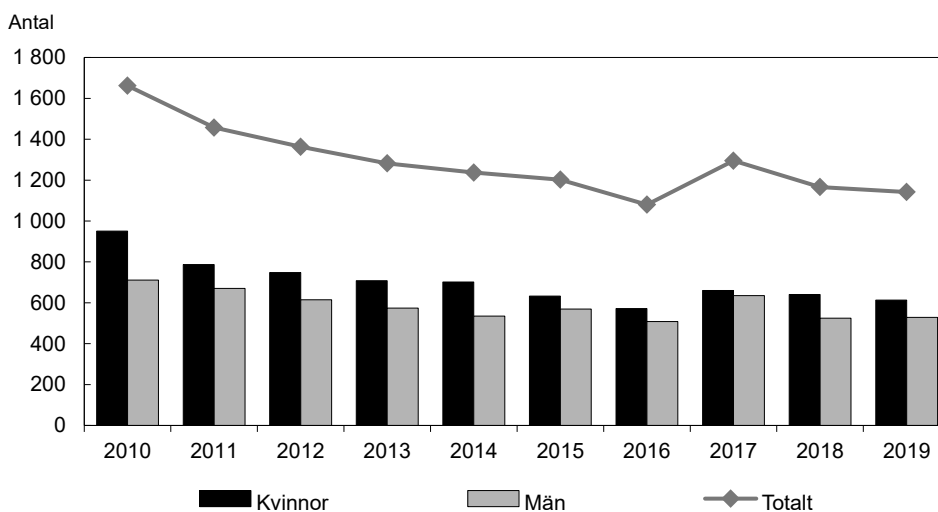
Pensionsunderlag

För att räkna ut hur mycket en anställd får i pension används pensionsunderlaget. I den allmänna pensionen kan inte pensionsunderlaget bli högre än 7,5 inkomstbasbelopp, även om den anställda haft en inkomst som överstigit denna gräns. För statligt anställda med en inkomst högre än 7,5 inkomstbasbelopp kompenserar tjänstepensionen för denna begränsning. Av de som 2019 påbörjade uttag av ålderspension, efter att ha haft en anställning med 65 år som pensionsålder, var det 54 procent av männen och 33 procent av kvinnorna som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp. Kvinnor med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp är den grupp som i högst utsträckning påbörjar uttag före 65-årsdagen. Både kvinnor och män med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp väljer i högre utsträckning att påbörja uttag efter 65-årsdagen än de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

3.1.4 Nybeviljade delpensioner

År 2019 nybeviljades 1 142 delpensioner enligt avtalet om delpension för arbetstagare hos staten. Det var 24 färre än 2018 (se diagram 3.3).

Diagram 3.3 Nybeviljade delpensioner 2010–2019

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

De senaste tio åren har det varit fler kvinnor än män som beviljats delpension. De flesta kvinnor och män beviljas delpension upp till 20 procent. Männen beviljas i högre utsträckning den högsta omfattningen av delpension, som är 50 procent. Detta har varit fallet samtliga år sedan delpensionsavtalet infördes 2003.

Det är vanligare att anställda inom kompetenskategorin stödkompetens beviljas delpension än anställda inom de övriga två kompetenskategorierna ledningskompetens och kärnkompetens. Av de som beviljades delpension 2019 hade en tredjedel stödkompetens. Inom den kompetenskategorin finns cirka en fjärdedel av de statsanställda. Totalt erhöll var sjätte statsanställd i åldern 61–64 år delpension 2019.

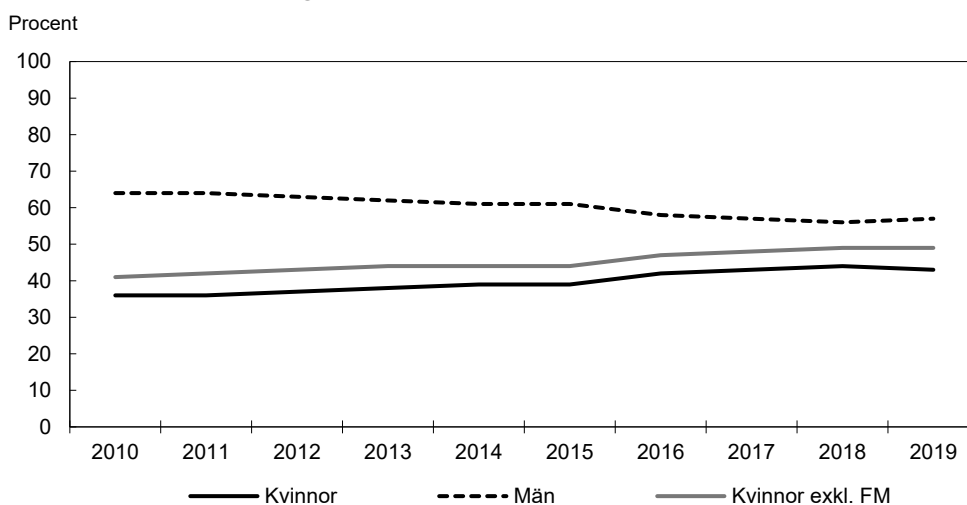
3.2 Könsfördelningen

3.2.1 Andelen kvinnor och män på ledande befattningar

Av diagram 3.4 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2010–2019, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarsmakten.

Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar minskade från 44,0 procent 2018 till 43,4 procent 2019, dvs. med 0,6 procentenheter. Att andelen minskade, trots att antalet chefer som är kvinnor ökade, berodde på att antalet chefer som är män, framför allt inom Försvarsmakten, också ökade. Vid en exkludering av anställda med ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgick andelen kvinnor på ledande befattningar till 49,2 procent 2019, vilket var en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med 2018.

Diagram 3.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2010–2019. Visar även fördelningen exkl. Försvarmakten

Källa: Arbetsgivarverket.

Totalt fanns ca 8 000 chefer som var kvinnor och drygt 9 500 som var män.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

År 2019 anställde regeringen totalt 29 myndighetschefer, varav 19 (66 procent) var kvinnor och 10 (34 procent) var män., se tabell 3.2.

Den 3 september 2020 var andelen kvinnor bland myndighetscheferna 50,8 procent, vilket var marginellt lägre än 2019. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer. Antalet myndigheter uppgick precis som 2019 till 199.

Tabell 3.2 Fördelningen den 3 september 2020 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

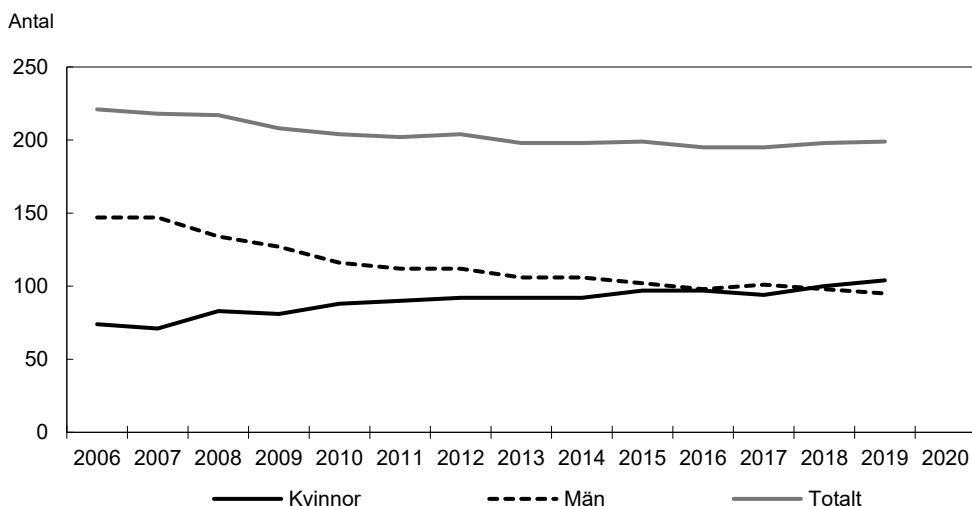
Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	57	49	106
Landshövdingar	11	10	21
Rektorer ¹	11	20	31
Överintendenter	5	4	9
Övriga titlar ²	17	15	32
Myndighetschefer totalt³	101	98	199

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsman, direktörer, ordförande samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusiva vikarierande myndighetschefer.

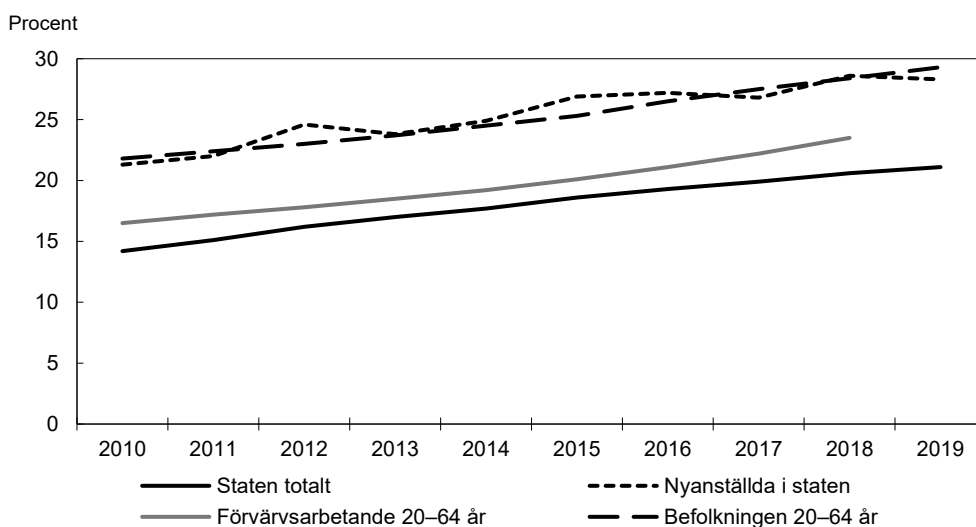
Av diagram 3.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som regeringen anställt 2006–2019.

Diagram 3.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt 2006–2020

3.2.2 Anställda med utländsk bakgrund

Av diagram 3.6 framgår att andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och att den 2019 uppgick till 21,1 procent. Detta var en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2018. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom samtliga kompetens kategorier. Bland anställda med ledningskompetens ökade andelen med 0,3 procentenheter, bland anställda med kärnkompetens med 0,6 procentenheter och bland anställda med stödkompetens med 0,2 procentenheter.

Bland de nyanställda i staten hade 28,3 procent utländsk bakgrund 2019, vilket innebar en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2018. Statistiken för 2019 omfattar inte anställda vid Polismyndigheten och statistiken har för åren dessförinnan justerats med hänsyn till detta.

Diagram 3.6 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder 2010–2019

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2019 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Könsfördelningen

Andelen av de anställda kvinnorna i statsförvaltningen som hade en utländsk bakgrund uppgick 2019 till 21,2 procent. Bland männen uppgick motsvarande andel till 20,9 procent. Det innebar en ökning med 0,5 procentenheter för kvinnor och med 0,4 procentenheter för män jämfört med 2018.

Att andelen är något lägre bland männen beror främst på personalsammansättningen i COFOG-gruppen Försvar, som är mansdominerad.

Åldersstrukturen

De statsanställda männens medelålder var något högre än kvinnornas 2019.

Var och inom vilka kompetenskategorier respektive områden finns de anställda med utländsk bakgrund i staten?

Tabell 3.3 Andelen kvinnor resp. män med utländsk bakgrund inom staten totalt och per kompetenskategori 2019 jämfört med 2010 resp. 2014 samt förändringen jämfört med 2018

Procent	2010		2014		2019		Jämfört med 2018	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Staten totalt	14,5	14,0	17,8	17,6	21,2	20,9	+0,5	+0,4
Ledningskompetens	7,8	5,9	9,5	7,4	12,0	9,9	+0,3	+0,4
Kärnkompetens	15,9	16,7	19,8	20,6	23,7	23,7	+0,6-	+0,6-
Stödkompetens	12,7	9,9	15,0	12,8	17,4	15,4	+0,4	+/-0

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår ej.

Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen se tabell 3.3, bl.a. beroende på verksamhetens karaktär och krav på svenskt medborgarskap som följer av viss lagstiftning, bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning. I tabell 3.4 redovisas andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på COFOG-grupper.

Tabell 3.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper 2019 jämfört med 2018

Procent	2019	Jämfört med 2018
Allmän offentlig förvaltning	15,2	14,5
Försvar	6,7	6,7
Samhällsskydd och rättskipning	16,6	16,3
Näringslivsfrågor	12,5	12,0
Fritidsverksamhet, kultur och religion	16,3	16,1
Utbildning	32,5	31,4
Socialt skydd m.m.	24,7	24,6
Totalt	21,10	20,6

Anm.: Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos Arbetsgivarverkets obligatoriska medlemmar, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 32,5 procent, finns inom gruppen Utbildning. Det är också denna grupp som har flest antal anställda. Universitetens och högskolornas verksamhet karakteriseras av internationellt samarbete inom både

forskning och utbildning, och rekryteringar sker ofta internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom gruppen.

Gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 24,7 procent. Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 21,1 procent.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom alla COFOG-grupper mellan 2018 och 2019, förutom inom gruppen Försvar, som var oförändrad. Denna grupp har också den lägsta andelen anställda med utländsk bakgrund.

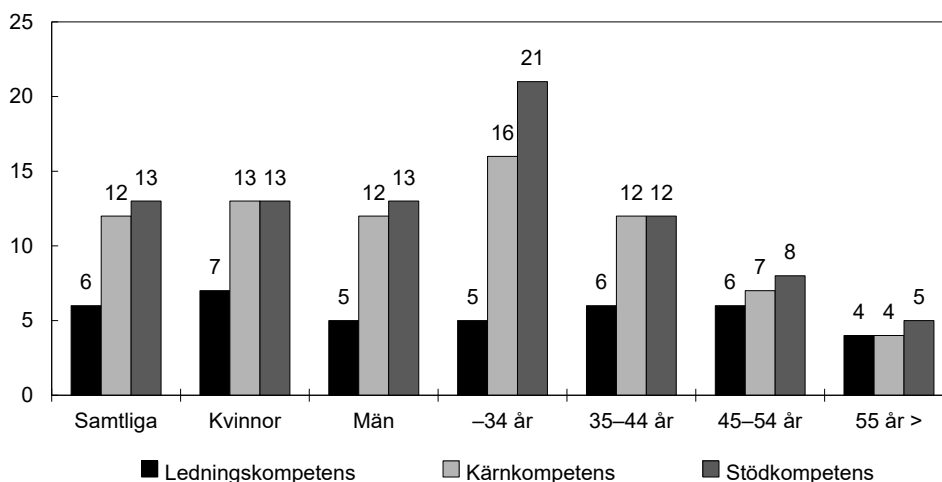
Inom båda grupperna Försvar och Näringslivsfrågor m.m., där affärsverken finns, samt inom gruppen Samhällsskydd och rättsskipning, finns befattningar som förutsätter svenskt medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa grupper.

3.2.3 Personlörligheten

Mellan september 2018 och september 2019 uppgick personlörligheten i staten till 12 procent. Det innebär att lörligheten minskade med 1 procentenhet jämfört med perioden september 2017-september 2018. Med personlörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna, oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Diagram 3.7 Personlörlighet fördelad på kompetenskategorier, ålder och kön

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

I likhet med tidigare år var lörligheten 2018 totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder (se diagram 3.7). Personlörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personlörligheten mellan kvinnor och män var marginella. Den högsta personlörligheten, 19 procent, fanns i COFOG-gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion. Den lägsta, 10 procent, fanns i grupperna Allmän offentlig förvaltning, Försvar, Näringslivsfrågor m.m. och Samhällsskydd och rättsskipning.

3.3 Uppsägningar i staten

År 2019 uppgick antalet anmälda personer till Trygghetsstiftelsen till 4 000 personer, vilket är 1 130 fler än 2018. Ökningen 2019 kom framför allt från Arbetsförmedlingen.

Det var fler kvinnor än män som anmäldes till Trygghetsstiftelsen 2019 än tidigare år. Andelen kvinnor uppgick till 58 procent 2019 jämfört med 53 procent under 2018. År 2017 uppgick andelen kvinnor till 47 procent. Snittåldern på de kunder som anmäldes till stiftelsen 2019 ökade med 2 år jämfört med 2018.

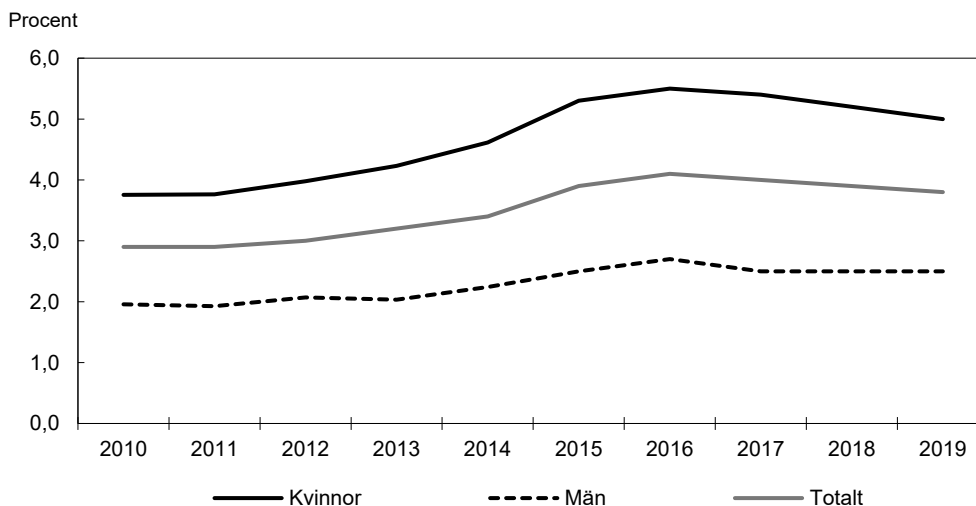
År 2019 lämnade 3 800 kunder Trygghetsstiftelsen. Det var 400 fler än 2018. Av de kunder som lämnade stiftelsen 2019 hade 92 procent fått ett nytt arbete, vilket ska jämföras med 90 procent 2018. Anledningen till detta var främst att arbetsmarknaden var fortsatt gynnsam 2019. Andelen kvinnor som hade fått ny sysselsättning ökade 2019. Majoriteten av de som lämnade Trygghetsstiftelsen var tidigare anställda av ett universitet eller en högskola. Även denna andel minskade med 20 procentenheter jämfört med 2018. Att andelen minskade kan förklaras av att det gått bra för de uppsagda från Arbetsförmedlingen att få en ny sysselsättning.

3.4 Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

3.4.1 Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Enligt Statskontorets sammanställningar har sjukfrånvaron i staten minskat svagt de tre senaste åren, efter att ha ökat fem år i rad. Sjukfrånvaron uppgick till 3,8 procent av den ordinarie arbetstiden 2019. Förändringen över åren framgår av diagram 3.8.

Diagram 3.8 Sjukfrånvaron totalt uppdelat på kön 2010–2019

Källa: Statskontoret.

Kvinnornas sjukfrånvaro är dubbelt så hög som männens. Sjukfrånvaron uppgick 2019 till 5,0 procent för kvinnor och 2,5 procent för män. Jämfört med 2018 minskade sjukfrånvaron 2019 med 0,2 procentenheter för kvinnor, medan den var oförändrad för män.

Som anfördes i budgetpropositionen för 2019 har Statskontoret i rapporten Myndigheternas arbete med att förebygga och minska sjukfrånvaro (2017:14) gjort bedömningen att myndigheterna i vissa avseenden arbetar i linje med forskningen om friskfaktorer för att förebygga och minska sjukfrånvaron bland sina anställda, men att

många myndigheter kan göra mer för att minska sjukfrånvaron bland kvinnor (prop. 2018/19:1 utg.omr. 2 bilaga avsnitt 3.7).

Kvinnornas sjukfrånvaro har varit ungefär dubbelt så hög som männens under en längre tid. Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat myndigheternas åtgärder för att förebygga och minska sjukfrånvaron bland anställda kvinnor vilket redovisas i rapporten Sjukfrånvaron bland kvinnor i statliga myndigheter (Statskontoret 2020:12). Analysen visar bl.a. på vikten av faktorer som ledarskap, handlingsutrymme och arbetsbelastning. Vidare betonas betydelsen av ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete som prioriteras av den högsta ledningen.

Sjukfrånvaron för anställda i åldersgruppen yngre än 30 år motsvarade 2,9 procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. I gruppen 30–49 år var sjukfrånvaron 3,6 procent och i gruppen 50 år och äldre var sjukfrånvaron 4,4 procent. Det innebär att sjukfrånvaron har minskat med 0,1 procentenhet för samtliga tre åldersgrupper.

I tabell 3.5 redovisas sjukfrånvaron inom de olika COFOG-grupperna.

Tabell 3.5 Sjukfrånvaron inom lika COFOG-grupper

COFOG-grupp	2017	2018	2019
Allmän offentlig förvaltning	4	4	4
Försvaret	2,3	2,2	2,2
Samhällsskydd och rättsskipning	4,6	4,4	4,5
Näringsliv, miljö, bostad och samhällsutveckling	3,6	3,7	3,4
Fritidsverksamhet, kultur och religion	3,7	3,7	3,7
Utbildning	2,9	2,9	2,6
Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård	6,1	6,1	5,9
Totalt	4	3,9	3,8

Källa: Statskontoret.

Myndigheter inom gruppen Försvaret uppvisade den lägsta totala sjukfrånvaron. I den gruppen uppgick andelen män till ca 77 procent. Myndigheterna inom gruppen Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård uppvisade den högsta sjukfrånvaron. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till drygt 66 procent.

I gruppen Utbildning var sjukfrånvaron den lägsta för såväl kvinnor, 3,7 procent, som män, 1,6 procent.

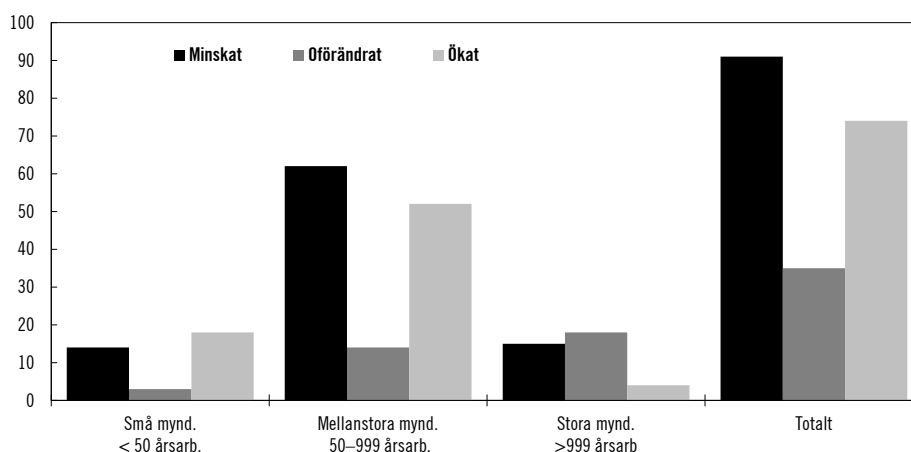
Gruppen med högst sjukfrånvaro bland både kvinnor och män var Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård, med en sjukfrånvaro om 6,8 procent bland kvinnor och 4,3 procent bland män.

Av de statliga myndigheterna hade 46 procent en lägre sjukfrånvaro 2019 än 2018, medan 18 procent låg på samma nivå och 37 procent hade en högre sjukfrånvaro 2019 än 2018.

Av de 35 myndigheter som hade färre än 50 årsarbetskrafter, och redovisade uppgifterna i årsredovisningen, hade drygt hälften, 17 myndigheter, en oförändrad eller minskad sjukfrånvaro 2019 jämfört med 2018, och resterande en högre sjukfrånvaro (se diagram 3.9). Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska uppgift om sjukfrånvaro inte lämnas om antalet anställda är färre än 10.

Diagram 3.9 Förändring i sjukfrånvaron mellan 2018 och 2019 vid myndigheterna

Antal

Källa: Statskontoret.

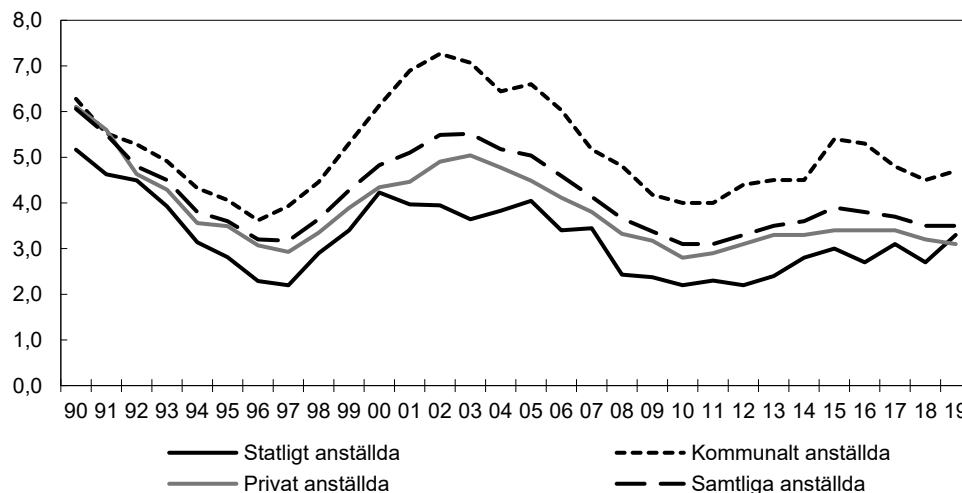
3.4.2 Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I SCB:s arbetskraftsundersökningar jämförs sjukfrånvaron i olika arbetsmarknadssektorer. Definitioner och mätmetoder skiljer sig mellan sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar, som Statskontoret sammanställer, och SCB:s undersökningar. Statskontorets redovisning är därmed inte jämförbar med SCB:s uppgifter.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar ökade sjukfrånvaron i staten 2019 med 0,6 procentenheter till 3,3 procent (se diagram 3.10). Sjukfrånvaron bland anställda på hela arbetsmarknaden var oförändrad och uppgick till 3,5 procent.

Diagram 3.10 Sjukfrånvaro enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar

Procent

Anm. AKU är en urvalsundersökning och det så kallade osäkerhetstalet påverkas av urvalens storlek. Staten är den minsta sektorn på arbetsmarknaden och har därmed störst osäkerhetstal, 0,5 procent. Felmarginalen uppges vara mellan 2,8 och 3,8 procent. Det betyder att den totala sjukfrånvaron i staten enligt denna undersökning med 95 procents sannolikhet ligger någonstans mellan 2,8 och 3,8 procent.

Källa: Arbetsgivarverket utifrån underlag från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar.

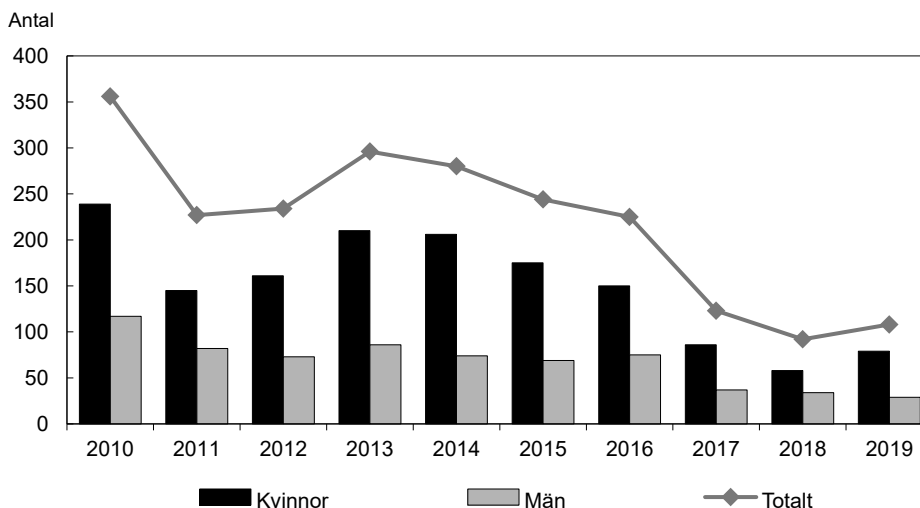
SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) visar att sjukfrånvaron sedan 1990 fram till 2019 varit lägre i staten än i de andra sektorerna. Sjukfrånvaron bland de privat anställda var dock lägst 2019. Att statsanställda i snitt är mindre sjuka än andra hänger samman med att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om enbart tjänstemannagrupper inom de olika

sektorerna skulle jämföras med varandra skulle skillnaderna sannolikt bli mindre. Utvecklingen inom de olika sektorerna följer ungefär samma trend.

3.4.3 Sjukpensioner

År 2019 nybeviljades 108 sjukpensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 16 fler än 2018, men samtidigt det näst lägsta antalet sedan 2010 (se diagram 3.11).

Diagram 3.11 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2010–2019

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen beträffande antalet nybeviljade sjukpensioner. År 2019 beviljades 79 kvinnor sjukpension, vilket var en ökning med 21 sjukpensioner jämfört med 2018. Antalet män som beviljades sjukpension minskade med 5 till totalt 29.

Sjukpension är en förmån enligt det statliga tjänstepensionsavtalet som kan beviljas om Försäkringskassan har beslutat om sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25–100 procent. År 2019 beviljades 61 procent av de nya sjukpensionerna på heltid. Det var en minskning jämfört med 2018, då andelen var som högst och uppgick till 72 procent. Av de män som 2019 beviljades sjukpension beviljades 69 procent sjukpension på heltid. Motsvarande andel för kvinnorna uppgick till 58 procent. Att männen beviljas sjukpension på heltid i större utsträckning än vad kvinnorna gör är ett mönster som noterats alla år sedan 2003, bortsett från 2016, då andelen var lika stor för kvinnor och för män.

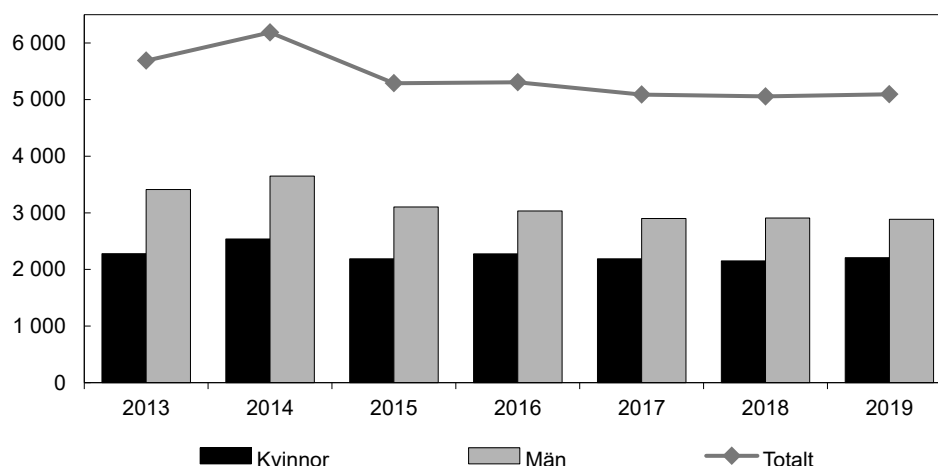
Medianåldern för de personer som 2019 beviljades sjukpensioner sjönk med 1 år och 8 månader till 55 år jämfört med 2018, med 11 månader för kvinnor och med 1 år för män. Det innebär att skillnaden i medianåldern mellan kvinnor och män ökade jämfört med föregående år.

3.4.4 Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet

Som framgår av diagram 3.12 har antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA) varit på en stabil nivå de senaste åren.

Diagram 3.12 Anmälningar enligt PSA 2013–2019

Antal

Källa: Arbetsgivarverket.

Majoriteten av anmälningarna enligt PSA avser män. Männens andel har dock minskat, från 60 procent 2013 till mellan 56 och 57 procent de senaste tre åren.

3.5 Lönenivåer och löneutveckling

Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko).

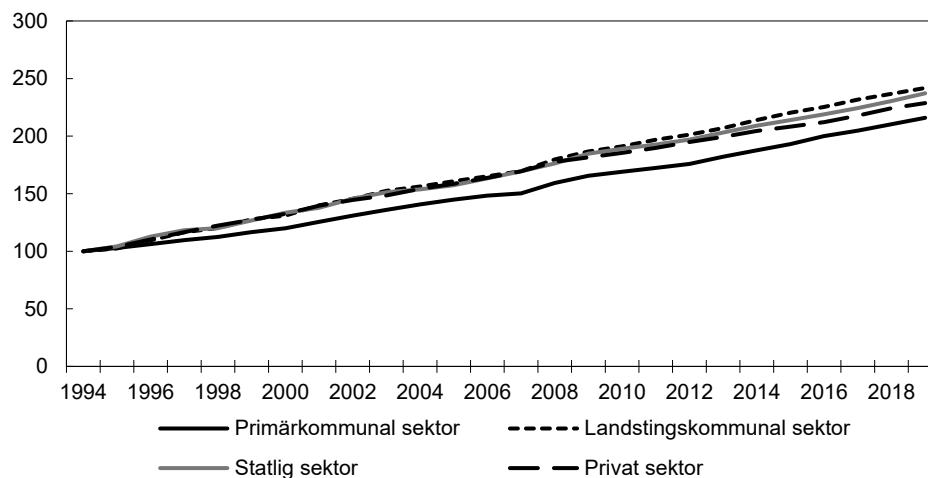
Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALS) gäller tills vidare med Saco-S. Med OFR/S,P,O och med Seko är avtalen tidsbegränsade och gäller fram t.o.m. den 30 november 2020.

Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen (se diagram 3.13).

Diagram 3.13 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2019

Index 1994 = 100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 1994 och 2019 ökade de genomsnittliga lönerna inom den landstingskommunala sektorn med 141,8 procent, inom den statliga sektorn med 137,2 procent, inom den privata sektorn med 128,7 procent och inom den kommunala sektorn med 115,9 procent (se diagram 3.13). För tjänstemän inom den privata sektorn uppgick ökade lönerna med 135,9 procent och för arbetare med 115,6 procent.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män uppgick i september 2019 till 6,3 procent. Arbetsgivarverket har i rapporten Utveckling av löneskillnader mellan statsanställda kvinnor och män åren 2004–2019 (Fi2020/02966/ESA) analyserat de sakliga och mätbara faktorer som den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten består av.

När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 0,7 procent i september 2019, vilket innebar en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2018 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I regressionsanalysen i den partsgemensamma lönestatistiken, som syftar till att analysera vilka faktorer som kan förklara löneskillnaderna mellan män och kvinnor, ingår alla myndigheter under regeringen, förutom Polismyndigheten. Arbetsgivarverkets frivilliga medlemmar eller myndigheter som sorterar under riksdagen ingår inte i det statistiska materialet.

Materialet omfattar samtliga anställda som har månadslön. Myndighetschefer, vars löner beslutas av regeringen, har dock uteslutits.

Den genomsnittliga månadslönen för kvinnor uppgick 2019 till ca 36 500 kronor och för män till ca 38 900 kronor. Den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män uppgick till ca 2 400 kronor. Störst påverkan på den totala löneskillnaden hade att kvinnor och män i olika omfattning arbetade med olika arbetsuppgifter och på olika nivåer i myndigheterna. Att kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män samt

att kvinnor och män har olika inriktning och nivå på sin utbildning påverkade också löneskillnaden.

Genomsnittlig löneutveckling

Under perioden september 2018 september 2019 hade 85 procent av de statsanställda lönerrevision. Ett antal verksamheter, däribland Polismyndigheten, har längre revisionsperioder än tolv månader, vilket påverkar den årliga statistikinsamlingen. För statsanställda, exklusive chefer, var den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt för identiska individer, dvs. individer som ingått vid båda mättilfällena och vid dessa hade en anställning med samma BESTA-kod (se nedan), 3,2 procent för kvinnor och 3,3 procent för män.

Chefer som var kvinnor hade en något högre löneutveckling än chefer som var män, 4,7 respektive 4,6 procent. Skillnaden kan delvis förklaras av att de kvinnor som blir chefer oftare är yngre än de män som blir chefer, och att löneutvecklingen oftast är större i början av karriären.

Antalet enskilda överenskommelser där medarbetare ges möjlighet att få individanpassade villkorslösningar fortsätter att öka. Överenskommelser om individanpassade villkorslösningar ökade med ca 14 procent under perioden till drygt 8 700. De två vanligast förekommande överenskommelserna var att avstå lön för avsättning till tjänstepensionen enligt pensionsavtal och att avstå lön för extra semesterdagar.

Ett partsgemensamt arbete

Parterna på det statliga avtalsområdet har på alla nivåer ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män, som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling. Parterna ska vidare ta ställning till principerna för lönesättningen av de medarbetare som under viss tid inte befinner sig i arbete, t.ex. föräldralediga.

De centrala parterna på det statliga avtalsområdet har träffat en överenskommelse om att gemensamt fortsatt bedriva fem utvecklingsområden inom Partsrådet. Ett av områdena rör centrala parterers stöd till lokal lönebildning. Arbetet inom detta område ska fortgå fram t.o.m. den 31 december 2020.

Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad)

För att bättre kunna analysera lönestatistiken i staten har parterna på det statliga avtalsområdet kommit överens om BESTA-systemet, en indelning av arbetsuppgifter i 64 arbetsområden och olika grupperingsnivåer. För medarbetare finns det sex grupperingsnivåer (1–6), som anger arbetsuppgifternas omfång och komplexitet. Nivån ska också återspegla det ansvar, den självständighet, de kunskaper och de erfarenheter som krävs för att utföra arbetsuppgifterna. För chefer infördes en ny klassificering i september 2019 som innehåller fyra nivåer (A, Q, B och C).

Bland de statliga myndigheterna var det sammantaget ca 222 000 anställda som var klassificerade som medarbetare (anställda exklusive chefer) år 2019 (se tabell 3.6), ca 17 000 som var klassificerade chefer (se tabell 3.8) och ca 23 000 som inte var klassificerade. År 2018 var det ca 20 000 anställda som inte var klassificerade.

Tabell 3.6 BESTA-klassificering efter grupperingsnivå, medarbetare (anställda exklusive chefer), 2019

Antal och procent

Grupperingsnivå	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Nivå 1	19 894	44	56
Nivå 2	35 114	61	39
Nivå 3	81 159	58	42
Nivå 4	59 963	54	46
Nivå 5	20 855	47	53
Nivå 6	5 053	30	70

Källa: Arbetsgivarverket.

Från och med insamlingen av lönestatistik i september 2019 har en ny modell för klassificering av chefer i BESTA-systemet införts. Detta har möjliggjort lönestatistik per arbetsområde för chefer, vilket nu ska tas fram. Myndighetschefer ingår inte i den nya klassificeringen.